

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

До 25-річчя Незалежності України

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Збірка методичних матеріалів

Черкаси
2016

*Рекомендовано до друку Вченою радою КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР»
Протокол №3 від 25 травня 2016 року*

КЕРІВНИК ПРОЕКТУ:

Чепурна Н. М., ректор комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України

УКЛАДАЧІ:

Добровольська Л. Н., завідувач відділу початкової освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Січкач С. І.**, завідувач лабораторії гуманітарних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Ющенко Л. О.**, методист лабораторії гуманітарних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Степанова Н. М.**, методист лабораторії гуманітарних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук, доцент; **Кудін В. С.**, завідувач лабораторії виховної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Бугайчук Н. В.**, методист з виховної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Шемшур В. М.**, завідувач лабораторії-центру інформаційних технологій комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»; **Гловацький С. В.**, методист лабораторії виховної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

За загальною редакцією **К. М. Криворот**

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Назаренко Г. А., проректор з наукової роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук;

Рясна О. В., заступник директора з виховної роботи Черкаської загальноосвітньої школи №8 Черкаської міської ради

«З Україною в серці» : збірка методичних матеріалів/ [керівник проекту Н. М. Чепурна; автор. кол.; за заг. ред. К. М. Криворот]. – Черкаси : КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», 2016. – с.

Збірка містить методичні матеріали (розробки уроків та позакласних заходів), які підготовлені педагогічними працівниками Черкащини – переможцями обласного конкурсу. Для учителів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗРОБКИ УРОКІВ ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
Танцюра А. В. Мандрівка рідною країною. Урок-квест для учнів 3-4 класів.....	6
Пришлюк А. В. Україно моя, ти у серці одна. Урок-тренінг для учнів 3-4 класів.....	11
Коваль С. О. Символи України. Урок-роздум для учнів 2-3 класів.....	17
Водяник Н. В. Україна – мати, за неї треба головою стояти. Інтелектуальна гра для учнів 3 класу.....	25
Маренич Л. М. «Звешся величаво – Україною, земле зачарована моя...». Урок-мандрівка для учнів 4 класу.....	29
Назаренко С. Г. Подорожуємо Україною: найбільші міста та визначні місця України. Уявна подорож для учнів 3-го класу.....	38
Терновська М. В. Звешся величаво – Україною, земле зачарована моя! Урок- знайомство для учнів 1-го класу.....	44
Коврига С. В. Де щастя України? Урок-пошук за технологією розвивального навчання для учнів 4-го класу.....	50
Черненко Т. В. Усе моє – все, все що зветься Батьківщина. Урок-презентація для учнів 4-го класу.....	55
Пижик І. О., Смейко О. Ю. Моя рідна Вітчизна. Година спілкування для учнів 3-4 класів.....	64
РОЗРОБКИ УРОКІВ ДЛЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ТА СТАШОЇ ШКОЛИ	
Коваленко О. П. Україна – наша Батьківщина. Урок-роздум.....	68
Соколюк Т. Ю. Щоб у серці жила Україна. Урок-квест.....	75
Березова В. М. Моя країна – унікальна. Урок-гра.....	78
Саєнко С. М., Голосій С. С. «Хто не знає свого минулого, не вартий свого майбутнього». Усний журнал.....	83
Калюжка О. С. «Перлина – Україна». Урок-мандрівка.....	90
Прус О. В. Як можна Україну не любити? Урок-подорож з елементами тренінгу.....	92
Івченко Л. Д., Степанець Ж. М. «Як тебе люблю я, калиновий краю!». Урок-екскурсія.....	96

Снігур Л. С. «Наш дім Україна». Сторінками усного журналу.....	101
Сахно С. В., Агапова Л. М., Власенко Н. Ф., Солодовник М. Ю., Грабова Ю. П. «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...».Урок-змагання.....	110
Рудь М. М. Подорож алеєю національно-історичних знань. Урок-вест.....	114
Кунцевич О. І. «Наша Україно! ми – твоя надія, ми – твоє майбутнє й заповітні мрії». Урок-вікторина.....	117
Забой Т. А., Большакова О. В. «Україно, Моя Україно! Я для тебе на світі живу». Урок-відеовікторина.....	123
Ковач Л. В. «Ми – єдина Україна». Гра-подорож.....	126
Малимон Л. М., Опалінська В. О. «З Україною в серці». Урок-літературно-музична композиція.....	135
Лівецький А. А. Творці держави: з Україною в серці. Урок – конференція.....	139
Бондаренко Н. О. «Ми - нація єдина, твої ми діти, Україно!». Виховний захід.....	144
Стрижиус О. В. «Країно моя – Україно, найдорожча для мене земля». Урок-змагання.....	150
Стрельнік С.О. Україна, мила серцю, рідний край. Урок-квест	156
Завалко Т. А. «Не дивіться на Україну, як на землю своїх батьків. Дивіться на неї, як на землю своїх дітей». Урок-роздум.....	163
Шевченко О. Г. Україна – це ми. Урок-діалог.....	168
Тараскіна Л. А. «Горджуся тобою, Україно, бо ти на всіх у нас одна». Урок-презентація.....	171
ПЕРЕЛІК ЕЛЕКТРОННИХ ДОДАТКІВ, РОЗМІЩЕНИХ НА ДИСКУ.....	176

ВСТУП

Сьогодні Україна проживає один із найсуворіших періодів становлення та розвитку. Відбувається випробування народу на стійкість, мужність, порядність. Революція Гідності, жертвний подвиг Героїв Небесної Сотні, збройне протистояння на сході країни.. Але нашу Україну не можна зламати. Як фенікс, вона відроджується із попелу, стає міцнішою, сильнішою. З урахуванням суспільно-політичної ситуації, що склалася в Україні, усе більшої актуальності набуває виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції. Сам процес виховання національних почуттів і патріотизму з допомогою уроків, виховних заходів, історичної освіти, відзначення визначних дат, популяризації національних міфів та символів; участі в різноманітних громадських акціях патріотичного змісту і є одним з основних засобів консолідації української політичної нації навколо провідної ідеї нації - збереження суверенітету та державної цілісності України.

2016 рік, коли Україна відзначає 25-ліття незалежності, Український інститут національної пам'яті назвав Роком Державності – на честь низки історичних подій, які привели до проголошення, а потім відновлення Україною незалежності у ХХ столітті.

З метою гідного відзначення 25-річчя незалежності України на Черкащині був проголошений конкурс уроків, виховних заходів, присвячених цій знаменній події під загальною назвою «З Україною в серці».

Пропонована збірка – результат активної цілеспрямованої роботи педагогічних працівників Черкаської області, які відгукнулись на відзначення цього великого свята.

Методичні матеріали пропонуються з різними тематичними варіаціями, але об'єднані однією зазначеною темою «З Україною в серці», яка червоною ниткою повинна простежуватися під час проведення уроків і заходів.

Сподіваємось, що збірка стане міцним підґрунтям у роботі вчителів області у підготовці і проведенні як Першого уроку, так і виховних заходів у закладах освіти протягом усього навчального року.

РОЗРОБКИ УРОКІВ ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

А.В.Танцюра,

учитель початкових класів Малосмілянської
загальноосвітньої школи I-II ступенів
Смілянської районної ради Черкаської області

МАНДРІВКА РІДНОЮ КРАЇНОЮ

Урок-квест для учнів 3-4 класів

МЕТА:

формувати ключові компетентності:

вміння вчитися – висловлювати власні думки, робити висновки;

громадянську – відчувати себе патріотом рідної землі.

Формувати предметну літературознавчу та природознавчу компетентності:

поглиблювати знання учнів про історію, культуру, звичаї, традиції, географію, адміністративний устрій України; формувати вміння працювати у групі, розвивати критичне мислення; виховувати почуття патріотизму, любові до рідної мови, Батьківщини.

ОБЛАДНАННЯ. Державний прапор України, Державний герб України, комп'ютер, зображення рослин, портрет Т.Г. Шевченка, карта України, смужки жовтого і синього кольорів за кількістю учнів, великі квіти жовтого і синього кольору, конверти й аркуші із завданнями, кросворд, емблеми.

ХІД УРОКУ-КВЕСТУ

I. Привітання.

- Ось і закінчилися канікули і знову настав вересень, пролунав перший дзвінок, гукаючи усіх дітей України за шкільні парти. Я дуже рада вас усіх сьогодні бачити, таких бадьорих, веселих та готових здобувати нові знання. Сьогодні у нас з вами незвичний урок, я пропоную вам здійснити казково-пригодницьку подорож у формі квесту.

- Давайте пригадаємо, що таке квест?

Квест – це спортивно-інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання командами або окремими гравцями заздалегідь підготовлених завдань.

II. Об'єднання в команди.

- Перед початком ми з вами об'єднаємося у дві команди. Для цього у мене є смужки жовтого і синього кольорів. та з квітками синього та жовтого кольору. Оберіть смужку і станьте біля квітки того кольору, що і ваша смужка. Таким чином у нас є дві команди.

III. Повідомлення теми квесту.

- Які кольори я обрала для сьогоднішнього уроку? (Жовтий і синій)

- З чим можна асоціювати ці кольори?

- Звичайно, це кольори прапора нашої держави – України.

- А коли наша країна святкує День Прапора? (23 серпня)

- Подорожувати ми будемо надзвичайною, чарівною країною. Якою саме – ви зараз скажете, коли переглянете відео фрагмент.

IV. Перегляд відео фрагменту.

- Молодці! Справді, сьогодні наша мандрівка рідною Україною!

- Команди готові?

Наш безмежний любий край!

Жовте поле, синє небо!

Україно! Зустрічай!
Ми вже ідемо до тебе!
Команди, швидко всі шикуйтеся!
На Україну помилуйтеся:
Погляньте на струмки й річки –
Чудові голубі стрічки!
Прекрасні міста і села,
Де пісня лине щира і весела!
Наказ мій, дівчата і хлоп'ята,
Наш прапор міцно вам тримати,
Щоб завжди ми були щасливі
Та Україну всі любили!
Відкрийте ж, діти, цей чудовий світ
вкраїнських назв... На вас моя надія.
Тож ви завдання перше прочитайте
І разом в квест, у подорож рушайте!

Завдання I

- Зараз ми з вами побудемо в ролі туриста?
- Чим на вашу думку повинен вміти користуватися турист? (Картою)
- Перше завдання, знайти на карті місто, яке описується у вірші.

Діти отримують конверти відповідного кольору команди, і виконують завдання, які там знаходяться.

Для команди синіх:

Славне місто у Карпатах –
мусимо, діти, добре знати:
в межиріччі Бистриць двох –
славних і швидких річок,
що зливаються в одну...
Місто це у давнину
звалось просто Станіслав.
Тут поет Франко бував.
Його йменням й зветься місто –
гарне, світле, добре, чисте (Івано-Франківськ).

Для команди жовтих:

Де колоситься жито – там буде мир,
Там сонце сяє на весь обшир.
Це славне місто! Княже ім'я
хлібом і миром під сонцем сія.
Чи ж зрозуміли ви, про що ми?
Жито і мир – це місто...! (Житомир)

Завдання II

- Молодці! Щоб знайти наступні конверти із завданнями, вам потрібно розгадати кросворд, у середині якого буде слово, що є місцем, яке потрібно буде знайти. *(Кожна команда отримує конверт)*

Для обох команд однаково.

1. Найспівучіша пташка України (Соловей).
2. Столиця України (Київ).
3. Місто, до назви якої синонім – хоробра (Сміла).

4. Пісня, яку діти виконували навесні? (Веснянка)
5. Хто ви для своїх дідусів і бабусь? (Онуки)
6. Як звали сестру Кия? (Либідь)
7. Найбільша річка України (Дніпро).
8. Найвищі гори України. (Карпати)
9. Кущ – народний символ України (Калина).

По вертикалі: символіка.

	1							
2								
3								
	4							
	5							
	6							
7								
	8							
9								

Завдання III

Біля куточка символіки України діти знаходять наступні конверти з завданнями.

- Скласти з окремих записаних на картках слів перші чотири рядки вірша та назвати його автора.

Дніпр широкий,
Додолу
Сердитий
Горами

хвилю підійма
вітер завива,
верби гне високі,
Реве та стогне.

Наступне завдання команди отримують під портретом автора складених рядків (Т.Г. Шевченка):

Завдання IV

Біля портрета Т.Г. Шевченка на команди чекає вчитель із новими завданнями.

- Швидко ви дісталися до нового етапу квесту, молодці! А чий вірш допоміг вам у подорожі? А як ми називаємо Тараса Шевченка? Правильно, Кобзарем. Підкажіть-но мені, хто такі кобзарі?

Завдання V

Батл українських пісень

- Як ви здогадалися, наступне наше завдання пов'язане з українськими народними піснями.

- Що ж вам потрібно робити? Кожна команда по черзі співає декілька рядків пісні, і так продовжуватиметься, доти поки одна із команд не матиме більше відповідей.

Завдання VI

Рослини – символи України

«Без верби і калини, немає України»

- Як ви розумієте ці слова?
- З чим буде пов'язаний наступний конкурс?
- Рослини – символи України.

У кожному конверті по 8 зображень частин рослин, кожна рослина під своїм номером, потрібно написати назви зображених рослин.

Наступне завдання:

- для команди **жовтих** знаходиться під рослиною, номер якої є дуже символічним, так як характеризує ряд об'єктів (дні, ноти, кольори). (7, каштан)

- для команди **синіх** знаходиться під рослиною, номер якої є дуже символічним, так як часто зустрічається в народних казках. (3, барвінок)

Завдання VII

Завдання для команди **жовтих**.

1. Пояснити чим цікавий каштан і символом якого міста він є.

2. Пригадати і розказати легенду про заснування цього міста.

Легенда про заснування Києва

У давні часи на півночі України жили мужні і тямущі люди – поляни. Серед них виділялися три брати: Кий, Щек, Хорив і сестра їхня – Либідь. Брати побудували на березі Дніпра поселення, яке в честь старшого брата нарекли Києвом.

Щек сидів на горі, яка нині зветься Щекавицею, а Хорив – на третій горі, через що і прозвана вона Хоривицею.

В честь сестри їхньої названа притока Дніпра – річка Либідь.

Завдання для команди **синіх**.

1. Пояснити, чому барвінок вважають символом України. (Символ кохання, щасливого подружнього життя, вічності)

2. Розказати, у якому творі і хто його автор є літературний герой Барвінок. («Сто пригод Барвінка і Ромашки», автор Богдан Чалий)

3. Підготуватися і розказати легенду про Барвінок.

Легенда про Барвінок

Було це давно, на свято Івана Купала. Дівчата плели вінки, і кидали їх у річку. Лише Лада так захопилася збиранням квітів, що забрела далеко в ліс і заблукала. Злякалася дівчина, почала кликати подруг, та даремно. Раптом під темними кущами вона побачила небачені квіти. Зірвала Лада квітку, вплела до свого вінка. І сталося диво: засвітився вінок голубуватим світлом. А дівчина почула тихий голос:

- Пам'ятай, Ладо, що п'ять пелюсток цієї квітки – то п'ять засад щасливого подружнього життя: перша – краса, друга – ніжність, третя – незабутність, четверта – злагода, п'ята – вірність.

Замовк голос, і невідома сила повела дівчину через ліс до берегів ріки, де до Лади підійшов хлопець і сказав:

- Може, мені подаруєш вінок?

Дівчина мовчки простягнула свій вінок, але він упав на землю, розсипався, розрісся зеленим зіллям попід кущами, глянув на світ блакитними очима квіточок барвінку.

V. Підсумок квесту.

- Тепер вже час нам бали рахувати та переможців визначати!

- Усі ви сьогодні були кмітливими, активними, спритними. Ви довели, що ви справжні українці, які багато знають про рідну країну, шанують її символи, завжди підтримують одне одного!

- Всі отримують емблеми «З Україною в серці».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шелестова Л. Класному керівнику. Виховні години / Л.Шелестова, Н. Чиренко, Н.Чернякова. – Київ: Шк. Світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
2. Концепція національно-патріотичного виховання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/Новини/2015/06/16/konczepczyia.doc>
3. Міфи і легенди. Барвінок. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrlitera.ru/index.php/419-mifi-i-legendi-ukrainciv/3432-barvinok>
4. Легенда про Київ для дітей [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://yandex.ua/images/search>

А.В.Пришлюк,

учитель початкових класів Кривчунської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Жашківської районної ради Черкаської області

УКРАЇНО МОЯ, ТИ У СЕРЦІ ОДНА

Урок-тренінг для учнів 3-4 класів

МЕТА:

Формування ключових компетентностей:

- *вміння вчитися* – конструктивно взаємодіяти з іншими учасниками навчально-виховного процесу, розраховувати час на виконання завдання;

- *громадянської компетентності* – піклуватися про права, інтереси громадянина української держави і суспільства; робити свідомий вибір та застосовувати демократичні технології прийняття індивідуальних та колективних рішень.

Формування предметних компетентностей:

- збагатити, поглибити, закріпити знання учнів з історії української державності, культури народу, його традицій;

- розвивати логічне мислення, вміння аналізувати, співставляти, робити висновки, послідовно і тактовно висловлювати власну думку;

- виховувати громадянські та патріотичні якості особистості, почуття гордості за власну державу;

- спрямовувати пізнавальну активність учнів на самовдосконалення.

ОБЛАДНАННЯ УРОКУ: державні символи України, патріотичні картинки про останні події в Україні, клубок ниток, ватман, кольорові маркери, дитячі різнокольорові долоньки, макет сонечка, свічки, презентація «Сторінки історії України»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ: урок розроблено відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, характеризується реалізацією

сучасних освітніх інтерактивних технологій із застосуванням ігрових форм роботи. Це сприяє розвитку розумових здібностей учнів, їхньої пізнавальної активності й самостійності, формуванню комунікативної компетенції. А також дає змогу учням показати та усвідомити важливе значення громадянської та патріотичної позиції до своєї Батьківщини та захисників цілісності і єдності свого народу.

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.

Наприкінці заняття учні мають вміти:

- називати, пояснювати значення і шанобливо ставитися до державних та народних символів України;
- розуміти та усвідомлювати національну, правову, громадянську та соціальну відповідальність за свою державу;
- поважати історичне минуле свого народу;
- розуміти й відчувати подвиг «Небесної сотні» та воїнів АТО;
- усвідомити єдність та цілісність України.

ЩО ПІДГОТУВАТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ:

- презентація «Сторінки історії України»;
- плакат «Очікування», на якому зображене сонечко (без промінчиків);
- вирізані з кольорового паперу зображення дитячих долоньок;
- картки з завданнями для роботи в групах;

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ТРЕНІНГУ

Стартові завдання	10 хв
Інтерактивні вправи. Робота в парах.	10 хв
Інтерактивні вправи. Об'єднання в групи.	15 хв
Завершення тренінгу	5 хв

ХІД УРОКУ-ТРЕНІНГУ

I. Вступна частина

1. Психологічний настрій на початку уроку.

*Блакить неба,
Золотавий цвіт соняшників...
Це – наша українська земля,
Це – наша Україна.
Любіть і бережіть її...*

2. Знайомство. Вправа «Павутинка».

*Мета: розвиток відчуття приналежності до групи; зближення один з одним.
(Всі учасники тренінгу утворюють коло)*

- Діти, в руках я тримаю клубок ниток. За допомогою цих ниток ми з вами будемо сплітати «павутинку». Я називаю своє ім'я і одну рису свого характеру та даю клубок ниток іншому учаснику і т. д. (Наприклад: мене звали Алла, я креативна...)

3. Правила. Вправа «Домовленість про правила».

Мета: формування єдиного робочого простору й створення правил поведінки в колективі упродовж усього тренінгу.

- Діти, працюючи разом нам потрібно домовитися правила спілкування, за якими нам з вами буде комфортно працювати. Свої правила ми напишемо на аркуші паперу і прикріпимо на видному місці.

- *Цінувати час.*

- *Бути позитивним до себе і до інших.*

- *Говорити тільки від свого імені.*

- *Правило добровільної активності.*

- *Правило конфіденційності.*

- *Правило додавання (Я + Ти + Ми).*

4. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні наше заняття ми присвяtimo нашій рідній землі, згадаємо її історію, державні символи, пісні та вірші про Україну; доведемо, що ми – гідні громадяни своєї Батьківщини.

5. Очікування. Вправа «Дружні долоньки».

Мета: усвідомити і визначити, що кожен учасник сподівається від тренінгу та порівняти своє очікування з іншими.

- Діти, а що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку? Свої очікування ви напишіть на зображеннях різнокольорових долоньок. Ці долоньки ми прикріпимо до сонечка, утворивши промінчики і якщо очікування виправдаються, то в кінці уроку сонечко обов'язково усміхнеться як до нас, так і яскраво світитиме над нашою Україною.

II. Основна частина.

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди.

- Чи любите ви святкувати свій день народження?

- Як це відбувається? *(Відповіді дітей)*

Створення проблемної ситуації.

- А як ви гадаєте, чи може бути такий день народження, який ми – українці святкуємо в один день усі разом? *(Міркування дітей)*

- Такий день народження ми святкуємо кожного року – 24 серпня. Цей день – день народження нашої країни, День незалежності. Цього року нашій Батьківщині виповнилося 25 років.

- Як ви думаєте, це багато чи мало? *(Міркування дітей)*

- Наша країна – це зовсім молода держава, яка має давню цікаву історію, країна трагедій і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше знали її, країна гарячої любові до народу і чорної йому зради. Довгої вікової героїчної боротьби за волю. Наша земля безмежна і неозора: це і гори, і степи, і ріки, зелені ліси, лани пшениці.

2. Мозковий штурм. Технологія «Асоціативний куц»

- Діти, що пригадується вам, коли ви чуєте слово «Україна»? *(Міркування дітей)*

- Давайте сплетемо «словникову павутинку».

3. «Бюро інформації». Сторінки історії України (Презентація)

1. Існування могутньої Київської держави Володимира Великого, Ярослава Мудрого.

2. Київська держава стала найбільшою країною у Європі. В Русі стали карбувати власні гроші – срібники й золотники. Одне з найголовніших досягнень Володимира Великого стало хрещення Русі у 988 р. Християнство стало державною релігією.
3. Перша християнська республіка в Європі – Запорізька Січ на острові Хортиця.
4. Запорізька Січ мала ряд ознак держави: вона контролювала величезну територію степової України, мала свій уряд, власний суд, проводила дипломатичні відносини з іншими країнами. Звідси козаки організовували походи на володіння кримського хана й на турецькі фортеці.
5. Започаткування власної державності в Українській Народній Республіці.
6. Був скликаний Всеукраїнський Національний Конгрес, де було проголошено автономію України.

Однак, Українська Народна Республіка проіснувала недовго. Більшовицькі російські війська почали наступ на Україну. На допомогу Україні стали війська Німеччини і Австро-Угорщини, які і вигнали російські війська з України. Протистояння тривали і Польща та Росія уклали між собою договір, за яким поділили між собою Україну, не питаючи згоди ні її народу, ні керівників. Західна частина України відійшла до Польщі, а Східна – до Росії.

7. 1991 рік - проголошення незалежності України.
24 серпня 1991 року Верховна Рада прийняла історичний документ – «Акт проголошення незалежності України».
8. 2004 рік - прояв громадської активності під час Помаранчевої революції.
Помаранчева революція – кампанія протестів, мітингів, пікетів, страйків та інших актів громадянської непокорності в Україні, організована і проведена прихильниками Віктора Ющенка. Основним результатом революції було призначення Верховним судом повторного другого туру президентських виборів. За результатами голосування у повторному другому турі виборів перемогу отримав Віктор Ющенко.
9. 2014 рік – Революція Гідності.
Увечері 21 листопада 2013 року на Майдані Незалежності розпочався мітинг. Протестувальники пікетували Адміністрацію Президента, вони виступали проти призупинення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яку не підписала тодішня влада. Всі ці події призвели до кривавих подій і жертв Небесної сотні.

У березні 2014 року російські війська вторглися у Крим та анексували його, а згодом ці війська вторглися на материкову Україну і частково захопили території Донецької та Луганської областей. Ці протистояння тривають і сьогодні.

- Наші серця навіки з героями Небесної сотні, воїнами АТО у боротьбі за свободу та єдність України.

- Діти, давайте встанемо і в знак пам'яті хвилиною мовчання пом'янемо наших героїв.

Хвилина мовчання.

4. Робота в парах. Технологія «Обличчя до обличчя»

- Діти, тепер ми об'єднаємося у пари. Ви подумайте над таким запитанням: що є візитівкою нашої країни, за якою її впізнають люди інших держав? Спробуйте обмінятися своїми ідеями один з одним.

Вчитель. Так, це державні символи – золотий Тризуб на синьому тлі – це наш Державний Герб, синьо-жовтий Державний Прапор і велична урочиста пісня, яка має назву «Ще не вмерла Україна» – це наш Державний Гімн.

А ще це і народні символи нашої держави: калина, верба, чорнобривці, писанка, лелека, український віночок тощо. Дехто з вас одягнув сьогодні вишиванку – це також символ нашої держави.

Руханка.

(Учні стають в коло і виконують рухи під вірш А. Камінчука «Україна»)

Україна (розводять руки в сторони)

Рідний край (піднімають руки догори)

Поле, річка (нахили вправо-вліво),

Синій гай (присідають).

Любо стежкою іти (ходьба на місці)

Тут живемо я і ти (беруться за руки)

(Руханку можна повторити кілька разів.)

5. Інтерактивна вправа «Займи позицію»

- Послухайте повідомлення, поміркуйте і займіть позицію, обґрунтовуючи свою думку (пояснити погоджуєтесь чи ні, чому).

➤ Ми – патріоти. *Революція Гідності, події у Криму і на Сході України стали нам доленосними уроками і навчили нас цінувати свою Батьківщину. Ми усвідомили, що захист України – це наша громадянська відповідальність і ми маємо захистити свою Батьківщину від зовнішнього ворога.*

➤ Ми – небайдужі. *Ми підтримуємо свою армію, у нас зараз немає «не нашої справи». Всі дії і акції, які відбуваються у державі є масовими і по-справжньому щирими, наповнені незламним патріотичним духом. Вся наша любов, повага і шана – їм, нашим чудовим українським захисникам.*

6. Робота в групах. (Інтерактивні вправи «сенкан», «гронування», «абетковий суп»).

- А тепер я пропоную попрацювати у групах. Об'єднання в 3 групи за обраними рослинами-символами України (мак, калина, тополя).

Група «Мак».

Скласти «сенкан» до слова Україна

1. Україна
2. Європейська, незалежна.
3. Зворушує, дивує, захоплює.
4. Україна – це моя домівка.
5. Батьківщина!

Група «Калина».

Скласти «словникову павутинку» (гронування) на тему «За що я люблю Україну?»

(Кожен учень групи повинен до фрази додати слово, яке йому спадає на думку. Всі думки записати на аркуші паперу).

Я люблю Україну за ... (море, гори, ліс, спів птахів, пісню, мову, працьовитість, сміливість, відважність, мальовничість, патріотизм, духовність, дружність ...).

Група «Тополь».

Скласти «абетковий суп» до слова Україна.

(Кожен учень групи бере з «Абеткової торбинки» літеру, складає словосполучення (інгредієнт) у приготуванні цікавого і корисного до слова «Україна», яке б починалося на цю букву).

Велика Україна, незалежна Україна, славна Україна, трудолюбива Україна, багата Україна, цілісна Україна, драматична Україна, унікальна Україна, красива Україна,

мальовнича Україна, заможна Україна, європейська Україна, патріотична Україна, гетьманська Україна ...

III. Заключна частина

1.Зворотний зв'язок. Вправа «Коло вражень», «Продовж речення».

- Діти, продовжте речення.
- Мої очікування від уроку
- Сьогодні на уроці я відрив для себе... .
- Урок змусив задуматися
- Цей урок допоміг мені
- Найбільш зворушливим було
- Мої висновки – це
- Мої почуття від уроку

2. Завершення уроку-тренінгу. Вправа «Віночок побажань».

Мета: забезпечити гарний настрій по завершенню тренінгу.

(Всі учасники тренінгу утворюють коло)

- Діти, я пропоную вам висловити свої побажання сусіду, який стоїть праворуч.

3. Заключне слово вчителя-тренера. Вірш В. Сосюри «Любіть Україну»

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

- Урок закінчений. Дякую за співпрацю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грицина Г.М. Горнись до тебе, Україно! Сценарії виховних заходів / Г.М. Грицина. – Тернопіль: МЕДОБОРИ, 2004. – 60 с.
2. Римар Л.М. Дітям про державну та народну символіку України. / Л.М. Римар. – Харків: Основа, 2004. – 78с.
3. Шелестова Л. Класному керівнику. Виховні години / Л. Шелестова, Н. Чиренко, Н. Чернякова. – Київ: Шк. Світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Інтерактивні методи навчання: теорія і практика впровадження [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/>

С.О.Коваль,

учитель початкових класів Звенигородської
спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів
імені Тараса Шевченка Звенигородської
районної ради Черкаської області

СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Урок-роздум для учнів 2-3 класів

МЕТА: поглибити і розширити знання учнів про Україну, як єдину незалежну державу, народно-поетичні символи, державні символи України – Прапор, Герб, Гімн; формувати громадянську компетентність молодших школярів, їхню національну свідомість та патріотизм; розвивати мовлення дітей, розширювати кругозір, пізнавальні інтереси, бажання наполегливо вчитися, щоб принести якомога більше користі рідній Україні; виховувати гордість за Батьківщину, любов до рідної землі, патріотів своєї держави, повагу до її символів, дбайливе ставлення до скарбів Батьківщини.

ОБЛАДНАННЯ: Диск із записом Гімну України та пісні К. Бужинської «Як у нас на Україні»; плакати з символами: калина, верба, барвінок; вишиті рушники та сорочки; список прізвищ земляків, які воюють зараз за єдність нашої держави; карта України; картки із зашифрованими прислів'ями та правилами ігор; «Чарівні квадрати», набори кольорових листівок «Київ».

ВИСЛІВ, ЗАПИСАНИЙ НА ДОЩЦІ :

Красивий, щедрий рідний край

І мова наша солов'їна.

Люби, шануй, оберігай

Усе, що зветься Україна

(І. Січовик)

ХІД УРОКУ

I. Актуалізація знань, умінь і навичок.

Учитель. Доброго дня, дорогі мої діти. Як ви підросли, змужніли, засмагли, набралися сил. Будемо знову вчитися, дружити, радіти нашим успіхам і разом переборювати невдачі. Всіх я вас щиро вітаю з початком навчального року, бажаю щастя, радості та міцного здоров'я, мої любі учні.

От і знову вересень постукав до вас у віконечко і запросив за шкільні парти, щоб ви знову могли здобувати знання, вчитися мудрості життя.

1 учень.

Увага! Увага! Скінчилося літо!

А скільки пригод неймовірних прожито!

І знову 1 Вересня приходить до нас,

І всім до навчання вставати вже час.

2 учень.

Щиро дзвоник шкільний співає,

Під дах великого спільного

дому нас закликає.

Всі за літо відпочили й підросли

І готові за знаннями вперед іти.

Вчитель.

- Де ж ви відпочивали цього літа? (*Відповіді учнів*).

«Асоціативний куш» до слів канікули та відпочинок.

- А де знаходяться місця вашого відпочинку? (В Україні)

II. Повідомлення теми і мети уроку.

1. Гра «Мікрофон».

Учитель. Що таке Батьківщина? Чому землю, на якій ми народились, люди люблять більше за все на світі й називають Батьківщиною? (*Відповідь учнів*).

1 учень.

Моя Батьківщина – це вишеньки цвіт

І верби над ставом, й калина.

Моя Батьківщина – це мрії політ,
Це рідна моя Україна.

2 учень.

Моя Батьківщина – це наша сім'я,
Затишний куточок і хата.
Це мама, татусь, бабуся, дідусь і я,
Всі рідні і друзів багато.

3 учень.

Моя Батьківщина – це злагода й мир,
Та небо бездонне й чудове.
Це пісня чарівна, що лине до зір,
Й дитинство моє світанкове.

4 учень.

Моя Батьківщина – ліси і поля.
Від них в нас і радість, і сила.
Це та найсвятіша і рідна земля,
Що кожного з нас народила.

Учитель.

Моя Україна – скільки тепла в цьому слові, ніжності. Моя Україна – рідний край. Це поле, річка, зелений гай, сади і квіти, тополі, вінки, калина, родина і рідна дитина. І ми щасливі, що народилися в такій чудовій, мальовничій, багатій землі, оспіваній віршами Тараса Шевченка, в нашій славній Україні! Тут жили наші діди і прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини! Україна – це наша рідна земля, домівка, де кожен може почувати себе захищеним і щасливим.

Завдання 1.

- Обчисліть вираз, який допоможе нам сказати скільки національностей живуть в Україні.

$$8 \cdot 4 + 9 \cdot 5 + 23 + 10 \text{ (110)}$$

Так, в Україні проживають люди понад 110 різних національностей. Ми прагнемо, щоб наша країна була вільною і незалежною.

Завдання 2.

24 серпня 1991 р. було прийнято Акт проголошення незалежності України, за яким вона стала незалежною державою.

Хто може порахувати, скільки вже пройшло років відтоді? (25)

III. Основна частина уроку.

1. Робота в парах. Склади прислів'я.

- У кожній парі учнів лежать картки із завданням.

З'єднайте початок прислів'я з кінцівкою. Поясніть його зміст.

Без верби й калини	життя віддай.
Де рідний край,	нема України.
Україна – рідний край,	там і під ялиною рай.
Україна - мати,	про її добробут дбай.
За рідний край	умій за неї постояти.

2. Робота в групах. Гра "Чарівний квадрат"

Учитель. У чарівному квадраті ви прочитаєте слова, які стосуються неньки - України.

І група.

а	к	с	г	і	м	н
у	п	р	а	п	о	р
т	р	и	з	у	б	ф
н	ж	п	е	р	б	х

- Як можна назвати ці слова? (Державні символи України)

1 учень. Кожна країна світу має символи своєї держави. Символ – грецького походження – це умовне позначення якогось предмета чи явища . Державними символами України є Державний прапор України (свято якого відзначається 22 серпня) , Герб і Гімн.

2 учень. Наш прапор

Наш прапор житнім золотом цвіте;
Він – символ незалежної держави.
Знамення сяє сонцем золотим,
Небесною виблискує блакиттю...
З ним здобували все, що є святим;
І нас із ним нікому не скорити!

Світлана Коробова

- Якого кольору прапор України?

3 учень. Наш герб

Тризуб – наш герб. Він символ сили.
Отця небесного і Сина.
Уважно придивись до нього.
На Духа, схожий він Святого,
Що голубом злетів з небес,
І у людських серцях воскрес.
Воскрес, щоб всім нам показати ,
Що є дитя, є Батько й Мати,
Що українці всі вони
І хочуть жити без війни.

За В. Пароновою

- Як виглядає герб України?

4 учень. Державний гімн

Слова палкі
Мелодія вродлива...
Державний Гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста –
Це клич один з мільйонів голосів .
Це наша клятва, заповідь священна.
Хай чують друзі й вороги,
Що Україна вічна, незнищенна,
Від неї ясно й світло навкруги.

К. Поклад

Гімн – це урочиста пісня, що є символом державності, а Державним Гімном нашої країни є пісня «Ще не вмерла України...»

- Хто автор і композитор цієї пісні, якій вже понад сто років?

(Звучить запис Гімну України (О.Пономарьов), усі співають)

II група.

С	К	И	Ї	В	Л	М
Д	Н	І	П	Р	О	Ж
Х	К	А	Ш	Т	А	Н
К	А	Р	П	А	Т	И

1 учень.

Столиця України – місто Київ.

Київ

Київ – місто історичне,
Йому вже багато літ!
А воно красиве, вічне,
Серед зелені і квіт.

З нього почалась держава
У прадавні ще часи,
В ньому наша міць і слава,
В ньому предків голоси.

Київ – серце України,
І найкраще місто в світі.
Хоч пройшов усякі зміни, –
Гарний все – в зимі, чи в літі.

На каштанах, цвіт їх довгожданний
Розкрива, засвічує весна.

Київ – це оспівані каштани,
України гордість і краса.

III група.

- Що означає кожне зі слів, зашифрованих у квадраті?

С	Г	Р	И	В	Н	Я
Г	О	П	А	К	Л	И
Д	К	У	Л	І	Ш	Т
Т	К	А	Л	И	Н	А
Х	О	Р	И	В	З	Ж

Гривня – грошова одиниця в Україні.

Гопак – український народний танець.

Куліш – страва української кухні, зварена з пшоняних круп, улюблена їжа козаків.

Калина – куш, народний символ України.

Хорив – за легендою брат Кия, один із засновників Києва.

Хвилинка відпочинку.

2. Українські народні ігри. «Кличе в коло гра весела».

Учитель. Усі люблять гратися: і тварини, і люди. Та чи не найбільше полюбляєте гру ви – діти. І так ведеться з давніх-давен. Любили гратися і ваші батьки, так само, як батьки ваших батьків. Усі вони вигадували різні ігри, навчалися одне в одного. Старші передавали меншим свої вигадки, а менші додавали щось своє, придумували нові забавки. Адже гра – це не просто забавка, а водночас і весела школа життя. В іграх закладена мудрість народна. Вони не лише розвивають фантазію, кмітливість, спритність, а й учать справедливості, чесності, знайомлять нас із давніми народними звичаями, уявленнями про світ.

Скільки ж дітей уже гралося в ці ігри! І нікому не було нудно.

Напевно, і вам буде цікаво – спробуйте!

Завдання. У кожній групі лежать картки з правилами гри.

I група. Гра «Сміх».

Стають півколом чи в ряд, а хтось один – перед ними. Він опитує всіх, починаючи з крайнього:

- А що то вгорі?
- Небо.
- А в землі що?
- Хлівець.
- А в хлівці що?
- Кабанець.
- А чоловік ішов?
- Ішов.
- Що він ніс?
- Міх.
- А в міху що?
- Сміх.
- То засмійся.

При цьому скривиться, щоб того розсмішити. Так усіх обійде. Хто засміявся, стає по один бік, хто ні – по другий. Потім між обома гуртами проводять лінію і, взявшись за палицю, перетягуються. Чия візьме? Дурносміхів чи вовкулаків – веселих чи серйозних.

II група. Гра «Пень».

Лічилка

Раз, два, три, чотири, п'ять.
Стали в колі ми кружлять,
Покружляли, розійшлися,
Ні на кого не дивися.

Ось уже й визначено, кому починати. Грають уп'ятьох. Позначають квадрат. Четверо стають по кутах, а п'ятий – посередині. Він починає. Підстрибує на обох ногах і приказує:

Пень, пень, дай конопель,
Трошки горошку,
Олії з ложку!

За останнім словом уві четверо спішать помінятися місцями. Звичайно, кожний з тим, хто, до нього ближче та кому знак подав непомітно, так, щоб п'ятий не побачив. А він старається захопити чиєсь місце, як тільки воно звільниться. Коли йому вдається, то на середину виходить той, хто не встиг перескочити. Так грають, поки не потомляться.

3. Вікторина «Чи знаєте ви?»

Вчитель читає запитання, а учні якомога швидше дають відповідь на них, піднімаючи руку.

1. Яка найдовша річка України?
2. Як називається рідний край, де ви народилися?
3. Як називається народ, який населяє Україну?
4. Які найбільші міста України?
5. Які ви знаєте народні обереги?
6. Коли ми відзначаємо День Незалежності України?
7. Які ви знаєте рослини – символи українців?

1 учень. Є багато країн на Землі,
В них озера, річки і долини...
Є країни великі й малі,
Та найкраща завжди – Батьківщина
Є багато квіток запашних,
Кожна квітка красу свою має,
Та гарніше завжди поміж них.
Ті, що квітнуть у рідному краю.

2 учень. Верба – журливе дерево, низько нахиляється до води, і схоже на долю нашого народу. І хоч народ наш терпеливий, але він гордий і завжди знаходив силу, щоб стати вільним і незалежним.

3 учень. Калина – символ краси, щастя. Калину садили всюди: по берегах річок, під вікнами хат та біля криниць. Гронами червоних ягідок прикрашали весільні короваї і вплітали їх у вінок.

4 учень. Проводжаючи в дорогу свого сина чи доньку, мати дарує вишитий рушник на щастя й на долю. Такий же рушник стелять під ноги молодим. Часто мама вишиває синові сорочку, яка служить йому оберегом.

4. Вправа «Коло бажань».

Учитель. Створімо коло бажань.

(Діти підводяться з місць, стають у коло).

- Кожен з вас має сказати, якою б ви хотіли бачити свою Батьківщину, і взяти за руку товариша.

Поступово діти беруться за руки і рухаються по ньому, разом промовляючи:

Ми усі одна сім'я –

Ти і я – Україна моя.

То ж люби наш рідний край,

Шануй її й оберігай.

Учитель. Прослухавши ваші побажання, я впевнена, що свою Батьківщину ви любите і хочете, щоб вона була найкращою.

1 учень Мій рідний край

(уривок)

Люблю я квіточки пахучі
Люблю берізоньку струнку,
Люблю той явір, що на кручі
Коріння миє у струмку –
І трав зелені оксамити,
Важкі пшеницею лани,
Високі гори гордовиті.
Одіті в сизі жупани.

Задуманий, дрімучий гай –
Бо це ж мій любий рідний край.
Р.Завадович

Запис пісні К.Бужинської «Як у нас на Україні».

Учитель. Ви знаєте, що наша країна переживає важкий час. На цілісність нашої держави посягнули вороги і багато наших земляків мобілізовано до лав українського війська. Вони з честю захищають незалежність та єдність нашої держави.

Вітчизни славнії сини

Щирі усмішки, втомлені очі,
Я дивлюсь на світлини бійців,
Що під «градами» щодень, щоночі
Захищають кордони оці.
Це не сон, не синдром маячні –
Це війна не в далекій країні,
Не в Іраку, чи десь у Чечні,
А в квітучій моїй Україні.
Саме зараз вкраїнські бійці
Схід країни від зла захищають.
Б'ються з ворогом лютим вони.
Кров'ю землю святу поливають,
Щоб країна ввійшла в майбуття,
Віддають молодії життя.
Чесць і шана вам, славні Вітчизни сини.
І уклін наш низький до землі.

За С. Олександровою

Тільки патріот і громадянин своєї держави може любити і захищати її. Хай Бог допомагає нам творити своє майбутнє своїм розумом і серцем.

IV. Підсумок уроку.

Учитель. Ми – єдина країна. І незважаючи на всі негаразди, ми всі прагнемо миру, спокою, міцної держави і чистого неба над головою.

1. Молитва за Україну.

1 учень. Хай молитва до неба полине
До всіх нас, як спокута, летить,
Та найперше за рідну країну
Буду щиро я Бога просить.

2 учень: Боже, змилуйся, прошу над нами,
Нагадай нам, що всі ми – брати,
Хай синів не втрачатиме мама.
Дім від ворога нам захисти.

3 учень: Боже, дай нам і спокою, й миру,
Колоситься хай хліб золотий.
За Вкраїну молюся я щиро:
Бережи, Боже, край наш святий.

(Д. Орел за мотивами пісні «Помолюся» Ф. Млинченка)

2. Рефлексія.

Я знаю.....

Я хочу.....

Я буду.....

Н.В.Водяник,
учитель початкових класів Чапаєвської
загальноосвітньої школи I-III ступенів
ім. Г.П.Берези Золотоніської
районної ради Черкаської області

УКРАЇНА – МАТИ, ЗА НЕЇ ТРЕБА ГОЛОВОЮ СТОЯТИ

Інтелектуальна гра для учнів 3 класу

МЕТА.

Формування ключових компетентностей:

уміння вчитися – працювати в групі;

громадянську – усвідомлення поняття «патріот», зміцнення почуття національної гордості й гідності.

Розвиток інтересу учнів до вивчення історії, культури і традицій рідного краю та творчого мислення, формування життєвих компетенцій.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

формування ціннісного ставлення до держави, народу, його історії і звичаїв;

розширення знань учнів про історичне минуле рідного краю;

усвідомлення значущості навчання в покращенні життя рідного краю.

ОБЛАДНАННЯ: мультимедійна презентація «З Україною в серці»; аудіо записи українських народних пісень, «Футбольний марш» М.Блантера, «Плине кача»; відеозапис «Запорозький марш», уривок з фільму «Вогнем і мечем».

ХІД ГРИ

Ведуча.

Буває, часом, сліпну від краси,
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво
Оці поля, це небо, ці ліси –
усе так гарно, чисто, незрадливо.
Усе, як є – дорога, явори.
Усе моє – все зветься Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
Що хоч спинись і з Богом говори.

1 учень.

Мій край чудовий – Україна!
Тут народились ти і я.
Тут над ставком верба й калина,
Чарівна пісня солов'я...
Все найдорожче в цілім світі,
Бо тут почався наш політ.
Цвітуть волошки сині в житі...
Звідсіль веде дорога в світ.
І найдорожча рідна мова
Джерельцем радісно дзвенить,
І мила пісня колискова...

Чумацький шлях кудись зорить.
Усе найкраще і єдине,
І радості усі, й жалі...
Мій рідний краю, Україно,
Найкраще місце на землі!

2 учениця.

Земле моя, співуча Україно,
У вишиванці білій, у вінку.
Не раз пережила лиху годину
І не шукала доленьку легку.
Тобі вклоняюсь, ненько Україно,
Своє життя до ніг тобі кладу,
На білім світі ти одна-єдина.
Святую землю я твою люблю,
Пишаюсь я, що родом з України
Й щоденно Бога за тебе молю.

Учитель. Україна для нас – найрідніша, найдорожча, найкраща у світі, бо це наша рідна земля, де ми народилися й живемо. Рідна земля – це чарівний світ дитинства, чудодійне джерело, що повсякчас живить душу людини.

Сьогоднішній Перший урок присвячений Україні. Рідній, прекрасній і багатотраждальній. Наша земля славна своїм історичним минулим. Українці завжди вмili боротися проти своїх ворогів. І сьогодні, я в це твердо вірю, ми вистоїмо. В цей складний час Україна не зламалася завдяки своїм патріотам.

- А хто ж такі патріоти, діти? Тлумачний словник говорить, що **патріот - це той, хто відданий своєму народові.**
- Діти, а чи знаєте ви яка пісня змушує встати і схилити голову кожного патріота України?
- А чію пам'ять ми вшановуємо таким чином? (*Звучить «Плине кача»*)

Хвилинка мовчання.

Сьогодні у вас є можливість згадати історичне минуле нашої Батьківщини, її славних синів і дочок, а також перевірити свої знання та кмітливість.

Об'єднання в три команди.

Пояснення правил гри.

1 конкурс «Історичний» (по три запитання кожній з команд).

1. У якому році утворена Черкаська область? (1954)
2. У якому селі Звенигородського району на Черкащині народився Т.Шевченко? (Моринці).
3. Яка історична назва нашого села? (Богушкова слобідка).
4. Назвіть місце вічного спочинку Великого Кобзаря.(Канів, Чернеча (нині Тарасова) гора).
5. Хто автор слів державного гімну України? (П.Чубинський)
6. Назвіть ім'я композитора, автора музики Державного гімну України. (М. Вербицький).
7. Назвіть традиційний чоловічий одяг українців.
8. Назвіть традиційний жіночий одяг українців.
9. Назвіть 5 рослин-символів України.

2 конкурс «Знайомі незнайомці».

За портретами назвати українських культурних та спортивних діячів, коротко розповісти, чим вони прославили Україну (зображення на слайдах мультимедійної презентації).

- ❖ Леся Українка
- ❖ Іван Франко
- ❖ Тарас Шевченко
- ❖ Князь Володимир
- ❖ Князь Ярослав Мудрий
- ❖ Княгиня Ольга
- ❖ Володимир Кличко
- ❖ Джамала
- ❖ Олександр Усик

3. Конкурс «Музичний».

Для 1 команди відео уривок з фільму «Вогнем і мечем» (Є.Адамцевич «Запорозький марш»)

Назвати почуту мелодію, вказати автора. Образ якого гетьмана ви побачили?

Для 2 команди звучить «Футбольний марш» М.Блантера.

Назовіть мелодію. Чи грали козаки в футбол? У якому фільмі ви бачили, як козаки грали у футбол?

Для 3 команди.

Назовіть улюблений танець козаків? Це був просто танець? Прослухайте уривки мелодій. Серед них виберіть «Гопак».

Звучать мелодії «Сім, сорок», «За світ встали», «Гопак».

4. Конкурс «Так чи ні».

- ✓ Леся Українка – українська художниця, що малювала квіти.
- ✓ Леонід Каденюк – перший президент України.
- ✓ Катерина Білокур – видатна українська письменниця.
- ✓ Яна Клочкова – українська спортсменка, майстер з плавання.
- ✓ Віталій і Володимир Кличко – знамениті українські співаки.
- ✓ Ярослав Мудрий – великий князь Київський, який заснував першу бібліотеку.

5. Конкурс «Пам'ятні місця».

Назвати визначне місце і де воно знаходиться (на слайдах: Києво-Печерська Лавра у Києві, майдан Незалежності у Києві, пам'ятник Т. Шевченку в Каневі).

6. Конкурс «Література та мистецтво».

1. Як називають картину, на якій зображено природу?
2. Чим малює художник-графік?
3. Як називається жанр картини, де зображено одну людину?
4. Назвіть псевдонім української поетеси Лариси Косач.
5. Як називається народне оповідання про незвичайні, часом фантастичні події?
6. Як називається короткий, влучний, образний вислів повчального змісту?

7. Конкурс «Прочитай прислів'я»

1. маНе зеб реняко слирони, а сан йделю зеб щиківБатьни.

2. надиЛю зеб щиківБатьни, ощ шкапта зеб ніспі.

3. інаУкра – тима, аз неї батре логоюво тистоя.

Нема без кореня рослини, а нас, людей, без Батьківщини.

Людина без Батьківщини, що пташка без пісні.

Україна – мати, за неї треба головою стояти.

Підведення підсумків гри. Рефлексія.

Учитель.

- Діти, чи можете ви принести користь Батьківщині, коли ви ще зовсім маленькі? Як саме?

- Я переконана, що свою любов до рідного краю та народу ви будете показувати своїми щоденними добрими справами та сумлінним навчанням. Бажаю вам успіхів у новому навчальному році!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Римар Л.М. Дітям про державну та народну символіку України / Л.М. Римар. – Харків : Вид. гр. «Основа», 2004. – 78с.
2. Куріпта В.І. Сценарії позакласних заходів для 1-4 класів / В.І. Куріпта – Харків : Вид. група «Основа», 2006. – 368 с. – (Б-ка журн. «Початкове навчання»; Вип. 5 (29).
3. Михайленко Л. В. Найцікавіше про Україну: ілюстроване енциклопедичне видання. / [Л.В. Михайленко, І.М. Реброва, В.А. Сушко, Т.І. Лагунова]. – Харків : Торнадо, 2007. – 98с.

Л.М.Маренич,

учитель музичного мистецтва Черкаської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

«ЗВЕШСЯ ВЕЛИЧАВО – УКРАЇНОЮ, ЗЕМЛЕ ЗАЧАРОВАНА МОЯ...»

Урок - мандрівка для учнів 4 класу

МЕТА:

формування ключових компетентностей:

вміння вчитися – доводити роботу до логічного завершення;

загальнокультурної – формувати духовно-моральні основи життя людини;

громадянської – усвідомлювати свою належність до різних елементів природного, етносоціального й соціально-культурного середовищ, вчитися бережливо ставитись до природи, до людей, до самого себе;

предметних компетентностей – вчити дітей розумінню поняття «єдина країна», продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі щодо визначення своєї ролі в житті України; розвивати свідоме розуміння своєї приналежності до єдиного українського народу, виховувати національну гордість, активну життєву позицію.

ОБЛАДНАННЯ. Мультимедійна презентація, листки для асоціативного куща, мікрофон, картки синього червоного і зеленого кольорів, зображення рослин, тварин та предметів побуту, серед яких є народні символи України (для групової роботи), державні символи України, запис пісні Вікторії Сорочик «Моя Україна».

Вишита колоссям і калиною,

Вигойдана співом солов'я,

Звешся величаво – Україною,

Земле зачарована моя.

Олександр Богачук

ХІД УРОКУ

I. Організація класу до уроку.

Урок супроводжується презентацією «Моя Україна».

Учитель.

Добрий день, мої любі діти!
Я щаслива зустріти вас.
Хай вам радісно сонечко світить
Й будемо вчитися...
В добрий і мирний час!

II. Актуалізація опорних знань.

Вступне слово вчителя.

Під музичний супровід пісні «Моя Україна» вчитель читає вірш.

«Ти єдина,Україно!»

Нехай ніхто не половинить,
Твоїх земель не розтина,
Бо ти єдина, Україно,
Бо ти на всіх у нас одна.
Одна від Заходу й до Сходу
Володарка земель і вод –
Ніхто не ділить хай народу,
Бо не поділиться народ.
І козаки, й стрільці січові
За тебе гинули в полях.
У небесах сузір'я Лева
Нам світить на Чумацький Шлях.
Стражденна чаєчко-небого,
Єдині два твої крила.
Виходим, нене, у дорогу,
Аби ти вільною була.
Нехай ніхто не половинить
Твоїх земель, не розтина,
Бо ти єдина, Україно,
Бо ти на світі в нас одна.

Вчитель. Сьогодні, як ніколи, ми з вами живемо з гаслом: «Україна – єдина країна». Всі українці об'єдналися заради миру, спокою, добробуту нашої країни. Ви, напевно, всі здогадалися, про що буде йти мова на нашому першому уроці? *(Про нашу Батьківщину – Україну.)*

Слайд 3.

• **Вправа «Мікрофон»:**

«Моя Україна – це...»

- Що ж для нас є Україна? Давайте тепер усі разом спробуємо дати відповідь, відновивши рядки вірша.

I ряд працює над зеленими рядками,
II ряд – над синіми,
III ряд – над червоними.

(У кожного на парті I ряду – зелена строфа, II – синя і т.д. Перевіряємо, вчитель вивішує на дошку відредаговані строфи за кольорами).

Є багато країн на землі,
В них – озера, річки і долини...
Є країни великі й малі,
Та найкраща завжди – **Батьківщина. (ЗЕЛЕНА)**

У всьому світі, кожен зна,
Є Батьківщина лиш одна.
І в нас вона одна-єдина –
Це наша славна **Україна! (СИНЯ)**

Не забувай Шевченка спів
Про горду славу козаків.
Не забувай, що ти дитина
Землі, що зветься **Україна. (ЧЕРВОНА)**

III. Повідомлення теми і мети уроку

Мозковий штурм. Поміркуйте і скажіть, що для кожного з вас означає слово «Україна»?

Учитель. Україна – це неозорі лани золотистокосої пшениці, широкі поля сонцелюбного соняшнику і величної кукурудзи, густі прохолодні ліси та високі гори. Це швидкоплинні гірські та повільні рівнинні ріки, синьоокі озера та ставки з вербами по берегах. Це поважні лелеки та дзвінкоголосі соловейки. Це розлогі кущі калини біля оселі, ошатні хати, море квітів, зелені. Це рідні домівки, милозвучна мова. Це тато, мама, родина, друзі. І все це – наша рідна земля, люба серцю Україна.

Учень.

УКРАЇНА

Україно моя, для мене ти єдина,
Як рідна мати, що дала життя.
І щастя дні і в лиховісні днини
До тебе повертаю звіддала.
Вклоняюся рідним вербам і тополям
І припаду до рідної землі.
Що маю я таку щасливу долю,
Великий Боже, дякую тобі.
Все це – Україна. Все це – я і ти!

Учитель. Наш урок присвячений рідній Батьківщині. Він незвичайний, бо сьогодні ми здійснимо цікаву подорож. Давайте поміркуємо разом. На якому транспорті ви б хотіли здійснити подорож? Автобус, літак, потяг, корабель? Адже нас сьогодні чекають такі **маршрути:**

Маршрут 1. Україна, Батьківщина, Вітчизна.

Маршрут 2. Державні символи України.

Маршрут 3. Народні символи держави.

Маршрут 4. Мій край – моя історія жива.

Маршрут 5. Інтелектуальний калейдоскоп.

Маршрут 6. Сім чудес України.

Маршрут 7. Давай поміркуємо.

IV. Організація навчальної діяльності.

Маршрут 1. Україна, Батьківщина, Вітчизна.

Слухання пісні «Одна-єдина» (В. Крищенко та О. Морозова).

Учень.

Одна Батьківщина і двох не буває.
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде ніколи в житті.
Чи можна забути малому ту пісню,
Що мати співала, коли засинав?
Чи можна забути ту ?
Тут мамина пісня лунає і нині,
Її підхопили поля і гаї, стежку до хати,
Що босим колись протоптав
Її вечорами по всій Україні
Співають, співають в садах солов'ї.
І я припадаю до неї устами
І серцем вбираю, мов спраглий води.
Без рідної мови, без пісні, без мами
Збідніє, збідніє земля назавжди.

М. Бакай

Учитель. Кожна людина найбільше любить той край, де народилась і живе. Кожен пишається своєю рідною країною. Наша держава – Україна, суверенна і незалежна, демократична і правова.

• Що ж означає вислів «Україна – суверенна і незалежна держава»? (Вона має право самостійно, без втручання інших держав вирішувати свої внутрішні та зовнішні справи.)

• А ще Україна – демократична і правова. Це означає, що влада в ній належить народові. Тільки народ може змінювати її основи – конституційний лад. Що життя в державі підпорядковане законам і всі мають їх виконувати.

Робота в групах. Складання «асоціативного куща».

• На парті кожного ряду є листок. Ви працюєте в парі. Поміркуйте і запишіть 1 слово від вашої парті, які слова вам асоціюються (приходять на думку, уявляються), коли ви промовляєте, читаєте або чуєте слово, що знаходиться посередині в прямокутнику.

•
1 група «Батьківщина».

(Рідний край, вільна, рідна земля, найкрасивіша...)

2 група «Україна».

(Батьківщина, держава, незалежна, велична, вільна...)

3 група «Рідний край».

(Батьківська хата, батьківщина, мамина пісня, бабусині руки, колискова, вільний...)

Учитель.

- Які слова повторилися в групах? Чому?

Маршрут 2. Державні символи України.

Учитель: Кожна країна світу має свої державні символи. Відгадайте загадку:

Символ нашої держави –

Це тризуб жовто-яскравий (Герб).

Довідкове бюро.

Герб – це символічний знак, який віншує історію роду, села чи міста, держави.

Герби бувають різні: на них зображують рослини, звірів, птахів, предмети вжитку та зброю. Цей знак свідчить про те, чим славна держава, що символізує її могутність.

Учень.

Тризуб, немов сім'я єдина,

Де тато, мама і дитина

Живуть у мирі і любові

На Україні вольній, новій.

Тризуб означає триєдність життя – батько, мати і дитина, котрі символізують силу, мудрість, любов.

Придивіться уважно до зображення Герба, спробуйте уявно написати з його частин слово «воля». До волі завжди прагнув український народ.

Вчитель. Відгадайте наступну загадку:

Коли звучить він – всі встають,
До серця руку прикладають,
І вголос, й подумки співають,
І Україну прославляють (Гімн)

- Другим символом є Гімн. (Це грецьке слово, що означає урочисту, похвальну пісню на честь богів і героїв.)

- Хто написав слова і музику Гімну? (Слова Гімну написав український поет Павло Чубинський. Музику склав композитор, священник Михайло Вербицький).

Учень.

Слова палкі, мелодія вродлива,
Державний Гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста –
Це клич один з мільйонів голосів.

Учитель. Послухайте ще одну загадку:

Синьо-жовте полотнище
Гордо майорить.
Це – ознака сили й слави
Української держави (Прапор).

- Національний прапор України – це синьо-жовтий прапор.

Роль прапора – бути попереду, вести людей за собою. 2 вересня 1991 року над будинком Верховної Ради України було піднято синьо-жовтий національний прапор. Цей день вважається Днем прапора.

- Про що вам нагадує синій колір?

- А що означає жовтий колір на прапорі України?

Учень.

Синьо-жовтий прапор маємо:

Синє небо, жовте жито,

Прапор свій оберігаємо,

- Він – святиня, знають діти.

Учитель. Отже, саме за цими трьома символами впізнають нашу державу. Під час урочистих подій, свят та на честь переможців різних спортивних змагань урочисто піднімається прапор і звучить Гімн.

Маршрут 3. Народні символи держави.

Учитель. Але не лише за Державними Символами упізнають українців. Батьківська хата, мамина пісня, дідусева казка, бабусина вишиванка, мелодійна мова – усе це наші обереги.

- Пригадайте, що таке народні символи?

Учитель. Народні символи – це те, що найбільше любить і цінує народ. Їх вишивають на полотні, про них складають вірші, пісні, легенди, використовують у звичаях та обрядах. Є загальноновизнані народні символи і такі, що значимі у певній місцевості

- Які народні символи нашої держави ви знаєте? (Калина, верба, рушник).

Слайд 14. Робота в групах.

Учитель. Народні символи України є рослинні, тваринні, предметні. Попрацюйте в групах: серед зображень, які є у вас на столах, виберіть і представте ті, що є символами України

I група (рослинні символи: верба, дуб, тополя, калина, мальва, барвінок, чорнобривці, любисток).

II група (тур, кінь, зозуля, соловейко, ластівка, лелека).

III група (предметні: рушник, вишиванка, писанка, батьківська хата, криниця).

Маршрут 4. Мій край – моя історія жива.

Учитель. Наш народ пройшов довгий шлях до своєї свободи. На його долю випало багато героїчного і водночас трагічного. Одна з найвеличніших його сторінок – це козацька держава Запорізька Січ із славними гетьманами Байда Вишневецький, Петро Сагайдачний, Іван Сірко, Богдан Хмельницький.

- Подивіться на слайд, назвіть, кого ви бачите та коротко скажіть, що вони зробили для України. (*Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Михайло Грушевський*).

Ви, молоде покоління нашої держави, маєте цінувати і берегти велике та давнє прагнення наших прашурів – суверенність країни.

«Життя таке коротке. Поспішайте творити добро», – писав О. Довженко.

- Що значить «творити добро» ?

Маршрут 5. Інтелектуальний калейдоскоп.

Бліц-вікторина «Моя Україна».

1. Основний закон України (**Конституція**).
2. У якому році проголошено незалежність України?
3. Найголовніша пісня України (**Гімн**).
4. Як співають і слухають Гімн? (**Стоячи**).
5. Коли на спортивних змаганнях звучить Гімн держави? (**На честь переможця**).
6. Скільки кольорів має український прапор? (**два**).
7. Синій колір українського прапора символізує... (**небо**).
8. Жовтий колір прапора – це колір.. (**зерна**).
9. Державний герб України (**Тризуб**).
10. Державною мовою України є мова ... (**українська**).
11. Столиця України (**Київ**).
12. Найбільша річка України (**Дніпро**).
13. Найкраще місце на землі (**Батьківщина**).
14. Кого називають великим Кобзарем? (**Шевченко**).
15. Хто автор рядків: «Все на світі можна вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину» (**Василь Симоненко**).
16. Хто Президент України? (**Петро Порошенко**).

Ото ж ви молодці. Добре справилися із завданням.

Маршрут 6. Сім чудес України.

Сім історико-культурних пам'яток України.

У 2007 році пройшла акція «Сім чудес України». Чудеса України були визначені за результатами інтернет-голосування (76889 голосів) і опитування 100 експертів: учених, істориків, культурологів і фахівців у галузі туризму. Переможцями оголошено:

- Чи можете назвати ці чудеса України?

1. Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець», м. Кам'янець-Подільський

2. Херсонес Таврійський – таку назву носило місто, засноване древніми греками більше ніж дві з половиною тисячі років тому на південному заході Криму. Нині його руїни – є однією з визначних пам'яток Севастополя.

3. Києво-Печерська Лавра.

4. Національний дендрологічний парк «Софіївка», м. Умань.

5. Державний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця».

6. Національний заповідник-острів «Хортиця».

7. Софія Київська.

Маршрут 7. Давайте поміркуємо.

Робота в групах. Вправа «Мікрофон».

Запитання для міркувань.

- Як ви думаєте, якими повинні бути люди, щоб у світі запанувало щастя?
- Як любов до Батьківщини може допомогти людині в її праці і житті?
- Чи може Батьківщина бути нещасливою, страждати, і чому це відбувається?
- Що діти можуть зробити для того, щоб рідний край став кращим?
- Чи знаєте ви людей, які віддали своє життя за щастя Батьківщини? Розкажіть про них.
- Пофантазуйте, якою буде Україна в майбутньому.

Підсумок уроку.

Учитель. Римський філософ Цицерон на публічному виступі сказав: «Люблять Батьківщину не за те, що вона велика, а за те, що вона твоя».

Зараз наша держава переживає тяжкі часи і кожен намагається допомогти, внести свій вклад у майбутнє. Ми серцем і душею з тими, хто в ці дні боронить нашу свободу на сході України.

Пам'ять про тих, хто віддав своє життя задля нашого щасливого майбутнього ми вшануємо **хвилиною мовчання**.

Пам'ятайте, діти, ви – майбутнє України. То ж своєю старанною працею примножуйте її багатства, своїми досягненнями славте її. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і його мелодійну мову. Шануйте себе і свою гідність, і шановані будете іншими.

Звучить запис пісні Вікторії Сорочик «Моя Україна».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук Г.М. Виховні години. На допомогу класному керівнику. / Г. М. Бондарчук, М. М.Тимочків. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 72 с.
2. Концепція національно-патріотичного виховання [Електронний ресурс] / Професійний журнал для вчителів «Відкритий урок» // Режим доступу до ресурсу: <http://osvita.ua/legislation/other/5397>.

3. Ілюстрації [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу:
<https://www.google.com.ua/search>

С. Г. Назаренко,
методист методичного кабінету відділу освіти
Шполянської районної ради, учитель початкових класів
Шполянського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа I-III ступенів №3 – гімназія»
Шполянської районної ради Черкаської області

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ: НАЙБІЛЬШІ МІСТА ТА ВИЗНАЧНІ МІСЦЯ УКРАЇНИ

Уявна подорож для учнів 3-го класу

МЕТА: *формувати ключові компетентності: вміння вчитися – дотримуватися певної послідовності виконання роботи під керівництвом учителя; загальнокультурну – ознайомити з культурною спадщиною українського народу; соціальну – усвідомити роль та місце держави в житті учня, проявляти ініціативу, підтримувати однодумців під час роботи у групі; громадянську – вивчати державну й національну символіку, розвивати інтерес до історичного минулого нашого краю та сьогодення, виховувати толерантність, любов до Батьківщини.*

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організація класу. Створення психологічного настрою.

Знов дзвіночок наш лунає.
Наший клас він закликає
Батьківщину пізнавати,
Мир, добробут цінувати.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Гра «Лото».

Дітям пропонуємо літери, з яких вони викладають слово Батьківщина.

2. Асоціативний куц «Батьківщина»

- Як називається наша Батьківщина? (**Україна**)
- Люди, які живуть в Україні? (**Українці**)
- Якого кольору прапор України? (**Синьо-жовтий**)
- Назва герба України? (**Тризубець**)
- Які населені пункти є в нашій Батьківщині? (**Міста та села**)

3. Хвилинка читця.

Моя Батьківщина – це матусин спів,
Це татова мужня рука.
Це бабця й дідусь, брат і сестра,
І рідна домівка моя.
Моя Батьківщина – це неба блакить
І сонечка промінь іскристий.
Моя Батьківщина – це слава і єдність народу.

III. Оголошення теми і мети заняття.

- Діти, сьогодні ми відправимося в уявну подорож по Україні. Познайомимося з найбільшими містами нашої держави. І почнемо нашу мандрівку з найбільшого міста нашої області ... (місто Черкаси).

1. «Скрина загадок».

Їду, їду – нема сліду (Човен).

- Свою подорож ми можемо здійснити на човні.

2. «Довідкове бюро».

Човен – мале, зазвичай безпалубне, веслове, вітрильне чи моторне судно. Традиції використання довбаних човнів існувала на території України протягом тисячоліть.

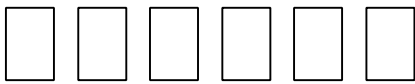
Монета «Козацький човен», 2010

Човен-довбанка Полісся кінець XIX ст.

Козацька чайка – швидкохідний і маневрений козацький човен, близько 20 м довжини і 3-4 м ширини й висоти; вмщував 50-70 козаків.

IV. Робота над темою заняття.

1. Гра «Поле чудес».

Назву цієї річки оспівують в українських народних піснях.

Тече вона по території трьох держав.

Це найбільша річка України. (Дніпро)

«Сімсот річок ще й чотири з устя Дніпра до вершини», – співають у пісні. І це не перебільшення, бо Дніпро в межах України творять 19743 річки. На жаль, більшість із них – мертві. За народними повір'ями, батьківщиною русалок вважали річкові ями Дніпра, а вже звідси русалки розходилися по інших водоймах.

2. Руханка.

Пливе, пливе річкою

Зовсім новий.

Саморобний човник

Паперовий.

Я очей із човника

Не спускаю,

Я іду по березі

І співаю:

- Пливи, пливи човнику за водою.

Подружися з хвилею голубою.

Зупинися, човнику, в Чорнім морі,

Та здіймися хвилею за водою.

3. Мозковий штурм.

- Отож, сідаємо в човен, щоб попливти Дніпром.

- Але чи зручний для нас цей вид транспорту?

- Який би ви запропонували вид річкового транспорту? (Прикріплюємо фото козацької чайки або теплохода на мапі України).

4. Гра «Пазли». Робота в групах.

Для того щоб дізнатися про наступний пункт подорожі, потрібно скласти пазли, які ілюструють визначні місця.

- Яку назву має місто? (Київ)

4. Гра «Впізнай дерево». Робота в групах.

- Назвіть рослини, зображені на малюнку.
- Яка з них є зайвою? Чому?
- Визначте, яке з дерев є символом Києва. (Каштан)

5. Вправа «Уквітчай дерево».

Отже, рослинний символ міста Києва – каштани. Тож уквітчаємо це дерево чудовими «свічками».

Перша квітка

Місто Київ – одне з найбільших міст Європи, лежить на обох берегах Дніпра. Згідно з легендою, брати Кий, Щек і Хорив та їхня сестра Либідь, облюбували місце на схилах Дніпра, заснували на крутому правому березі місто і назвали його на честь старшого брата Києвом. Київ був столицею Київської Русі. Зараз це столиця незалежної України. В Києві знаходяться і працюють Президент, Верховна Рада, Уряд.

Друга квітка

Перебуваючи у Києві, не можливо не побачити сім золотих куполів Успенського собору. Храм був підірваний радянськими військами, які відступали з Києва восени 1941 року. Оригінальний собор було збудовано в XI столітті на кошти Святослава II.

Третя квітка

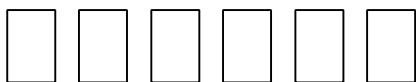
Статуя Батьківщини-матері є лише частиною Національного музею історії Великої Вітчизняної війни.

Четверта квітка

Алея Героїв Небесної Сотні – вулиця у Печерському районі міста Києва. Пролягає від Майдану Незалежності й Хрещатика до Інститутської вулиці.

6. Гра «Поле чудес».

- Назва цієї річки така сама, як і назва міста.
- Це одне із найбільших міст України (Харків).

Попрацюйте з мапою України:

- Знайдіть на ній місто Харків.
- Проаналізуйте, чи можна на човні потрапити з Києва до Харкова?
- Якщо ні, то запропонуйте альтернативний вид транспорту.

Отже, прибули до Харкова.

8. Гра «Алея зірок».

У місті Харкові є Алея зірок, яка складається із бронзових стел, на яких залишили відбитки своїх долонь відомі актори та режисери.

А ми створити свою стелу, яка міститиме відбитки відомих дослідників, учнів нашого класу, що підготували цікаву інформацію про визначні місця Харкова..

V. Підсумок заняття.

1. Гра « Допливи до берега».

- Діти, наш човен пливе до берега. Давайте допоможемо йому туди дістатися.
- Дівчатка задають запитання хлопчикам. Кожна правильна відповідь переставляє корабель до берега.

2. Рефлексія.

- Що нового дізналися?
- Чи сподобалася подорож?

-

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ілюстрації [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search>

М.В.Терновська,

учитель початкових класів Чигиринського
навчально-виховного комплексу «Дошкільний
навчальний заклад – загальноосвітня
школа I-III ступенів №3» Чигиринської
районної ради Черкаської області

ЗВЕШСЯ ВЕЛИЧАВО – УКРАЇНОЮ, ЗЕМЛЕ ЗАЧАРОВАНА МОЯ!

Урок-знайомство для учнів 1-го класу

МЕТА: формувати ключові компетентності: «уміння вчитися» - викликати в учнів бажання пізнавати нове; громадянську – виховувати любов до України. розвивати пізнавальні інтереси; виховувати бажання наполегливо оволодівати знаннями, любов до школи – джерела одержання знань і вмінь.

ОБЛАДНАННЯ: плакат «Країна Сонячних Зайчиків», державні символи України, карта України, велика квітка з надписами на пелюстках: Київ, Черкаси, Чигирин, «Державні символи», «Народні символи» конверти для групової роботи з ілюстраціями (зображення карти України, герба України, прапора України, герба Чигирин, Богдана Хмельницького, каштана, калини, верби, дуба, лелеки, ластівки, рушника, вишитої сорочки, вінка, маку)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ: Перший урок у першому класі, проведений спільно з батьками першокласників.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Доброго дня, вам дорослі!

Доброго дня, вам і діти!

День незвичайний сьогодні у світі!

На свято Знайомства запрошую всіх!

Хай будуть тут посмішки, пісні та сміх.

Думаю, весело ми тут пограємо.

Свято Знайомства вже починаємо!

Сьогодні ви стали учнями, розпочалося ваше шкільне життя. Я вітаю вас із першим навчальним днем, із першим шкільним святом, із першим уроком. Чотири роки ми будемо з вами нерозлучні у навчанні. Кожного ранку ми будемо вітатися, але не так, як ви це робили у дитячому садочку. Коли заходить вчитель в клас, потрібно стати біля своєї парти, привітатися до вчителя... Давайте спробуємо. Молодці!

II. Повідомлення теми і мети уроку.

- Діти, хто знає, як зветься країна в якій ми живемо? (Україна)

- Давайте повторимо всі разом назву нашої країни.

Сьогодні в нас перший урочистий урок, подивіться на дошку, хто прочитає тему нашого уроку: «З Україною в серці».

- Як ви вважаєте, про що ми будемо сьогодні говорити на уроці?

- Так, ми будемо говорити про нашу рідну Україну.

- Якщо ми живемо в Україні, то як ми зветься? (Українці)

- Так, ми українці, бо живемо в Україні.

- Сьогодні 1 вересня, вся Україна святкує День Знань.

- Ви, теж прийшли до школи. Школа – це велика країна Знань. Вона розкриє безліч секретів. Ви, пройдете багатьма стежками цієї країни, і я думаю, вам це сподобається.

- До нас на святковий урок завітав «Сонячний Зайчик» і хоче з усіма вами познайомитися.

Зайчик сонячний в класі стрибає,

(вчитель пускає дзеркальцем по класу сонячний зайчик)

Він радіє, що учні прийшли.

Всім вам успіхів радо бажає

Та щоб всі ви здорові були.

Починаючи з першої парти по черзі виходьте до дошки і прикріплюйте своїх Сонячних Зайчиків на нашу лісову галявину називаючи своє прізвище та ім'я.

(Діти виходять до дошки та розміщують своїх Сонячних Зайчиків на галявині).

- От ми і познайомилися!

Ваші Сонячні Зайчики на довгий час залишаться на зеленій галявині нашого класу і нашої школи. **Чим краще ви будете навчатися, тим яскравіше світлитимуться ваші Сонячні Зайчики.**

Шановні батьки, любі діти та всі наші гості! Я щиро вітаю вас зі святом - Днем знань. Від усієї душі бажаю вам миру та спокою, міцного здоров'я та здійснення всіх бажань. Наші діти стали першокласниками. Подивіться, які вони гарні, чепурні, веселі, жваві, непосидючі, розумні, кмітливі! А батьки? Я впевнена: кращих батьків просто не існує. Мені дуже приємно, що всі ми разом зібралися в одному класі. Сьогодні ми всі разом вирушаємо у подорож до Країни знань, яка закінчиться через 11 років. Сподіваюсь, що це буде цікава захоплююча наполеглива подорож, як для вас дорогі діти, так і для вас шановні батьки, і ми подолаємо всі труднощі на шляху до вершини знань.

- А тепер давайте послухаємо наших маленьких учнів.

Небо чисте, голубе,

Гарно так навколо!

Осінь, як я ждав тебе,

Щоб піти до школи!

Ціле літо я чекала,
Їла кашу, підростала,
Щоб портфель не був великим,
Не спадали черевики.

Ми прийшли до школи, діти,
Щоб учитись і дружити.
Щоб книжки складні читати
І усе на світі знати.

Сьогодні така радість не тільки в нашій школі, а й по всіх школах великої, неосяжної України. Україна – це наша батьківщина, наша рідна земля, яку ми дуже любимо.

Вишита колоссям і калиною,
Вигойдана співом солов'я,
Звешся величаво – Україною,
Земле зачарована моя!

Робота в групах (батьки і діти).

У вас на парті у кожного лежить карта України, розгляньте її.

У мене на столі у вазі стоять гарні квіти. Вони додають усім святкового настрою. І на дошці у нас теж була чарівна квітка – КВІТКА ПІЗНАННЯ. Та поки ми були на лінійці, вітерець-пустунець розвіяв усі пелюсточки. Щоб повернути їх, треба виконати різні завдання.

- Діти, допоможемо квіточці? Тож до роботи. Ось перша пелюстка.

Перша пелюстка.

- Яке головне місто України? (*Звучить пісня про Київ. На дошці з'являється пелюстка зі словом Київ*).

- Обговоріть в групах і дайте відповідь на питання: «Яка рослина вважається символом Києва?» (Каштан).

- Знайдіть квітку цього дерева в конверті і прикріпіть на карті до м. Києва.

Друга пелюстка.

Кожна людина найбільше любить той край, де народилася і живе. Кожен пишається своєю рідною землею завжди хоче про неї сказати найкраще. А знайдіть на карті України разом з батьками те місце, де ми живемо.

- Яке головне місто нашої області? (*Черкаси, Черкаська область*).

- Який куц найбільше люблять з давніх часів висаджувати біля будинків у нашій області? (Калина)

- Прикріпіть калину на карті там, де Черкаська область (*Діти виконують роботу разом з батьками*).

А на дошці з'являється друга пелюстка з назвою Черкаси.

Фізкультхвилинка.

Встаньте діти, посміхніться,
Землі нашій поклоніться.
І до сонця потягніться,
Веретеном покрутіться.
Раз – присядьте, два – присядьте
І за парти тихо сядьте.

Третя пелюстка.

- Щоб патріотом-українцем зростати, треба багато про рідне місто знати.

- Як називається наше рідне місто? (**Чигирин**).

- Наше місто має славне минуле, багато років тому була утворена Українська Козацька держава – Гетьманщина і першою столицею цієї держави було місто Чигирин. А гетьманом України – Богдан Хмельницький, наш земляк. Чигиринці дуже люблять своє місто і навіть вірші складають про нього.

- Знайдіть в конверті портрет Богдана Хмельницького, прикріпіть його на карті там, де м. Чигирин. (*Діти виконують роботу разом з батьками*).

*А на дошці з'являється третя пелюстка з назвою **Чигирин**.*

Четверта пелюстка.

- Зі мною грайте, себе перевіряйте.

Україна, як і кожна держава має **державні символи** – знаки, за якими розпізнають державу. Розгляньте їх. Свої символи мають кожна область, кожен район, кожне місто. У ваших конвертах лежать державні символи України (Гімн, герб і прапор) та символ нашого міста (герб).

- Гімн – найурочистіша пісня держави. Її слухають і співають стоячи.

- Покажіть герб України, прикріпіть його на сторінці біля карти України у правому верхньому куті.

- Продемонструйте прапор України, прикріпіть його на карті нижче прапора.

- Знайдіть герб Чигирина, прикріпіть його біля портрета Богдана Хмельницького.

*А на дошці з'являється четверта пелюстка з назвою «**Державні символи**».*

П'ята пелюстка.

- Крім державних символів є **символи народні**: це рослини, тварини, предмети побуту. Деякі з них ви зараз відгадаєте, знайдете їх у конверті і прикріпите до сторінки з картою України.

Стебельце – шорстка дробинка,

У серединці – чорна вуглинка,

Пелюстки блискучі, як лак.

Це квітує червоний... (**Мак**)

Довгі, тонкі віти має,

Золото кору вкриває,

З гілок кошики плетуть,

В церкву раз на рік несуть (**Верба**).

З жолудя він проростає,

В кроні сил чимало має.

Кабани плоди смакують,

Люди міць його цінують (**Дуб**).

Які ноги заввишки,

Такий ніс завдовжки.

Хату на хаті має,

Жабам рахунок знає (**Лелека**).

Швидко скрізь цей птах літає,

Безліч мошок поїдає,

За вікном гніздо будує,

Тільки в нас він не зимує (**Ластівка**).

Діти відгадують загадки і з допомогою батьків прикріплять відповідні зображення навколо кордонів карти України.

- В народі говорять: «Дім без рушників, як сім'ї без дітей». Рушники – це теж символи українського народу, старовинні обереги дому.

- Що це: головний убір з 12 квітів, гілок, бадилля, листя, має форму обруча? (Вінок)

- Послухайте вірш і скажіть, про який символ у ньому йде мова.

ВИШИВАНКА

Мама вишила мені
Квітами сорочку.
Квіти гарні, весняні:
- На, вдягай, синочку.
В нитці сонце золоте,
Пелюстки багряні.
Ласка мамина цвіте
В тому вишиванні.
Вишиваночку візьму,
Швидко одягнуся,
Підійду і обійму
Я свою матусю.

Вадим Крищенко

- Так, вишита сорочка, яку носили і хлопці і дівчата.

Діти з допомогою батьків прикріплять зображення вінка, рушника і вишитої сорочки навколо кордонів карти України.

- Чи сподобалось вам, як ми прикрасили нашу державу?

- Зараз Україна переживає тривожні часи. Український народ прикладає всіх зусиль, щоб Україна й надалі була єдиною державою, щоб панував мир і спокій. І я вірю, що скоро настане той час, коли всі ми будемо жити щасливо в нашій прекрасній країні.

- Ось і підійшов до завершення наш перший, святковий урок!

- Що найбільше вам запам'яталося на уроці, сподобалося робити?

- Я ще раз вітаю вас усіх із днем Знань. З цього часу ви вливаєтесь в нашу шкільну родину. Сьогодні ви стали першокласниками і на згадку про цей день, я хочу вручити вам **медаль Першокласника**. В добру путь, дорогі діти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ілюстрації [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://yandex.ua/images/search>
2. Вірші про вишиваний рушник, вишиванку [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://megaznaika.com.ua/raskraska-masha-5.html>
3. Загадки про природу [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://megaznaika.com.ua/labiruntu-7.html>

С.В. Коврига,

учитель початкових класів Вільшанської

загальноосвітньої школи I-II ступенів

Городищенської районної ради Черкаської області

ДЕ ЩАСТЯ УКРАЇНИ?

Урок-пошук за технологією розвивального навчання для учнів 4-го класу

МЕТА:

формувані компетентності учнів:

соціальну – вчити учнів співпрацювати, взаємодіяти під час пошукової роботи;

громадянську – відчувати себе повноцінним громадянином України та боротися за щастя Вітчизни;

предметну – орієнтуватись в інформаційному потоці; розвивати вміння уявляти, фантазувати та робити відповідні висновки; виховувати повагу до своєї Батьківщини, щирі бажання зробити її «щасливою».

ОБЛАДНАННЯ: презентація, слайд-шоу в «калейдоскопі», «ягідки калини» – роздатковий дидактичний матеріал для відпрацювання виразного читання, предметні малюнки, музичні файли, викладка книжок про Україну, виставка дитячих малюнків до теми, плакати.

Оформлення класної кімнати в українському стилі, оформлено викладку літератури про Україну, створено куточок художника-початківця.

Перебіг уроку

I. Підготовка учнів до сприймання матеріалу (1 хв.) (1 слайд)

- Сьогодні незвичайний день, сьогодні - наше свято, сьогодні радіють за нас наші рідні, наші наставники, друзі і, звичайно ж, наша Батьківщина – Україна. Адже саме вона дає нам право і можливості навчатись, розвиватись, зростати здоровими і щасливими. Тому перший сьогоднішній урок ми присвятимо саме їй, нашій любій Україні!

1. Створення ситуації успіху. Перегляд пластилінового мультфільму «Україна – найкраща!» (3 хв.) (2 слайд)

2. Хвилина уяви «Що я бачу, що я чую, що я відчуваю?» (3 хв.) (3 слайд)

- Діти, прослухайте, будь ласка слова вірша, а слухаючи уявіть, відчуйте, побачте почуте:

Що то, діти, за країна – неба синього блакить,
На ланах у серпні жито стиглим золотом блищить?
У якій іще країні земля родить так охоче?
Наче пісня солов'їна – мова ніжна і співоча?
Гори є і полонини, є моря, річки, ліси...
Загалом, то є країна невимовної краси!
Люди мудрі, працьовиті у країні тій живуть:
На чуже не зазіхають і свого не віддадуть.
Гордо, голосно, дитино, ти назви ім'я країни,
У якій разом із нами народився і живеш.
Їй дочкою є чи сином і, коли ти підростеш,
Будеш їй творити славу, розбудовувать державу.
Отже, зветься ця країна, незалежна і єдина –
Наша ненька –

ДІТИ: Україна!

- Вишита колоссям і калиною, вигойдана співом солов'я,

Звешся величаво – Україною, земле зачарована моя!

- Які ж асоціації виникли у вас, діти, слухаючи даний твір?

(висловлювання думок учнями)

II. Мотивація навчальної діяльності (3 хв.) (4 слайд)

- Коли ми прислухаємося до співу пташини, чуємо одне слово: «Україна!». Чуємо шепіт пшеничного колосся, і кожна колосина шептала тихо слово: «Україна!». І зеленгай шумів, мріяв і промовляв ніжно: «Україна!»

1. Вирішення проблемного запитання:

- А що таке, на вашу думку, щастя? (*Вислови учнів*)
- А чи задувались ви, діти, в чому полягає щастя України? (*Вислови*)

2. Оголошення теми і завдань уроку.

- На сьогоднішньому уроці ми з вами і спробуємо розібратися, де ж щаслива наша рідна Україна. Проведемо пошук істин, доказів справжнього невідкупного щастя Батьківщини. А для цього нам в пригоді стануть наші знання, пошукові здібності, уміння бачити в звичайному незвичайне!

III. Проведення пошукової роботи.

1. Бліцопитування «Скажи своє слово про Україну» (1хв.) (5 слайд)

- Чи готові ви до пошуку? Перевіримо!
- Вам необхідно швидко зорієнтуватись та дати правильні відповіді на запитання.
Учні дають відповіді за 1 хвилину на запитання з різних категорій
- 1. Яке дерево лісів України виділяє найбільше соку? (Береза)
- 2. Про що бразильський письменник Паоло Коельо сказав: «Коли я одягаю її, то відчуваю, що Україна кругом мене»? (Про вишиванку)
- 3. Який гризун нашої фауни найбільший? (Бобер)
- 4. Куди, за прислів'ям, язик доведе? (До Києва)
- 5. Назвіть найбільший природний острів на Дніпрі (Хортиця).
- 6. Коли в Україні відзначають День Прапора? (23серпня)
- 7. Які ґрунти в Україні є найродючішими? (Чорноземи)
- 8. У якої рослини нашої країни найбільший плід? (У гарбуза)
- 9. Яка рослина, що є сировиною для виготовлення тканини, цвіте тільки половину дня? (Льон)
- 10. Яке озеро за його глибину і прозорість води називають «Українським Байкалом»? (Світязь)
- 11. Яку страву отримуємо, якщо зваримо разом сушені яблука, груші, сливи? (Узвар)
- 12. Як називають сніп жита, який господарі вносять до хати в останній день старого року? (Дідух)

- Молодці. Справились. Тож без зволікань беремося до пошуку.

2. Вправа «Клубочок творчості» (5хв.).

- У кожного з вас є чарівні ниточки, в них вплетені вислови – відшукайте та причитайте їх.

- (1-а нитка: «Що таке щастя?»),
- 2-га: «Це більше віддавати, ніж отримувати»,
- 3-тя: «Те що ти маєш, а не те, що ти хочеш мати»,
- 4-та: «Це вміння прислухатися до серця»,
- 5-та: «Це вміння радіти»,
- 6-та: «Це кульбабка, жменька суниць, 5 пелюсток бузку»,
- 7-ма: «Це допомагати ближнім»,
- 8-ма: «Зустріти ранок, бачити, як переливається роса на спориші...»)

Учні прочитують, скочують ниточки у клубочок.

- Шукаючи щастя ці ниточки ми сплели в клубочок.
- А тепер спробуйте поєднати слова **щастя і Україна** в одне речення.
- Складемо експрес-міркування за даним (складеним) твердженням, пошукаємо докази. І по черзі продовжимо думку своїх однокласників.

(Можуть брати участь всі учні, групи, пари і т.д.)

3. Технологія «Обери позицію». Визначення напрямку пошуку щастя України (5 хв.) (6 слайд)

- Де ж щастя України шукати?

Там, де неба круг погідний, там, де сонце сяє ясне

Та вкраїнські діти красні;

Де лани, степи безкраї, де орел буйний літає,

Де Карпат вершки високі, де потоки рік глибокі...

- Отож ми на роздоріжжі: куди податися щастя України шукати. *(На карті України чотиристоронній вказівник: на північ, на південь, на схід, на захід).*

- Який шлях ви собі обрали? *(Діти за своєю позицією об'єднуються в 4 групи).*

- Які елементи щастя України на обраному вами напрямку вдалось відшукати, запишіть, будь ласка, їх до своїх нотатників. Прошу лідера групи прокоментувати. *(Звіти лідерів)*

- Зверніть, будь ласка, увагу на слова українського поета Олекси Кобця, чи співпадають ваші версії щастя України із його. Зачитайте.

«Де щастя України?»

Де невинні люди у мирі зростають,

Де Вкраїну милу завжди прославляють.

Де люди бажають силу й волю мати,

Для рідного краю жити й працювати.

Де люди сповняють заповіт Шевченка,

Щоб діждалась долі Україна-ненька!

Де Янгол добрий і крилатий із небес височить,

Всіх діток: і хлопчиків й дівчаток

Від лихого й злого завжди боронить!

Де в науці і в забаві виростали мудрі й жваві

Діти...всім нам на потіху, щоб лунали школи всі від сміху.

Де мир і дружба поєднують всіх і дзвенить дитячий безтурботний сміх.

Де б любили нас родини, де ми вільну, без тривог будували б Україну!

- Що нового про українське щастя ви дізнались зі слів вірша?

4. Креативний калейдоскоп «Українські етюди» (5 хв.) (7 слайд)

- Пошукова робота продовжується. Нам знадобиться уміння у звичайному побачить незвичайне! Знаходимо частинки «щастя» України в різних її куточках та записуємо їх до своїх нотатників.

(На екрані відбувається швидка зміна зображень українських етюдів, учням необхідно відшукати на них «щастя» України, записати)

- Зачитайте, будь ласка, свої знахідки.

5. Гра «Пройди лабіринт» (3 хв.) (8 слайд)

Завдання. Відшукай ключ до лабіринту, пройди його і дізнаєшся, в чому бачить своє щастя Україна.

У	х	і	б	о	х	д
с	и	в	ю	в	и	і
е	ш	в	л	і	р	л
р	а	а	в	д	б	а
д	в	ш	х,	о	о	х
е	х	и	а	н	д	!
н	а	х	к	е	в	
ь	к	р	у	ї	і	

Відповідь. У серденьках ваших і в ваших руках,

В любові до неї і в добрих ділах!

6.Конкурс декламаторів «Схрестимо рапіри» (5 хв.) (9 слайд).

Палітра віршованих творів на «гроні калини». Що не ягідка, то вірш про щастя Батьківщини.

- На Україні у вербі сонце прокидається, на гілках калини діти колисаються. Калина – це символ рідної землі, отчого краю, батьківської хати. Калинонька – це образ мами, батька, родини, цілого роду нашого прекрасного краю. Це символ щастя на землі!

Ось калина над рікою віти стелить по воді.

Хто це щедрою рукою їй намистечко надів?

Червонясте, променисте – розцвітає, мов вогні.

Дай хоч трошечки намиста, калинонько, і мені.

Кількість ягід калини в гроні залежить від кількості учнів в класі. на ягодах калини – текст із віршами, обираючи ягідку, учні обирають твір, який слід виразно продекламувати. Ягідки легко зриваються із грона і так же легко прикріплюються.

- А сьогодні калинонька ягідками з нами поділилась, щоб ми з вами мали змогу стати вродливими, красивими та щасливими. Адже, калина – символ щастя. Станемо ми щасливими, стане щаслива і наша Україна.

- Отож по ягідці візьміть, «скуштуйте на смак», та разом з тим навчіться виразно читати вірші, які на ній розміщені, для участі у конкурсі на кращого декламатора.

IV. Результати пошукової роботи.

1.Вправа «Мозаїка» (4 хв.) (10 слайд).

- До початку вислову знайдіть закінчення.

Щастя України – це:

- ріка, що тече серед поля,..	золотокоса,
- це в саду нашому дерева, ...	долини зелені.
- це на ланах пшениця...	вітер,
- це пахучий теплий...	якого ми не згубимо,
- це на левадах скошена ...	зілля, квіти,
- це наші всі пісні і ...	серед ночі темне,
- це рідна мова – скарб,..	поза селом, ген аж попід лісом,
- це небо, синє вдень, а ...	молитви щоденні,
- це гори високі й ...	трава в покосах,

- Діти, ми попрацювали дуже добре, відшукали необхідні докази щастя України.

- Як ви вважаєте, чи всі чинники щастя Вітчизни ми відшукали?

- Як на вашу думку, ми можемо примножити щастя Вітчизни?

2. Прослуховування вірша, висновки та пропозиції учнів (1 хв.).

- І, як підсумок виконаної нашої роботи, прошу до уваги вірш Олесея Герети «**Де щастя Вкраїни?»**

Питаються діти у неньки:

Де щастя Вкраїни ясеньке?

Чи в полі, де буйнеє жито, чи в лузі, де гарнії квіти,

Чи в лісі, чи в морі глибокім, чи в степу, де трави високі,

Чи, може, в далекій пустині блукає собі в самотині?

Полинемо, нене, усюди і щастя таки роздобудем,

Та зложим його Україні, хай тішаться в кожній хвилині.

А ненька на те каже:

- Діти,

Не треба нікуди летіти, бо щастя не заховалось у полі,

Ні в лузі, ні в лісі, ні в морі, ні в буйнім степу,

Ні в пустині не знайдете щастя Вкраїні –
А в своїх серденьках і в своїх руках,
В любові до неї і в добрих ділах.

V. Домашнє завдання на перспективу (1хв.) (11 слайд).

- У міру своїх сил постійно дбати про щастя України, її велич і розквіт!

- Хай з кожним днем міцніє Україна, своє коріння, діти, бережіть.

Нехай у серці кожної дитини про Україну пісня зазвучить.

Живи, Україно! Живи для краси, для сили, для правди, для волі.

Співай, Україно, як рідні ліси, як вітер в широкому полі (**вірш виконується під тихе звучання пісні «Моя Україно!»**)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі / Л.І. Даниленко // Управління освітою. 2001. - № 3. - С. 18-24
2. Досяк І.М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1 – 4 класи. / І.М. Досяк. – Харків: Вид. група «Основа», 2007. – 160 с.
3. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Г.О. Сиротенко. – Харків: Видавнича група «Основа», 2003. – 106с.

Т.В.Черненко,

учитель початкових класів

Звенигородської загальноосвітньої

школи I-III ступенів №2

Звенигородської районної ради

Черкаської області

УСЕ МОЄ – ВСЕ, ВСЕ ЩО ЗВЕТЬСЯ БАТЬКІВЩИНА

Урок-презентація для учнів 4-го класу

МЕТА:

узагальнити поняття «культура», розширити уявлення учнів про культурну спадщину народу, познайомити з творчими доробками українських художників;

формуванню усвідомлення своєї приналежності до держави, краю;

формуванню почуття прекрасного в учнів; учити виявляти в поведінці турботу про оточення, про довкілля, з повагою і любов'ю ставитися до пам'яток матеріальної і духовної культури;

розвивати пізнавальну активність, логічне мислення, навички роботи в групах;

виховувати в дітей патріотичні почуття, гордість за свою Батьківщину; культуру поведінки громадянина, доброзичливе ставлення, позитивний настрій, почуття колективізму, відповідальності.

Формування ключових компетентностей:

вміння вчитися – розраховувати час на виконання роботи;

соціальну – співпрацювати в групі;

ІКТ – добирати інформацію, складати та представляти презентації, виділяти головне та цікаве;

ОБЛАДНАННЯ: презентації, аркуші-інформатори, тлумачні словники, плакат «Годинник очікувань», клейкі смужки та дитячі малюнки піщинок.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу (Слайд 1)

1. Психологічна розминка.

Зараз ми проведемо з вами «Хвилинку добра» (Слайд 2).

- Якщо ви знаєте, що значить бути чемними, вихованими, встаньте.
- Якщо ви намагаєтесь бути щедрими, надавати допомогу іншим, сплесніть у долоні.
- Якщо ви намагаєтесь бути чесними, правдивими, тупніть ногою.
- Якщо ви знаєте, що до людей потрібно ставитись доброзичливо, сплесніть в долоні над головою.
- Якщо ви вважаєте, що потрібно піклуватися про інших, любити ближнього, простягніть руки сусідам.
- Посміхніться один одному. Ми всі разом можемо дарувати людям добро.

А я бажаю всім вдалого уроку.

II. Актуалізація опорних знань.

Чужих країв ніколи я не бачив,
Принад не знаю їхніх і окрас,
Та вірю серцем щирим і гарячим:
Нема землі такої, як у нас...

Василь Симоненко

III. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку.

Слово вчителя.

Буває часом сліпну від краси.
Спинаюсь, не тямлю, що воно за диво, –
Оці степи, це небо, ці ліси –
Усе так гарно, чисто, незрадливо.
Усе, як є, – дорога, явори,
Усе моє – все, все що зветься Батьківщина.
У народі кажуть: «Що сторона, то новина», «Рідний край – земний рай».
- Що ж робить нас українцями?

Те, що ми живемо в Україні, ходимо по українській землі, в нас тече кров наших предків, це ще не все. Ми маємо бути причетні до культури українського народу. Нести любов до України у своїх серцях протягом всього життя.

- Діти, розшифруйте тему нашого уроку.

- «З Україною в серці» (Слайд 3).

- **Вправа «Очікування».**

«Годинник сподівань і звершень». (Слайд 4)

На аркуші зображений піщаний годинник. На стікерах із зображенням піщинок учні записують очікування, проказавши їх. Потім один представник групи передає вчителю, або допомагає приклеїти їх на «годинник сподівань» вгорі.

Учитель.

- Що ви очікуєте від уроку. Візьміть свої піщиночки, і на зворотному боці напишіть свої очікування. А тепер прикріпіть їх на малюнку на дошці на «годиннику сподівань». Ми докладемо усіх зусиль, щоб вони збулися.

- На сьогоднішньому уроці ми вирушимо у подорож до чарівного і казкового світу культури, ознайомимося з пам'ятками архітектури, завітаємо до художньої

галереї, побуваємо в ландшафтному парку, літературній світлиці, поринемо у багатогранний вир «культурної спадщини» нашого народу.

III. Сприйняття матеріалу уроку.

Ми певний період часу працювали над створенням проекту за даною темою. Ви дібрали багато цікавого матеріалу, ілюстрації увійшли до створеної презентації, що буде супроводжувати вашу розповідь. Завдання груп: за 5 хвилин розповісти про обраний об'єкт так, щоб у присутніх з'явилося бажання відвідати його.

Я сподіваюсь, ви пам'ятаєте правила роботи в групах. Хто забув, може звернутися до пам'ятки на дошці.

Правила роботи:

- Цінувати час.
- Бути доброзичливим і ввічливим.
- Бути активним.
- Говорити по-одному.
- Працювати тихо, швидко, організовано.

1. Асоціативний куш «Україна». (Слайд 5)

Від кожної групи виходить представник і прикріплює до слова «Україна» слово-асоціацію.

Гра «Мікрофон».

Учитель. Діти, подумайте, і продовжте міркування: «Батьківщина – це...»

- Батьківщина походить від слова батько.
- Батьківщина – це земля, на якій я народився, де народилися мої батьки, усі ми.
- Батьківщина – це рідна мова, якої навчили мене тато і мама.
- Батьківщина у нас єдина, як мати.
- Батьківщина – це казки, які розповідала мені бабуся, це зелена травичка і блакитна річка Дніпро.
- Батьківщина – це моє рідне місто, вулиця і будинок, в якому я живу.

Батьківщина – це труд і свято,
Батьківщина – це мама й тато,
Це твої найщиріші друзі,
Це бджола у веснянім лузі.
Батьківщина – це рідна мова,
Це дотримане чесне слово.

А. Костецький

Учитель. Ми повинні завжди пам'ятати, що Україна – незалежна і суверенна держава, яка має свою велику культурну спадщину, невичерпну скарбницю знань і звичаїв.

Довідкове бюро. *Культурна спадщина – це цінності історії і культури, збережені від попередніх епох, або від діяльності окремих осіб.*

Учитель. Отже, до культурної спадщини ми відносимо пам'ятки історії, пам'ятки монументального мистецтва, пам'ятки містобудування та архітектури, музеї.

До цієї скарбниці належить творча спадщина талановитих людей: письменників, друкарів, архітекторів, майстрів образотворчого і прикладного мистецтва, музикантів і композиторів.

2. Робота в групах.

Надаємо слово групі «Історики»

І група – «Історики». Презентація «Історики» (Слайд 6)

1 учень.

- Ми – історики. Тому й не дивно, що нас зацікавили історичні архітектурні пам'ятки. Звернемося до аркушів-інформаторів.

Аркуш-інформатор:

Архітектура – мистецтво проектувати і будувати об'єкти для життя і діяльності людини (будинки, споруди, та їх комплекси).

Монументальний – величний, який створює враження величиною, могутністю.

2 учень. Презентація «Історики» (Слайд 7)

- «**Золоті ворота**» – головна [брама](#) стародавнього [Києва](#), пам'ятка оборонної архітектури Київської Русі, символ Києва.

Свою столицю – Київ князь Ярослав Мудрий прикрасив не гірше від найгарніших міст світу. Три брами вели до міста, але Золоті ворота – єдина кам'яна і найгарніша брама. Вона була виготовлена з позолоченої міді і для свого часу була неприступною – жодної згадки про вторгнення через неї не було зафіксовано, навіть хан Батий не пробував брати місто через неї.

3 учень. Презентація «Історики» (Слайд 8)

- **Києво-Печерська лавра** – одна з найбільших святинь [України](#). Славиться своїми золотими куполами. Києво-Печерська лавра була заснована близько тисячі років тому. Тисячі людей приїждять сюди, щоб подивитись не тільки на цей дивовижний витвір мистецтва, але й насправді святе місце. У печерах лаври знаходиться найбільша кількість похованих святих у світі – 119. Тут спочиває славетний Ілля Муромець та монах Нестор-літописець.

До речі. Ця дзвіниця відхилена від вертикалі, як знаменита Пізанська вежа. Але падіння київської дзвіниці не загрожує.

4 учень. Презентація «Історики» (Слайд 9)

- **Софійський собор** – одна з найвеличніших пам'яток [української](#) архітектури [11 століття](#), що збереглася з часів [Київської Русі](#). Храм має 13 куполів. Собор було закладено на місці переможної битви киян з печенігами. При соборі були створені перші відомі на Русі [бібліотека](#) та школа. Унікальними в Соборі є фрески, яким майже 1000 років.

5 учень. Презентація «Історики» (Слайд 10).

Вивчаючи культуру і історію рідного краю не можна залишити поза увагою наше рідне місто.

Коли з степів південний ворог
Ордою дико насував,
До опору весь люд на сполох
Дзвін на Звенигору скликав.
Стоїть, живе прадавнє місто
І розквітає день у день,
І подвигами славнозвісне,
І працею своїх людей.

При в'їзді до Звенигородки з черкаського напрямку височить стела, на якій відображено картини минулого та сучасного міста. Історичною і архітектурною пам'яткою нашого міста є будинок, у якому жив вчений-філолог, письменник Агатангел Юхимович Кримський.

Преображенський собор – головний храм Звенигородки.

Також у нашому місті діє краєзнавчий музей імені Т.Г.Шевченка. А у селах Шевченкове та Моринці діють всесвітньовідомі музеї «Мала Батьківщина Шевченка».

1 учень. Презентація «Історики» (Слайд 11).

У Конституції записано, що кожний громадянин повинен берегти культурну спадщину, не заподіювати їй шкоди, охороняти природні багатства. Закон України карає тих, хто знищує, руйнує або псує пам'ятки культури та твори мистецтва.

Учитель. Підводимо підсумок інформації, яку повідомила нам група «Історики».

3. Вправа «Склади пазл».

Кожна група отримує конверт з пазлами, на яких зображено одну з пам'яток архітектури.

Завдання: групи складають зображення, демонструють його іншим учням біля дошки і повідомляють коротку інформацію, яку вони запам'ятали. Яка з цих фото вміщена в підручнику?(Києво-Печерська лавра).

4. Фізкультхвилинка (12 слайд)

Добре те, що сонце світить! (1)

Добре те, що віє вітер! (2)

Добре те, що ось цей ліс (3)

Разом з нами ріс і ріс! (4)

Добре, що у нашій річці (5)

Чиста, не брудна вода! (6)

І мене матуся рідна (7)

Після школи зустріча. (8)

Добре гратися надворі! (9)

Добре вчитися у школі! (10)

Добре плавати в ставку! (11)

Добре те, що я живу! (12)

В. п. – о. с.

1. Підняти руки вгору.

2. Імітувати коливання дерев од вітру.

3. Присісти.

4. Повільно підвестися, показуючи, як зростають дерева.

5. Обома руками показати звивисту річку (відстань між долонями близько 20 см).

6. Описати обома руками коло в горизонтальній площині. Права рука описує праве півколо, ліва — ліве.

7-8. Розвести руки в сторони, міцно обхопити себе, схрестивши руки на грудях. Щиро посміхнутися.

9. Стрибки на місці (4 р.).

10. Сісти, скласти руки перед собою на столі.

11. Підвестися, імітуючи плавання стилем «брас».

12. Показати руками на себе, потім підняти їх угору. Підстрибнути

Учитель. Надаємо слово нашим «Мандрівникам»

II група. « Мандрівники»

1 учень. Презентація «Мандрівники» (Слайд 13)

- Готуючись до цього уроку, ми здійснили заочну мандрівку до міста Умані і знайшли багато цікавого матеріалу про ландшафтний парк «Софіївка». Хочемо з вами поділитися нашими відкриттями.

Звернемось до аркушів-інформаторів (слайд14.)

Аркуш-інформатор.

Ландшафтний парк – це зелений масив з природними або штучними насадженнями, сформований за певними законами паркового мистецтва і, в основному, призначений для відпочинку.

Античний – давньогрецький або давньоримський (відносно культури, мистецтва, суспільного ладу).

2 учень. Презентація «Мандрівники» (слайд 15).

Закоханий в грекиню граф	Хороший слід зоставить мріяв.
Подарував своїй коханій	І от на Уманській землі
Під Уманню чудовий парк	Йому судилось слід лишити.
В античнім стилі – надзвичайний.	Цей графів парк ще сотні літ
Напевне, граф у цих краях	Красою буде полонити.
Дарунок той, гадаю я,	
Був не лише його Софії:	

3 учень. Презентація «Мандрівники» (слайд 16).

Цей парк називають «Уманським дивом». Рідко який витвір паркової архітектури позмагається із «Софіївкою» кількістю легенд та романтичних історій.

Головний вхід у парк представлений двома баштами. Від головного входу простягається центральна мальовнича алея. Поруч з алеєю тихо хлюпоче річка Кам'янка. Схил долини направляється до Тарпейської скелі.

4 учень. Презентація «Мандрівники» (слайд 17).

Головна алея приводить нас до павільйону Флори (в стародавній Греції Флора – богиня весни і квітів). У проміжках між білими колонами павільйону відкриваються пейзажі майже на всю центральну частину парку.

Із шипінням викидається з чавунової пащі водограю «Змія» величезний стовп води (до 18 метрів висотою). Цікаво, що водограй видно з будь-якого куточка центральної частини парку.

5 учень. Презентація «Мандрівники» (слайд 18).

У «Софіївці» багато гrotів: гrot Локетек, гrot Фетіди та ін. Гrot Поліфема називають гrotом страху, тому що здається, що велетенська брила утримується лише одним камінцем. Гrot Каліпсо (гromовий або левиний) – найбільший гrot парку. Він вирубаний в гранітній скелі. Гуркіт води в ньому схожий на відголоси гromу або ричання лева. Є тут і підземна річка Ахеронт, яка протікає у викопаному в землі тунелі і впадає в Ахеронтійське озеро.

1 учень. Презентація «Мандрівники» (слайд 19).

З близьких і дальніх областей
Багато їде в парк гостей...
Яка ж то сила їх веде? –
Цікавлюсь іноді в людей.
І чую ось який одвіт:
Сюди нас вабить дивний світ. Торкнутись
хочемо краси,
Що зберегли для нас часи,
Красою душу збагатить,
щоб легше було в світі жить,
І естетичний взять заряд,
Щоб цвів довіку в серці сад...

Туристичний сезон в Умані триває весь рік. Потік відвідувачів не зменшується ні влітку, ні взимку.

Підіб'ємо підсумки нашої подорожі.

5. Вправа «Сенкан».

*Завдання:*кожна група складає сенкан (п'ятиряддя) про «Софіївку», але озвучити лише один рядок. Слово «Софіївка» прикріплене на дошці. «Історики» - іменник;

«Мандрівники» - 2 прикметники;

«Дослідники» - 3 дієслова;

«Народознавці» - речення;

«Літератори» - синонім.

6. Фізкультхвилинка – релаксація Презентація «Мандрівники» (слайд 20 – 21).

На екрані відеосюжет «Софіївка з висоти пташиного польоту».

Учитель.

- Діти, прийміть зручну позу, розслабтеся, і уявіть прекрасний літній день. Ви – легкокрилі птахи. Тіло ваше легке-легке, змахнули крильцями і полетіли. Ось ви знімаєтесь у височину і линете над «Софіївкою». Ось перед вами краєвиди чудового парку, ось – красиві квітники, у яких ростуть яскраві чорнобривці, хрещатий барвінок, жовтогарячі нагідки, червона рута. Ви кружляєте. Ви мрієте стати художником і намалювати цю красу. Вам добре, приємно. Почуття приємного спокою наповнює вас зсередини і приносить вам сили і гарний настрій. Але ось прийшла пора повертатися. Потягніться і на рахунок «три» посміхніться ласкавому вітерцю і один одному.

Нема такого художника, який би у своїй творчості не звертався до квітів,тому надаємо слово нашим «Дослідникам».

III група. «Дослідники». Презентація «Дослідники» (слайд 22).

1 учень. Нашу групу зацікавило питання, про образотворче мистецтво, як одне із складових понять культури. Ми дізналися, що художники зображують світ таким, яким його бачимо всі ми, і таким, яким його бачить одна єдина людина – сам художник.

2 учень. Презентація «Дослідники» (слайд 23).

Катерина Білокур – народна художниця України. Жила в бідності. Ось що розповідала про себе.

3 учень. «Рік мого народження 1900. Народилася в селі Богданівці на Полтавщині в сім'ї селянина-бідняка. Освіти не маю ніякої. Тоді було мені, може, вісім, а може, й дев'ять, як мені купили буквар, от я без нічиєї допомоги й навчилася з нього читати. Ото така моя школа... Пряла, шила, ткала і взагалі виконувала всяку сільську роботу. Малювати мені забороняли, кажуть:

2 учень. «Катре, навчишся трохи читати і буде з тебе, а малювати... Не бери ти цього в голову, бо на це треба розумної голови і великої школи.»

3 учень. «А в душі було, що прийде той час – не буду боятися і буду малювати, хоч на старості літ, а хоч на один час я буду художником і все. Ой, якби ви знали, яке це для мене чарівне слово – художник».

2 учень. Презентація «Дослідники» (слайд 24).

Ось так, потайки від усіх, починала вона малювати свої перші картини вуглинкою на шматку домотканого полотна.

У своїй уяві вона бачила свій особливий світ. Художниця мріяла, щоб усі квіти – осінні, весняні, літні – були разом, доповнюючи красу одна одної. Відомі її картини «Квіти за тином», «Польові квіти», «Цар-колос». Картини цієї художниці прикрашають зали багатьох музеїв світу.

1 учень.Крім м'яти, чебрецю і любистку, для запаху в домівці жодних квітів Катерина Білокур ніколи сама не рвала і нікому робити цього не дозволяла. Не приймала дарованих квітів.

4 учень. Презентація «Дослідники» (слайд 25).

Марія Овксентіївна Приймаченко прожила довге і складне життя. Народилася в селі Болотня, що на Київщині, у 1909 році. Батько її майстрував огорожі, які були справжніми витворами мистецтва, а мати гарно вишивала. З дитинства Марія відзначалася спостережливістю, уміла бачити незвичайне в найбуденнішому.

5 учень. Презентація «Дослідники» (слайд 26).

Усі довколишні предмети завдяки її уяві ставали учасниками захопливої гри, інколи сумної, частіше яскравої, святкової. У малюнках, вишивках, керамічних виробках майстрині багато фантастичного й загадкового. Щоб ближче познайомитись із М. Приймаченко, я запрошую вас до її творчої майстерні.

1 учень. Марія Приймаченко малювала лівою рукою ближчою до серця, хоч була правою.

Учитель. Підведемо підсумок і виконаємо вправу «П'ять добрих слів».

7. Вправа «П'ять добрих слів».

Учасники кожної групи беруться за руки і промовляють п'ять добрих слів відомим художницям про їхні картини.

Учитель. Надаємо слово нашим «Народознавцям».

А наші юні поети у віршованій формі підсумують все почуте нами раніше.

V група «Юні поети»(1хв.) Презентація «Юні поети» (слайд 27).

1 учень.

У кожного народу

Історія своя.

І треба її знати,

Так розумію я.

2 учень. (Презентація «Юні поети» (слайд 28).

Зі мною,мабуть, згодні

Вона, і він, і ти,

Розкажуть про минуле

Нам різні пам'ятки

3 учень.

Презентація «Юні поети» (слайд 29).

Це замки і музеї,

Собори та церкви,

Картинні галереї,

Де вже бували ви.

4 учень.

Презентація «Юні поети» (слайд 30)

Ще пам'ятники людям,

Тим, що тоді жили,

Що славили країну

І що взірцем були.

5 учень (слайд 31)

Ми вдячні нашим предкам,

Що пам'ятки нам зберегли.

І треба, щоб потомкам

Ми їх передали.

Повідомлення про охорону культурної спадщини (слайд 32).

Учитель. Нині на державному обліку в Україні перебуває 152 тис. пам'яток культури.

-З яких 7 тис. – пам'ятки монументального мистецтва (пам'ятники Т.Шевченку, Б.Хмельницькому).

- Близько 15 тисяч – пам'ятки містобудування та архітектури (міста Львів, Чернівці, Київ).

-56 тисяч – пам'ятки історії(Кам'янець-Подільська фортеця, парк «Софіївка»).

- Страшні війни, лихоліття знищили в Україні дуже багато чудових пам'яток. Також їх нищать недбале ставлення людей. Тому зараз ми з вами разом, складемо пам'ятку, правила з якої будемо пам'ятати і виконувати, щоб зберегти все те, що дісталось нам у спадок.

8. Робота в групах за картками.

Пам'ятка (учні зачитують речення)

1. Вивчати історію та культуру рідного краю.

2. Відвідувати історичні та культурні місця.

3. Влаштовувати зустрічі із старожилами нашого краю.

4. Впорядковувати місця, пов'язані з історією та культурою нашої місцевості.

5. Охороняти пам'ятки історії та культури.

9. Тематична павутинка.

Учитель.

- З'єднайте власні іменники з відповідними словами. Знайдіть зайве слово і згадайте, з якою власною назвою воно пов'язане.

Катерина Білокур	Ландшафтний парк
«Софіївка»	Оборонна споруда
Марія Приймаченко	Собор у Києві
Золоті Ворота	Картина «Буслики прилетіли»
Софійський	Картина «Квіти біля тину»
Києво-Печерська	лавра

IV. Заключна частина.

Ось і добігла кінця наша подорож.

- Чи з'явилась у вас думка відвідати одне із визначних місць? Яке саме? Чому?

10. Вправа «Годинник сподівань і звершень».

- Чи справдились ваші очікування від уроку?

Очікування, які справдились, переносяться до нижньої частини «годинника звершень».

11. Закінчити речення.

- Я впевнений, що мій рідний край у майбутньому буде... .

- Для того, щоб мій край став багатим, потрібно...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лобанчук О. Святині рідної землі. Людина без роду – як одірваний од дерева листочок. Інтегроване заняття. / О. Лобанчук. // Початкова освіта № 25 (265) липень 2004.- С.23-34.
2. Лопатіна О.О. 50 уроків про чесноти / О.О. Лопатіна, М.В. Скребцова. – Харків: «Основа», 2008. – С. 119 - 178.
3. Хайруліна В.М. Дивоцвіт дитинства / В.М. Хайруліна. – Київ: Плеяди, 2005 – 117с.
4. Інформація та ілюстрація [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch>

І. О.Пижик, О.Ю.Смейко,
учителі початкових класів Шельпахівської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Христинівської районної ради Черкаської області

МОЯ РІДНА УКРАЇНА

Година спілкування для учнів 3- 4 класів

МЕТА:

формування ключових компетентностей: соціальної – взаємодіяти при виконанні спільного завдання; громадянської – поглиблювати знання дітей про нашу державу, її державні та народні символи;
розвивати пізнавальні інтереси, вміння аналізувати, узагальнювати, робити висновки; виховувати патріотичні почуття.

ОБЛАДНАННЯ: презентація, карта України, стікери – сердечка, опорні слова, картки із завданнями для груп, аудіо запис, кольоровий папір, ножиці, віночок для руханки

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

Добрий день, любі діти,
Рада в школі Вас вітати,
щастя і добра в навчальнім році побажати.
Посміхніться всім довкола:
Сонцю, небу і собі –

І тоді обов'язково

Рік щасливим буде всім

II. Мотивація навчальної діяльності.

1. Слухання фрагменту із пісні Т. Петриненка «Україна».

(Можна використовувати протягом уроку: під час групової роботи)

- Діти, яке головне слово у цій пісні?

2. Вправа «Асоціативний куц» «Україна».

Діти використовують необхідні картки з опорними словами, аналізуючи свій вибір. (Додаток 1)

- Погляньте на дошку. Які слова є рядками вірша, що ми вивчали ще у 1 класі?

(Висловлювання дітей)

3. Декламування вірша «Рідний край» (Додаток 2)

4. Вправа «Мозковий штурм».

- Чи все ви знаєте про нашу Батьківщину?
- Як ви розумієте вислів любити Батьківщину?
- Як схематично зобразити любов?

III. Повідомлення теми.

- Уявімо, що наша країна – це велике серце *(показ на дошці, додаток 3)* і воно складається із безлічі маленьких сердець – її жителів. І сьогодні наша зустріч відбудеться з Україною в серці.

(Знімаємо з великого серця маленькі серця – стікери і даємо кожній дитині).

Володимир Сосюра писав: «Всім серцем любіть Україну свою –

І вічні ми будемо з нею!»

IV. Розкриття теми.

1. Робота в групах.

Об'єднання дітей у 3 групи за елементами українського віночка, додаток 4.

1 група – квіти: скласти пазли – прислів'я, пояснити їх значення.

Всюди добре, а вдома найкраще.

Людина без Вітчизни, як соловей без пісні.

2 група – листочки: розшифрувати анаграми

нийжавДер порПра, зубТри

- Якого символу не вистачає?

- Що означає поважати державні символи?

3 група – калина: утворити слова – назви народних символів.

с у р а ш н і и к ; а в д е р б н ; м с а л о в ь в и

(народні символи – рушник, верба, мальви)

Вчитель доповнює відповіді дітей (додаток 5).

- А що можна утворити із ваших квітів, листочків, калини? *(Учитель доповнює розповідь про символічне значення вінка)*

- Отже, щоб забезпечити добробут нашої країни, давайте «сплетемо» наш віночок. *(Учні формують над картою України віночок)*

Руханка «Я віночок сплету».

Діти стоять у колі спиною до середини. Дівчинка з віночком у витягнутих руках іде, співаючи, повз них. Решта дітей ідуть у зворотному напрямку. Закінчивши співати, дівчинка зупиняється і, якщо напроти неї дівчинка, називає її ім'я і вдягає на голову віночок. Якщо хлопчик – дає йому віночок у руки. Обоє виходять на середину кола й кружляють, узявшись під руки. Діти в колі плескають у долоні.

2. Історичні відомості.

- Українському народові довелося пройти тернистий шлях невизнання, принижень, катувань до розквіту, самовизначення, самоствердження.

Давайте згадаємо ці не легкі часи. (На карті України прикріплені картки з роками.

Виступи підготовлених учнів про 1991, 2004, 2013 роки, додаток 7)

- Із 2014 року на території України проходить так звана «тиха війна», в якій українські військові та добровольці стали на захист кордонів своєї Батьківщини.

Десятеро наших односельців взяли участь у АТО. Серед них був і Кобринюк Микола Миколайович. У свої 19 – він віддав життя за мирне небо над Україною. Наші серця навіки з героями за свободу та єдність України.

Вшанування пам'яті загиблих хвилиною мовчання.

3. Робота в групах.

Вчитель об'єднує дітей в дві групи: «Поети», «Художники», враховуючи їх здібності.

Завдання для 1 групи. Скласти вірш про Україну, використавши запропоновані рими: дзвенить, бринить, літає, сяє.

Завдання для 2 групи. Створити композицію, яка б об'єднувала дані слова: дзвенить, бринить, літає, сяє.

(Представлення виконаних робіт).

- Наша країна багата своїми звичаями і традиціями. З давніх давен до нас дійшли ігри, якими забавлялися ще ваші бабусі, прабабусі. Одну із них ми з вами пограємо.

Дощик

Школярі обирають ведучого-кашовара. Він з горщиком та дерев'яною ложкою стає в центрі, ходить по колу і «варить кашу», «вимішує» її ложкою. Діти, взявшись за руки, ходять навколо нього і речитативом промовляють:

Іди, іди, дощичку,
Зварим тобі борщичку
У новому горщичку.
Тобі каша, а нам – борщ.
Щоб густіший ішов дощ.

Учні зупиняються, а кашовар, заплющивши очі, обертається, піднявши руки з горщичком догори. Потім прямує до дітей. Комусь із них вручає горщик, не відкриваючи очей. Кому випаде, той стає кашоваром, веде гру далі. Коли гра набридає, школярі зі словами:

Дощичку, дощичку, перестань!
Ми поїдемо на баштан,
Та візьмемо диньку,
Усім по шматочку,
А тобі – ціленьку!-
підстрибуючи на одній нозі розбігаються.

V. Заключна частина.

1. Вправа «Закінчи речення».

- Сьогодні ми говорили про ...
- Її державними символами є...
- До народних символів відносяться...

2. Сенкан до слова Україна.

- Діти, наша зустріч підійшла до завершення. Ми – громадяни України, ви – її майбутнє. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність. Ми – єдина держава. Незважаючи на всі негаразди, що відбуваються зараз, ми всі прагнемо миру, спокою, тиші, міцної, квітучої держави.

Тож обведіть свої долоньки простим олівчиком на кольоровому папері, виріжте зображення і приклейте до нашої карти так, щоб поєднати Схід і Захід, Північ і Південь, промовляючи: «Я віддаю частинку себе, щоб...»

Отже, хай процвітає наша країна. Країна миру, злагоди, добра.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрюк С. Ой роде наш красний / С. Александрюк // Початкова освіта. – 2014. - №10.- С.17-18.
2. Вітковська С. Україна – єдина країна / С. Вітковська // Початкова освіта. - 2014. - №15. – С.19-21.
3. Харченко Н. Рідний край – моя Україна / Надія Харченко // Початкова освіта. – 2016. - №8.- С.19-21.
4. Українські народні дитячі ігри [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://abetka.ukrlife.org/g_rain.htm

РОЗРОБКИ УРОКІВ ДЛЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ТА СТАШОЇ ШКОЛИ

О.П.Коваленко,
учитель Черкаської загальноосвітньої
школи I-III ступенів № 25 Черкаської
міської ради Черкаської області

УКРАЇНА – НАША БАТЬКІВЩИНА

МЕТА: поглибити знання учнів про Україну, формувати почуття патріотизму та національної свідомості, виховувати любов до Батьківщини. Розвивати мовлення та мислення.

ОБЛАДНАННЯ. Мультимедійна дошка, смартфони, планшети, відео про Україну, картки з QR-кодом.

Хід виховної години:

I. Організаційна частина

II. Вступна частина

*...Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину*

В. Симоненко

Учитель. Діти, подивіться на дошку та скажіть про що ми будемо говорити сьогодні?

Учень. Ми поговоримо про нашу державу.

Учитель. Сьогодні ми спробуємо розібратися що означає слово Батьківщина, чим славиться наш народ і чому ми повинні любити Україну. А також з'ясуємо хто на вашу думку може вважати себе українцем. Протягом уроку ми виконаємо ряд інтерактивних вправ.

Для нашої плідної праці, вам необхідно розшифрувати QR-код, скориставшись вашими смартфонами або планшетами.

[Папка інтерактивних вправ](#)

III Основна частина

Учитель. Кожна людина з любов'ю згадує місце де вона народилася, де зробила перші кроки, де пройшло її дитинство, тому що це місце – то найкращий куточок у світі, і саме з нього починається наша Батьківщина – Україна.

Кожен із нас народився у різному місті нашої держави, тому давайте пригадаємо основні міста – обласні центри та виконаємо інтерактивну вправу [«Міста України»](#)

Учитель. Україна – це земля де ми народилися і живемо, де живуть наші батьки і жили наші предки. Кожна країна світу обов'язково має три свої символи.

В Основному Законі країни - Конституції України записано: «Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб, Держаний Гімн України». Символіка – своєрідна візитна картка країни, вона ніби представляє її, підтверджує її існування.

Виконайте інтерактивну вправу [«Символи України»](#)

Учитель. Згідно з дослідженнями, слово «Україна» походить із праслов'янської мови від словосполучення слова «країна» з прийменниками «у» або «в». Дуже часто назву «країна» або «рідний край» можна зустріти у народних думках та піснях. Давайте спробуємо доповнити вірш, вставляючи пропущені слова.

*Моя країна – Україна,
Сонячна держава.
І дорослому, й дитині
Жити в ній – (цікаво).
Щовесни сади квітують,
Солов'ї співають.
У країну Україну
Гості (приїжджають:)*

У столиці – світлі лиця.

*В селах – щирі люди.
Я за тебе, Батьківщино,
Завжди (горда буду!)*

*Ми дуже любим весь наш край,
І любим У_____ (Україну).
Її лани, зелений гай,
В саду рясну _____ (калину).
Там соловейко навесні
Співає між _____ (гілками).
Та й ми співаємо _____ (пісні) –
Змагається він з нами!*

Ганна Чубач

Учитель. Український народ завжди поважали люди різних держав. Українці завжди славилися любов'ю і повагою до праці, особливо хліборобської. У повазі були й інші ремесла: ковалі, ткалі, гончарі, вишивальниці.

Учитель. Саме ставленням до праці українці вимірювали чого варта людина. Працьовиті люди вшановувались, а ледарів засуджували. Недарма найбільша кількість українських приказок присвячена саме цій темі. Важливою рисою українців було ставлення до сімейного затишку. У народі казали: «Без сім'ї немає щастя на землі».

Учитель. А ми зараз перевіримо як ви знаєтеся на народній мудрості. Закінчіть народні прислів'я. Поясни його значення.

Виконайте вправу [«Народні прислів'я»](#)

1. Слово не горобець... (вилетить не спіймаєш)
2. Ранні пташки росу п'ють ... (а пізні сльози лють)
3. Людей питай, а свій розум... (май)
4. Праця годує а лінь... (марнує)
5. Гостре словечко коле.... (сердечко)
6. Хочеш їсти калачі, не сиди... (на печі)
7. Дружній череді і вовк не (страшний)
8. Не дарунок дорогий, а дорога (любов)
9. Як ми до людей, так і люди..... (до нас)
10. Умієш говорити – умій..... (слухати)

Учитель. Крім багатой спадщини прислів'їв та приказок, український народ багатий на пісні, кількість яких сягає 200 тис. А які ви знаєте українські народні пісні? Назвіть їх.

Учитель. В українського народу є дуже велика кількість звичаїв та обрядів, А які ви знаєте обряди і звичаї українців? **Вправа [«Кросворд»](#)**

1. Національний символ України. Його дарують, ним обмінюються у Великоднє свято. (писанка)
2. Дерево, яке освячується в церкві перед Пасхою. Воно охороняє від злих сил. (верба)
3. Кущ оспіваний в українських народних піснях, символ дівочої вроди. (калина)
4. Дерево-символ, з яким в українських народних піснях і переказах порівнюють струнких дівчат. (тополя)

5. Чим прикрашають голову українські дівчата. (вінок)

6. Національний символ України. Матері дарують його своїм дітям на щастя, на долю, відряджаючи у далеку дорогу. (рушник)

Учитель

Столиця України – місто Київ, який розташований на найбільшій річці України – Дніпрі. А навкруги зелені ліси, жовті ниви пшениці, прекрасні села та міста, що туляться одне до одного під блакитним небом України.

Учитель

А зараз вашій увазі пропоную історичний фільм про козаків та їх прагнення до волі. Ваше завдання під час перегляду бути уважними та використати інформацію для вікторини.

Історія Українського козацтва

Історія Українського козацтва 2

Вікторина.

1. Острів, де жили козаки. (Хортиця)
2. Кому було заборонено навіть ступати на Січ? (Жінкам)
3. Свята покровителька козаків, в честь якої була збудована церква. (Покрова)
4. Вірний друг козака. (Кінь)
5. Що означає слово «козак»? (Вільна людина)
6. Як називалось козацьке житло? (Курінь)
7. Як називалась козацька зачіска? (Оселедець)
8. Яка головна страва була у козаків? (Куліш)
9. Як називалось козацьке військо? (Кіш)
10. Як називався довгий плащ без рукавів, в який одягались козаки? (Кирея)
11. Що означає слово «осідок»? (Місце проживання)
12. Головний серед козаків. (Гетьман)
13. Що було символом влади гетьмана? (Булава)
14. Хто був засновником першої Запорізької Січі? (Д.Вишневецький)
15. Хто був найславетнішим кошовим отаманом на Запорізькій Січі? (І.Сірко)
16. Бойове мистецтво козаків. (Бойовий гопак)
17. Як називались козацькі човни? (Чайки)
18. Хто такий пластун? (Найкращий козак-розвідник)
19. За що боролись козаки? (За волю)
20. Без чого козак не міг вирушати у бій? (Без шаблі)
21. Що є рідним домом для козака? (Дикий степ)
22. Як приймали у козаки? (Треба бути православної віри і любити рідну землю)
23. Хто проміняв дружину на тютюн та люльку в українській народній пісні «Ой, на горі та й жінці жнуть»? (П.Сагайдачний)
24. Який вчинок вважався негідним козака? (Зрада)
25. Хто такий побратим? (Людина, що врятувала козака від смерті в бою)
26. Назвіть музичні інструменти, які використовували козаки. (Кобза, сурма, ліра, бандура, литаври)
27. Яка назва музичного твору кобзаря? (Дума)
28. Хто був останнім кошовим отаманом Запорізької Січі? (П. Калнишевський)
29. Яку назву мала держава Б.Хмельницького? (Гетьманщина)
30. За чий наказом була зруйнована Запорізька Січ? (Катерини II)
31. Як прізвище художника, який написав картину «Запорожці пишуть листа турецькому султану»? (І. Репін)

32. Без якого ритуалу козацьке військо не могло вирушати в похід? (Без освячення)

33. Козацька держава. (Запорізька Січ).

Учитель. На початку уроку ми мали з'ясувати хто, на вашу думку, може вважати себе справжнім українцем.

IV Підбиття підсумків

Учитель. Отже, Батьківщина – це країна, де ми народилися, зробили перші кроки. Це безмежна гордість за своїх співвітчизників, що виборювали для нас свободу і будували державу в якій ми живемо тепер. Це відчуття того, що ти не один, а частина чогось безмежного і величного... Любіть Україну і будьте патріотами своєї держави! Виконайте вправу **«Відомі українці»** *Любіть Україну, як сонце, любіть,*

як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і в радості мить,

любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,

вишневу свою Україну,

красу її, вічно живу і нову,

і мову її солов'їну.

В. Сосюра.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ДЖЕРЕЛ

1. ***Історія Українського козацтва*** [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://goo.gl/sVmBrq>
2. ***Ігорь Сикорский («Рожденные в Украине»)*** [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://goo.gl/K0P9gA>
3. ***Видатні постаті України*** [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://goo.gl/BNbqIC>

Т.Ю.Соколюк,
учитель Черкаської спеціалізованої
школи I-III ступенів № 28 ім. Т.Г. Шевченка
Черкаської міської ради
Черкаської області

ЩОБ У СЕРЦІ ЖИЛА УКРАЇНА

Урок-квест

МЕТА: поглибити знання учнів про нашу державу – Україну; формувати національну свідомість, єдність школярів, як громадян України; розвивати пізнавальні

інтереси учнів; виховувати любов до рідного краю, повагу до його історичного минулого і сучасного, шанобливе ставлення до державних символів України.

Урок адаптований під різне оснащення класної кімнати.

ОБЛАДНАННЯ.

Для кабінету з мультимедійним комплексом: прикраси для класної кімнати, 4 ватмани, 4 комплекти олівців та маркерів, 4 картки з кросвордами, 4 картки з пазлама, 4 картки з таблицями кодування.

Для кабінету з мультимедійним комплексом та 4-тирма підключеними до мережі Інтернет комп'ютерами: прикраси для класної кімнати, 4 ватмани, 4 комплекти олівців та маркерів, 4 картки з таблицями кодування.

Примітка для учителя: для того, щоб перейти на певний етап квесту потрібно натиснути на відповідний малюнок чи текст. Щоб повернутись до карти, потрібно натиснути на частину серця або напис «завдання виконано».

План уроку

Організація та актуалізація знань – 3 хвилини.

Пояснення правил – 2 хвилини.

Квест – 35 хвилин.

Підведення підсумків – 5 хвилин.

ХІД УРОКУ

Вступ та актуалізація знань:

(у святково прибраному класі лунає пісня Т. Петриненка «Україно, Україно»)
Доброго дня, шановні діти, батьки. Я рада вітати вас у цей святковий день.

*Земля, зігріта променем, радіє сонцю,
Земля, що має сотні поколінь,
Земля – найкраще, що в нас є і найдорожче,
О, Боже, землю нашу не покинь,
Високе чисте небо - небо України,
З надією дивлюсь у синю вись,
Гаряче жовте сонце - сонце України,
Два кольори у прапорі злились.*

Сьогодні під синьо-жовтим прапором України засвітились промінці в очах, які прийшли до школи за радістю, за дружною, за знаннями.

Цього року 1 вересня – особливе свято, бо в 2016 році Україна святкує свою 25 річницю незалежності. Тому і тема уроку у нас особлива.

І сам урок теж особливий.

Роз'яснення правил квесту:

Сьогодні ми проведемо урок-квест. І звісно ж, лише виконавши всі завдання, ви дізнаєтесь повну тему уроку.

Квест – це завжди цікаво, весело і повчально. То ж розпочинаємо!

(презентації квесту – диск)

Для початку нам потрібно розділитись на 4 команди.

У кожній команді буде назва. Серед учасників кожної команди будуть:

- Капітан, який буде працювати за комп'ютером від імені усієї команди та відповідатиме за організованість команди і правильність виконання завдань;
- Кілька художників, які намалюють нам символ сьогоднішнього уроку;
- Лірник, який добре володіє ораторським мистецтвом і зможе якнайкраще передати словами думку автора;

- Писар, який буде уважно слідкувати за ходом нашого квесту, та записуватиме кількість балів, здобутих його командою;
- Розумники, які швидко і влучно даватимуть вірні відповіді на різні запитання.

Отже, в команді має бути від 5 до 8 учнів.

План нашого квесту такий:

- Станція «Творча». До неї нехай приготуються художники.
- Станція «Краєзнавча». Тут працюватимуть лірики, але і вся команда допомагатиме їм.
- Станція «Козацька» Тут позмагаємося з козаками в кінних перегонах.
- На «Станції єдності» об'єднаємо Україну в єдине ціле.

А на станції пісенній будемо перекодувати рядки відомих українських пісень у справжні українські гасла.

Детальніше про хід нашого квесту ви дізнаєтесь протягом уроку.

Розпочнемо?

Квест

Спершу давайте представимо свої команди. Зараз капітан встає і оголошує «Команда (всі разом) до квесту готова. Капітан команди ...»

I станція «Творча»

На цьому етапі гри будуть працювати художники, тому підійдіть, будь ласка, і візьміть приладдя, потрібне для вашої роботи.

(художники отримують плакат, з шаблоном за яким під час складання утвориться серце, олівці, маркери, гумку – диск)

Кожній команда протягом гри потрібно буде намалювати частину єдиного малюнка, який ми складемо у кінці уроку.

Єдина умова – зафарбувати зазначеними кольорами площини, що відділені лінією у кутку плаката. Все інше розмальовуєте в національних кольорах та з національними символами на власний розсуд. Працюватиме ваша команда аж півгодини.

Творчих успіхів вам!

Поки працюють наші художники, ми з вами вирушимо далі нашим квестом

II станція «Краєзнавча»

На цій станції нам потрібні будуть лірники, що прочитають нам рядки з вірша Володимира Сосюри.

Отже, лірники підійдіть до мене і отримайте завдання. Вам потрібно буде якомога краще передати слова вірша, що ви отримаєте.

Але це не все. Зараз кожна команда отримає кросворд на веб-сторінці вашого комп'ютера. За комп'ютером працює капітан.

(використати роздрукований комплект кросвордів та виконати це завдання без використання ІКТ – диск)

Уся команда разом буде шукати ключове слово, розгадуючи кросворд. Коли всі будуть готові, то ми разом із ключових слів сформулюємо перші рядки вірша, а лірники доповнять його своїми артистичними виступами.

Вперед! (3 хвилини)

Отже, починаємо.

Любіть Україну як сонце (1-ша команда) любіть,
Як вітер (2 команда), і трави (3 команда), і води (4 команда).

В годину щасливу і в радості мить
Любіть у годину негоди. (1 читець)
Любіть Україну у сні й на яву
Вишневу свою Україну (2 читець)
Красу її вічно живу і нову
І мову її солов'їну (3 читець)
Любіть у труді, у коханні, в бою,
Як пісню, що лине зорею... (4 читець)
Всім серцем любіть Україну свою
І вічні ми будемо з нею! (учитель)

В. Сосюра

III станція «Козацька»

А зараз ми з вами розпочнемо веселі кінні перегони. Ну, звісно, ж це у вигляді віртуального середовища, що відкрите на ваших комп'ютерах. За комп'ютером працює капітан.

Кожна команда отримає таку кількість балів, яку зможе заробити під час змагання.

Веселих козацьких перегонів!

IV «Станція єдності»

А тут треба буде всім напружитися і постаратися. Бо кожна команда повинна якнайшвидше зі окремих частину пазлу скласти карту з областей України. Об'єднаємо всі області разом! Відкрийте гру пазл у вікні вашого браузера. І за моєю командою капітан під вашим керівництвом складатиме карту України.

*(можна використати роздрукований
варіант цього завдання – диск)*

Вам потрібно буде продемонструвати об'єднану карту України нам. За правильно складену карту кожна команда отримує 5 балів.

Бо ми одна родина!

Ми єдина сила!

Ми всі українці!

Почали!

А зараз повернемося до I станції «Творчої».

Художники, надайте, будь ласка, нам свої малюнки.

*(прикріплюючи плакати за схемою, вказаною на слайді,
формуємо спільне серце України – диск)*

Діти, що ми з вами створили? (Серце)

І в кожній частиночці серця України є ви. Впізнаєте себе в цьому серці.

Отже, всі команди гарно справились із завданням. Кожна команда отримує 10 балів!

V Станція «Пісенна»

А тепер трохи позмагаєтесь у шифруванні. Вам потрібно буде розшифрувати фразу, закодовану у рядках відомої української пісні.

(учитель роздає картки із завданнями – диск)

Капітани отримують таблиці з кодами, в яких цифра означає номер літери в рядку. Із розкодованих літер треба буде сформувати гасло. І гарно нам його представити.

На виконання завдання 5 хвилин. Час пішов!
Готові відповідати?
Отже, перша команда розкодувала гасло «З Україною в серці»
Друга команда – «Люблю Україну»
Третя – «Слава Україні»
Четверта – Всі разом: «Героям СЛАВА»
(лунає пісня Т. Петриненка «Україно, Україно» – диск)

Висновки:

Отже, всі завдання виконано. Ми дізналися гасло першого уроку в усій Україні. «З Україною в серці. Щоб у серці жила Україна».
Усі молодці, гарно попрацювали. Бажаю вам такого ж гарного навчального року.
Бережіть себе і Україну!

В.М.Березова,
учитель Корсунь-Шевченківської
спеціалізованої загальноосвітньої
школи I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням
іноземних мов Корсунь-Шевченківської районної ради

МОЯ КРАЇНА – УНІКАЛЬНА

Урок-гра

МЕТА: розширювати знання учнів про людей України та їх досягнення;
сформувати життєві, соціальні і громадянські компетентності; виховувати почуття
гордості за рідний народ та рідну Україну.

ОБЛАДНАННЯ: виставка книг про Україну, відеоролики, презентація «Чим може
пишатись українець?», виставка рушників, ілюстрації з різними видами природи
України, народні символи України (вишиванка, вінок, калина, мальви, верба, лелека).

ХІД УРОКУ

1. Привітання.

Добрий день, діти!

У нас сьогодні свято, у нас сьогодні гостей багато, давайте ми їх привітаємо.

2. Мотивація: класний керівник мотивує дітей до розмови за допомогою вірша:

Батьківщина.

Знаєш ти, що таке Батьківщина?

Батьківщина — це ліс осінній,

це домівка твоя і школа,

і гаряче сонячне коло.

Батьківщина - це труд і свято,

Батьківщина - це мама і тато,

це твої найщиріші друзі

і бджола у веснянім лузі.

Батьківщина — це рідна мова,

це дотримане чесне слово,

Небо синє і сад зелений

Мирне небо, край благословенний.

Анатолій Костецький

3. Актуалізація знань.

Сьогодні ми з вами поговоримо про унікальну, багату, незалежну, нашу рідну неньку Україну. Яка вона наша держава, рідна земля? Мені цікаво, а ви все знаєте про Батьківщину? Тож пограємо?

4. Організація роботи

4.1. Вікторина (мозковий штурм)

1. Кольори нашого державного прапора? (жовтий і блакитний)
2. Що символізує жовтий колір? (золоті лани, зерно)
3. Що собою символізує блакитний колір? (блакитне небо України)
4. Хто сьогодні президент України? (Петро Олексійович Порошенко)
5. Столиця держави? (Київ)
6. Хто був і залишається в серцях українців Кобзарем? (Тарас Григорович Шевченко)
7. Кущ, оспіваний в українських народних піснях, символ дівочої вроди? (калина)
8. Чим прикрашають голову українські дівчата? (вінок)
9. Національний символ України. Матері дарують його своїм дітям на щастя, на долю, відряджаючи в далеку дорогу? (рушник)
10. Герб України (тризуб).

4.2. Робота учнів з ілюстраціями (різні види природи України, відомі історичні місця, міста України, тощо)

Завдання – перегляньте фото та малюнки, розміщені на дошці і розкажіть про Україну.

Підсумок учителя:

Україна – наш рідний дім. Це щедра земля під волошковим небом, це неозорі степи, широкі поля, густі ліси та гірські вершини. Це сині озера і річки, журавель небі, соловей у лузі, це верба і калина під твоїм вікном, колискова матусі, це українська мова, це рідний дім, дорога у школу. Все це наша Батьківщина, наша Україна.

4.3. Перегляд кліпу «Лише у нас Україні»

Інтернет ресурси: <https://www.youtube.com/watch?v=vF1M1Gmxcmw>

Слово вчителя: Так, наша земля унікальна. Що означає слово «унікальна»? В якому словнику ми можемо знайти визначення будь-якого слова?

4.4. Робота з тлумачним словником.

Унікальна – єдина в своєму роді, надзвичайна. (Слова прикріпити на дошку)

Слово вчителя : тож спробуємо довести чи дійсно наша Україна унікальна. І чим може пишатись українець? Дома ви готували інформацію, тож розкажіть і нам.

4.5. Сприйняття нового матеріалу (короткі розповіді учнів та презентації)

Презентація «Чим може пишатись українець?»

<http://posibnyk.com/powerpoint/32-1-0-220>

1. Державне підприємство «Антонов»
2. Унікальний автомобіль «Хаді-34»
3. Києво-Печерська Лавра.
4. Свято-Успенська Лавра м. Почаїв
5. Підводна річка у Чорному морі
6. Гелікоптер Сікорського
7. Станція метро «Арсенальна»
9. Гіпсова «Оптимістична» печера

10. Найбільший намальований прапор.

Підсумок учителя: справді, нам українцям є чим пишатись. Ми унікальні у своєму роді.

4.6. Книга рекордів Гіннеса.

- А чи знаєте ви що таке книга рекордів Гіннеса?

- Як ви думаєте, а українці могли увійти у цю книгу?

Перегляд Відеоролику «Перемоги українців, що увійшли у книгу рекордів Гіннеса» <https://www.youtube.com/watch?v=WDlawxojqWo>

Лариса Ладиніна – 14 олімпійських медалей,

Сергій Бубка – 35 світових рекордів

Леонід Стадник – найвища людина світу – 2м. 57 см.

Павло Резвой – переплив Атлантичний океан і Індійський на човні (55 днів)

Олексій Гуцуляк – під снігом 1год. 8с. та інші.

Висновок учителя разом з учнями: українці унікальні?

4.5.Гра «Доведи» - участь беруть 3 команди – «Тризуб», «Трембіта», «Вишиванка» та три експерти.

Завдання: капітан отримує конверт, де знаходиться 4 твердження про нашу державу. Учні повинні обрати 3 та переконати всіх про унікальність нашої країни. Експерти уважно слухають і називають команду, чії аргументи були переконливіші.

Висновок учителя з учнями : Україна – єдина у своєму роді.

4.6. Винахідливі українці.

Перегляд відеоролику «Українські винаходи, що змінили світ на краще» <https://www.youtube.com/watch?v=shCCNI6kJd8>

1. Перша у світі повітряна куля на рідкому паливі 1784 рік, Львів, Ігнатій Мартинович, Герман Непомук

2. Петро Прокопович – перший у світі розбірний рамковий вулик, 1814 р.

3. 1853 р. Львів. Перша у світі гасова лампа. Ігнатій Лукасевич, Ян Зег.

4. Перше кіно – Тимченко Йосиф Андрійович.

5. Іван Пулюй – флуоресцентна лампа.

6. Перша в світі кафедра епідеміологів в Одеському медичному інституті (1920), Данило Заболотній

7. Перша у світі хірургічна операція на відкритому серці. Харків 1897 р. Апполінарій Підріз.

8. Перший у світ катодний комутатор – передавальна телевізійна трубка (1924)

9. Юрій Кондратюк – перша у світі теорія багатоступеневих космічних ракет. Траєкторія польоту на місяць 1929 р.

10. Олексій Бахмутський – перший у світі вугільний комбайн, 1932р.

Можливо ваш винахід стане теж унікальним.

Висновок учителя з учнями: перші у світі – це унікальність?

4.7. Гра «Склади прислів'я» - що говорить народна мудрість про батьківщину (встав слово та поясни прислів'я).

Людина без Вітчизни(як соловей без пісні).

Рідна земля.....(і в жмені мила).

Всюди добре,(а вдома найліпше).

Кожному мила.....(своя сторона).

Нема кращого у світі.....(ніж твоя сторона).

Батьківщина мати.....(умій за неї постояти).

4.7. Презентація «Всім серцем любіть Україну»

<http://www.slideshare.net/sc52/ss-61414040>

Що потрібно Вам, юним українцям, робити щоб стати патріотами своєї держави?

1. Створення заповідей маленького патріота.

Слово вчителя: Всім серце любіть Україну, бо вона наша і вона унікальна.

Богдан Ступка – український актор театру і кіно, народний артист, Герой України 2011 року. Символ нашої держави, в багатьох країнах світу побував, але по – справжньому любив свою Україну. Давайте його послухаємо.

Відеоролик «Богдан Ступка про Україну»

Інтернет ресурс : <https://www.youtube.com/watch?v=MhXu37KcvnA>

Слово вчителя:

І я вірю, що ви любите її, бо вона у нас найкраща. Вона унікальна, незалежна, квітуча, про неї пишуть у книжках (перегляд виставки), знімають фільми, бо це земля талановитих людей. Це мирна країна, народ якої носить білий одяг – вишиванки, вміє фантастично співати, танцювати і має великий талант. Та головне – люди України сьогодні хочуть лише одного? ...МИРУ!

І завершити я хочу сьогодні нашу з вами зустріч слова відомої української поетеси, я обожаю все що вона пише, бо вона це робить від щирого серця і правдиво.

Ліна Костенко у книзі «Записки українського самашедшого» сказала так:

«Ми унікальна нація.

У нас хліборобів морили голодом (Голодомор 1932-33 років).

Режисери ставили спектаклі у концтаборах.

Поетів закопували у вічну мерзлоту.

У кого ще є атомний саркофаг? У нас є.

А ви думали що Україна так просто.

Україна – це супер. Україна – це ексклюзив. По ній пройшли усі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробовувань. Вона загартована найвищим гартом. В умовах сучасного світу їй немає ціни!»

Слово вчителя: І ми сьогодні з вами саме це і довели. Погоджуетесь?

Учнівський флешмоб «Наша батьківщина - Україна! Вона єдина, унікальна та неповторна. Слава Україні». (Презентація)

Чим може пишатись українець?

1. Конструкторським **бюро Антонова** розроблено літак з найвищими показниками вантажопідйомності в світі, він носить назву Ан -255 «Мрія». Агрегат спочатку був спроектований для перевезення в повітрі космічних кораблів. Сьогодні «Мрія» здійснює вантажні перевезення габаритних вантажів.

2. «ХАДІ-34» - найбільш енергоефективний автомобіль України. Внесено до Книги рекордів України як автомобіль з мінімальними витратами пального (менше 2 грамів на 1 кілометр). Побудований в 2010 році. Призначений для участі в змаганнях з паливної економічності «Еco-marathon» у класі «прототип» з бензиновими двигунами внутрішнього згоряння. На 2013 рік тричі брав участь у міжнародних змаганнях з економії палива.

3. **Успенська Києво-Печерська лавра** — одна з найбільших [православних](#) святинь [України](#), визначна пам'ятка історії та архітектури, а також діючий монастир [Української православної церкви Московського патріархату](#) зі статусом [лаври](#). Разом із [Софійським собором](#) внесена до переліку Світової спадщини ЮНЕСКО

4. Свято-Успенська Почаївська лавра — православний чоловічий [монастир](#) у [Почаєві, Тернопільська область, Української православної церкви \(Московського патріархату\)](#) зі статусом [лаври](#). Найбільша православна святиня [Волині](#), друга, після [Києво-Печерської лаври](#), Україн

5. Підводна річка в Чорному морі — придонна течія сильно солоної води з [Мармурового моря](#) через [Босфор](#) і вздовж морського дна [Чорного моря](#). Жолоб, по якому тече ріка, має глибину близько 35 м, ширину 1 км і довжину близько 60 км. Якби ця річка текла на поверхні, то вона б була шостою в списку річок по повноводності. Цікаво, що вири в цій підводній річці закручуються не проти годинникової стрілки (як у звичайних річках), а за годинниковою стрілкою.

6. Сікорський Ігор Іванович — український та американський [інженер \(авіаконструктор\)](#) та [підприємець](#) з Києва.

Ідею [гелікоптера](#) йому нав'яли малюнки повітряного гвинта [Леонардо да Вінчі](#). Гелікоптери Сікорського марки «S» [1941](#) року були прийняті на озброєння Збройними силами США. У цілому фірма Сікорського «Сікорські Ейркрафт» створила 17 базових [літаків](#) та 18 гелікоптерів.

7. Столична станція метро, що носить назву «**Арсенальна**» – найглибша з існуючих на сьогодні у світі, вона розташовується під землею на глибині 105 метрів. Споруда була побудована в 1960 році поблизу будівлі парламенту.

8. Оптимістична — гіпсова [печера, геологічна пам'ятка природи](#). Розташована поблизу села [Королівка Борщівського району Тернопільській області](#). Занесена до [Книги рекордів Гінеса](#) як найдовша в світі [гіпсова печера](#), найдовша печера [Євразії](#) та друга за довжиною серед печер світу. Сумарна довжина її ходів становить понад 240,5 км. Печера до кінця не розвідана. Вона займає площу близько 2 гектарів.

«**Світові рекорди Гінеса** » — довідник, який виходить щорічно та містить всесвітньо визнану колекцію [світових рекордів](#), як людських досягнень, так і екстремальних фактів природи.

Батл «Унікальна Україна»

В Україні, у Рівненській області (с. Межиріччя) були знайдені найдавніша в світі карта і найстаріше поселення, побудоване людьми. Їх вік – близько 15 тисяч років. Цікаво, що карта вибита камінням на кістці мамонта, поселення побудовано з цього ж матеріалу.

Територіальний центр Європи припадає на один з українських міст. Він розташований на заході країни в містечку Рахові.

На мініатюру знайомої всьому світу підковану блоху можна подивитися в Київському державному музеї мініатюр. Автором цього творіння є Микола Сядристий – знаменитий український майстер, в арсеналі якого понад 1000 мініатюр.

Звання другого за мелодійністю у світі мови носить українську мову, йому поступається тільки італійський. Крім того, він визнаний третім серед найкрасивіших мов світу за кількома критеріями: лексика, фонетика, споруда пропозицій і фразеологія після перського і французької на паризькому мовному конкурсі, що пройшов у 1934 році.

Площа насаджень зелені в міській межі столиці дорівнює 54 тисячам гектарів. А всього півстоліття тому Київ вважався найзеленішим у світі містом. В Україні найбільший у світі запас руди марганцю – 11% від покладів всієї планети або 2,33 мільярда тонн.

Різдвяна народна пісня «Щедрик» – одна з найпопулярніших в світі. Авторство композиції належить Миколі Леонтовичу – українському популярному композиторові.

Миру пісня відома під назвою Ring Christmas Bells або Carol of the Bells. Різні виконання «Щедрика» набирають на Youtube мільйони переглядів.

Дмитро Халаджі – український пауерліфтер, який був занесений до Книги рекордів Гіннеса в якості людини, який встановив більше 20 рекордів. Наприклад, він може витримувати на собі плити загальною масою в 700 кілограм, при цьому їх розбивали на ньому кувалдами. Цей трюк називають «Чортовою кузнею».

Дніпропетровський український завод «Південмаш» виробляє найбільш екологічні у світі ракетноносії, за допомогою яких в космічний простір відправляють габаритні комерційні вантажі.

Один з офіційних рекордів книги Гіннеса: українці нещодавно зробили найбільш місткий у світі келих, призначений для вживання шампанського об'ємом 56,25 літрів.

Простір землі, яку заселяють українці, є таким великим, що аби перетнути його пішки із заходу на схід, треба йти 90 днів, долаючи щодня 30 км. Територія України простягається із заходу на схід на 1316 км, а з півночі на південь — на 893 км.

С.М.Саєнко,

учитель історії Звенигородської спеціалізованої школи I-III ступенів №1 Звенигородської районної ради Черкаської області;

С.С.Голосій,

учитель історії Пединівської загальноосвітньої школи I-II ступенів Звенигородської районної ради Черкаської області

«ХТО НЕ ЗНАЄ СВОГО МИНУЛОГО, НЕ ВАРТИЙ СВОГО МАЙБУТНЬОГО»

Усний журнал

МЕТА: поглибити знання учнів з історії України. Формувати національну свідомість школярів. Розвивати почуття патріотизму, гордості за свою Батьківщину, бажання стати її захисником, справжнім громадянином України. Виховувати свідомого, компетентного і відповідального громадянина, який є соціально і політично активною особистістю, здатною до саморозвитку і самореалізації в демократичному суспільстві, повагу до історичної спадщини українського народу.

ОБЛАДНАННЯ. Карта, державні символи України, хліб і сіль на рушнику, презентація «З Україною в серці», відеоролики «З Україною в серці», «Моя Україна».

ТИП УРОКУ: усний журнал для учнів 7-8 класів.

*... Свою Україну любіть,
Любіть її во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Т.Г. Шевченко

ХІД УРОКУ

Вступ.

Демонстрація фільму про Україну із вступним словом вчителя.

Вступне слово вчителя. «Хто не знає свого минулого, не вартий свого майбутнього» (М. Рильський). І це дійсно так, бо як дерево тримається на землі своїм корінням, так людина тримається на землі своїм минулим. Людина, яка не знає минулого – як перекотиполо, куди вітер подме, туди воно й котиться. Як сказав у своєму творі Павло Загребельний « На порожньому місці роду не заснуєш».

Кожна людина завжди з великою любов'ю і душевним трепетом згадує місце, де народилася, де минуло її дитинство. То родинне вогнище, маленька батьківщина кожної людини, де живуть матуся, батько, бабуся, дідусь, сестрички, братики. І якщо скласти разом маленькі батьківщини кожного з нас – вийде наша велика держава, Україна.

Україна – рідний край – золота чарівна сторона, зеленню закосичена. Скільки ніжних, ласкавих слів придумали люди, щоб висловити свою любов до цього краю, до його народу. В глибину століть сягає наша історія.

Учень.

*Ми – вільні люди!
Ми, неначе, квіти,
Що виростають в полі чи гаю.
Нам цілувати небеса і вітер,
І долю мати, як вони, свою.*

Учень.

*І буде доля, наче цвіт калини,
В розповені невипитих щедрот,
Бо є держава наша – Україна,
І є її невтрачений народ.*

Перша сторінка

Учитель.

А тепер пропонуємо згадати сторінки нашої історії, які пов'язані із славним минулим нашої країни.

Учень.

*Слава тобі, Господи,
Під сонячним небом,
Де я народився,
Дай нам велику силу на подвиг оновлення,
Зміни нам лінії серця
І оживи душі,
Щоб ми могли в поті чола
Орати і сіяти свою занедбану ниву,
Просвіти, Господи, душу мою
І відкрий мені дорогу стати тим,
Ким повинен бути на землі твоїй.*

Учитель. Сьогодні ми перегорнемо сторінки історії України, переконаємось, що український народ справедливо називають народом-трудівником, народом-поетом, народом-митцем.

Наш народ прожив багату й бурхливу історію на лоні сонячної і мальовничої природи. Жити йому довелося на роздоріжжі, через яке проходило багато різних народів і племен. Майже кожен із них зазіхав на нашу багату землю.

У складних умовах українському народові доводилось віковично захищати свою волю, доводилось бути й поневоленим. Боротьба за свою долю виховала в нашого народу найяскравішу, найхарактернішу традиційну рису – волелюбність!

Київська Русь IX-XI ст. була однією з найбільших й наймогутніших держав у Європі. У часи Володимира Великого вона досягла високого рівня військової могутності, економічної міцності, культурного піднесення, стала на рівні з багатьма державами Європи і Близького Сходу. Пізніше Ярослав Мудрий, син Володимира, продовжував зовнішню політику свого батька. В той час Київська Русь мала дружні стосунки майже з усіма країнами Європи. Ярослава Мудрого називали «тестем Європи», тому що його дочки були дружинами королів Норвегії, Угорщини, Франції, а сини були одружені з можновладними принцесами Візантії, Польщі, Німеччини. Київська Русь відігравала політичну роль у міжнародному житті, бо захищала Європу від нападів східних кочівників. Починаючи з Аскольда і за Святослава, кожен з руських князів вважав за необхідність мати власне військо. Руським князям не тільки доводилось ходити у походи, а й захищати власну територію, як це робили Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Данило Галицький.

Учень.

А знаєте як наші предки у бої ходили?

Як за честь України-неньки голови ложили?

Учитель. Україно! Важким і тернистим був твій шлях із сивої давнини до сьогоднішніх днів. Протягом віків численні вороги, ніби змовившись, тільки те й робили, що шматували твої землі, топтали твої простори, грабували твої багатства, терзали твої серце і душу.

Друга сторінка

Учитель. Героїчною сторінкою українського народу була Запорізька Січ, незламними лицарями духу були запорізькі козаки, які на чолі з гетьманами Д. Дорошенком, П. Сагайдачним, Д. Вишневецьким боронили наші землі від нападів турків і татар.

Учень.

Україно! Сивий степ – моя колиска.

І спасибі, що його ти зберегла.

Я вклонюсь цьому степу низько-низько,

Поцілую чисту воду джерела.

Учень.

Я приляжу серед літа, серед віку,

Припаду чутливим серцем до трави

І почую: десь підкова плаче гірко

І тупоче тьма лихої татарви.

Учень.

Україно! Чую голос недалеко:

Ти могил не обмини, не обмани!

*Я не знаю - джерело, чи око предка
Пильно дивиться на мене з глибини.*

Учитель. У ході визвольної війни (1648-1657 рр.) українського народу під проводом Богдана Хмельницького створено основу для розбудови козацької держави. У XV столітті на території Європи з'являється, хоч і ненадовго, суверенна Україна з усіма атрибутами політичної й економічної влади. А 1710 року Пилип Орлик написав конституцію, яка за демократичним змістом значно випередила тодішні правові акти європейських держав. 16 статей документа визначили демократичні засади української державності.

Учень.

*Ти чуєш, як шумить Дніпро,
Як лине пісня журавлина?
То все на щастя, на добро,
То наша, сину, Україна.*

*І слава Хортиці гучна,
І Берестечка кров невинна —
То все вона, для нас одна,
То наша, сину, Україна.*

*Не згасла праведна зоря,
Не впала правда на коліна.
У кожній думі кобзаря
Живе, мій сину, Україна,
Україна.*

*Щербили ми в боях шаблі
І воскресали на руїнах.
Далеко ген по всій землі
Гриміла, сину, Україна.*

*Кортеліс попів в нас щемить,
Болить Чорнобильська провина.
І все ж, мій сину, є ще ми,
Допоки є ще Україна*

Третя сторінка

Учитель. У новітню добу свої історії український народ увійшов без власної держави й територіальної цілісності. Україна була поділена між двома сусідніми імперіями: Російською та Австро-Угорською. Події Першої світової війни, а також розвиток подій 1917 року в Петрограді сколихнули український народ. Реалізувавши своє одвічне прагнення до свободи, українці створили 17 березня 1917 року Українську Центральну Раду. вона стала центром організації українського життя, виражала інтереси всього народу. Очолив її відомий громадський діяч, історик Михайло Грушевський. Центральна Рада, виконуючи народну волю, своїм IV універсалом 22 січня 1918 року перед усім світом проголосила Україну самостійною державою.

Неможливо не згадати також і бій під Крутами, де героїчний опір чинили 300 необстріляних київських студентів і гімназистів.

Учень.

*Любіть Україну, як вірні сини,
Віддати життя їй готові.
Як юні сини, що життя віддали.
Під Крутами, всі як герої.*

Учень.

*«Ой ви Крути, засніжені Крути,
Наше горе і проведений клич,
Нам ніколи про вас не забути...»
Ні, вони не полягли, вони – безсмертні..!*

Учень.

*Україно моя! Ти не вправі тих хлопців забути, -
Їх стежки пролягли, наче зморшки, до твого чола.
Побратими мої! Ви не вправі тих хлопців забути, -
Бо жива Україна, і правда на світі жива!*

Учитель. На жаль, у лиху годину відродилася українська держава, яка з самого початку опинилася в дуже скрутному становищі. Відсутність армії не дозволила боронити проголошену самостійність. 29 квітня 1918 року на засіданні Ради було ухвалено Конституцію УНР, а Михайла Грушевського обрано Президентом Української Народної республіки. Це був останній день влади Центральної Ради, яка своєю діяльністю показала всьому світові, що є український народ, який бажає жити на своїй рідній квітучій землі в радості і достатку.

Четверта сторінка

Учитель. У кожного з нас є день народження. День народження є і у нашої країни. 24 серпня 1991 року Верховна Рада України приймає «Акт проголошення незалежності України». Цього року ми відзначили 25-ти річчя незалежності Батьківщини.

Учень.

*Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувся плач рабів.
Мовчали десь святі під попелом руїни,
І журно дзвін старий по мертвому гудів.*

Учень.

*Коли відкільсь взялася міць шалена,
Як буря все живе схопила, пройняла, -
І ось, дивись – в руках знамена,
І гімн побід співа невільна сторона.*

Учитель. Ми з гордістю й радістю можемо заявити всьому світові, що засяло сонце над нашою землею, нашою державою – Україна здобула волю і незалежність.

Перед світом постала держава з давньою історією, оригінальною духовною культурою, працьовитими, миролюбними людьми.

Прапор, герб, гімн – символіка держави. Символіка – своєрідна візитна картка країни, вона ніби презентує її, підтверджує її існування. Прапор, герб, гімн – це історичні святині. Вони не виконуються на замовлення, а приходять до сердець людей тернистими шляхами буття рідного народу.

Національні символи – це згусток високого духу народу, його історичних прагнень, унікальності, своєрідний генетичний код нації.

Сьогодні життя України змінюється на очах, постає стара, як ця земля, держава – вільна, незалежна, сонцем осяяна Україна. Ви – частинка народу. Без вас, без мене, без

нас усіх немає ні народу, ні історії. І нам творити нову історію держави, що займе належне місце серед вільних і рівних країн планети.

Учень

*Україно, соборна державо,
Сонценосна колиско моя,
Ще не вмерла
Й не вмере твоя слава,
Завойована в чесних боях!*

Учень

*Живи та міцній,
Українська державо!
Вмирили у битвах мільйони борців,
Щоб стяг синьо-жовтий піднявсь величаво
Й над Києвом стольним віки майорів.*

П'ята сторінка

Учитель. 23 роки Україна не знала війни. Наш народ пишався тим, що у буремні 90-ті Україні вдалося зберегти мир. Але війна не обійшла нашу державу тепер. Ще рік тому ми з вами не знали дуже багатьох слів пов'язаних з війною, тепер же майже кожна родину так чи інакше опалило полум'я військових дій. Ще рік тому ми не особливо звертали увагу на слова «слава Україні – Героям слава», а тепер ці слова набули нового змісту.

Наразі вже точно зрозуміло, кому ці слова адресовані, і ні в кого немає сумнівів, що ці герої – хлопці, що зі зброєю в руках захищають крихкий східний кордон України, лікарі, які в мирний час повертають поранених в АТО з того світу, волонтери, на плечах яких тримається наша армія.

Слова «Слава Україні – Героям слава» перестали бути просто вітанням це вже віддання шани найкращим, котрі у найважливіший момент нашої держави не злякалися і пожертвували собою заради своєї Батьківщини, а також є засвідченням справжнього патріотичного подвигу.

Коли перед очима кадри з новин, фото поранених та загиблих героїв, дивлячись їм у вічі, ми розуміємо, що вислів «душу й тіло ми положим за нашу свободу» став для сучасної історії української нації не просто словами з гімну, це стало станом душі.

Учень.

*Пливуть гроби по морю, як човни –
По морю рук, по морю сліз і гніву.
Пливуть в човнах розтерзані сини
На хвилі молитов і переспіву.
Так ніби в жилах замерзає кров,
А потім б'є у скроні голос крові
За ти хто тихо жив, а відійшов
У дзвонах слави праведним героєм.
Пливуть човни, гойдає кожну ладь
Людська долоня, тепла і тремтяча,
Човнами править втішений Господь,
А серце розривається і плаче.
І кожна мати плаче, і пече
Їй кожна рана у чужого сина.
Стоїть Донбас і Львів – плече в плече*

*І разом з ними плаче Україна.
Нехай же вам, герої, віддає
Святий Петро ключі від того раю,
Де убієнний ангелом стає,
Бо він герой. Герої не вмирають.
Герої не вмирають. Просто йдуть
Із поля бою – в небо. В лицарі – зі смерті.
Пливуть човни. Пливуть човни. Пливуть....
Героям слава – вписано у серці.*

Учень.

*Не розчаровуйсь в Україні,
А розумій її печаль.
Що робиш ти для неї нині –
У себе спершу запитай.
Не розчаровуйсь в Україні,
Вона свята, а грішні – ми
В її недолі часто винні
Її ж бо дочки і сини.
Не розчаровуйсь в Україні,
Ідеї волі певним будь,
Бо тільки той є справжнім сином,
Хто вміє неньку захистить.
Не розчаровуйсь в Україні,
Вір, що мине важка пора,
Розквітне пишний цвіт калини,
В садах достатку і добра.*

Учитель. Ми віримо що Україна переживе тяжкі часи і наступить мир, якого усі так чекають. Ми молимося за кожного нашого солдата, за нашу Україну.

Учень.

*Молюсь за тебе Україно,
І, як до матері молюсь.
За тебе, рідна і єдина,
Щодня я Богові молюсь.*

*О чисті, о усі джерела,
Дніпро-Славута, оживи!
І заспіваєм – ще не вмерла
Вкраїна рідна, і не вмере!*

Учень.

*Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.*

*Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.*

(відеокліп «Моя Україна»)

О.С.Калюжка,
учитель музичного мистецтва Черкаської
спеціалізованої школи №17 Асоційованої
школи ЮНЕСКО Черкаської міської ради
Черкаської області

«ПЕРЛИНА – УКРАЇНА»

Урок-мандрівка

МЕТА: поглибити знання учнів про нашу державу - Україну; формувати національну свідомість школярів, відчуття приналежності до України, усвідомлення себе українцем; розвивати пізнавальні інтереси учнів; виховувати любов до рідного краю, повагу до його історичного минулого і сучасного, шанобливе ставлення до символів держави.

ОБЛАДНАННЯ: комп'ютер, магнітна дошка, торбинка, кольорові кульки за кількістю учнів, 3 кольорові хустинки, маршрутні листи, конверти з фрагментами карти України, 3 смартфони, Державні символи України, картки із частинами прислів'їв, портрети поетів, композиторів, політиків.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

Вітання. Привітання з Днем знань.

II. Вступ

Перегляд аеровідео «З Україною в серці» (<http://relax.com.ua/what-to-watch/video/z-ukrayinoyu-v-serts-neveroyatno-krasivoe-aerovideo-ot-skycap/>)

– Як ви гадаєте, про що йтиметься на уроці?

III. Основна частина.

Так, тема нашого першого уроку «З Україною в серці». І проведемо ми його у формі квесту. Для цього вам потрібно розбитися на 3 команди.

(Із торбинки учні дістають кольорові кульки, підходять до лідера з хустинкою на шиї такого кольору, як кулька)

Кожна команда отримає маршрутного листа і вирушить по станціях виконувати завдання. Якщо завдання буде виконане вірно, лідер вручить вам конверта.

Станція

«Державні символи України»

Завдання:

1. Зробити селфі з одним із державних символів України.
2. Розповісти про історію створення Державного гімну України.

Станція

«Народна скарбничка»

Завдання:

З'єднати частинки народних прислів'їв про народні символи українців.

*Хата без рушників, що оселя без дітей.
Не лінуйся, дівонько, рушники вишивати – буде чим гостей шанувати.
Де срібліє вербиця - там здорова водиця.
Де волошки, там хліба трошки.
Любуйтеся калиною, коли цвіте, а дитиною – коли росте.
Заливається, як соловейко на калині.
У своїй хаті й кути помагають.*

Станція «Розумники й розумниці»

Завдання:

Відповісти на запитання:

- Які гори є на території України?
(Кримські, Карпати)
- Назвіть найвищу гору Карпат?
(Говерла, 2 061 м)
- Які моря є на території України?
(Чорне, Азовське)
- Яка найбільша річка?
(Дніпро)
- Основний закон України.
(Конституція)
- Державна мова України.
(Українська)
- Головний майдан нашої країни.
(Майдан Незалежності)
- Кого називають Кобзарем України?
(Т.Г. Шевченка)
- Що святкують українці 28 червня?
(День Конституції)

Станція «Танцювальна»

Завдання:

1. Назвати 5 українських народних танці.
2. Танцювальна імпровізація на мелодію українського народного танцю «Гопак».

Станція «Історична»

Завдання:

За допомогою мережі Інтернет знайти інформацію про одного з гетьманів України.

Станція «Поетична»

Завдання:

1. Із поданих портретів обрати портрети українських поетів та назвати їх прізвище та ім'я.
2. Прорекламувати вірш Т.Г. Шевченка.

Станція «Пісня – душа народу»

Завдання:

Заспівати українську народну пісню.

IV. Узагальнення.

Ви показали гарні знання і назбирали чимало конвертів. Відкрийте їх, будь ласка. Ви тримаєте в руках частинки карти України. Давайте її зберемо.

(На магнітній дошці учні збирають карту)

V. Підсумки уроку.

Кожен народ любить свою Батьківщину, робить усе для процвітання своєї держави, для її слави, свободи, незалежності. А ми живемо в Україні, волелюбній, мирній державі, і теж усім серцем любимо нашу милу, дорогу країну, хочемо, щоб вона стала процвітаючою, сильною, завжди вільною і незалежною, бо всі ми громадяни нашої Вітчизни, патріоти, люблячі сини і дочки України.

*Вокально-хореографічний флеш-моб
у супроводі пісні О. Винника «Перлина – Україна»*

О.В. Прус,

учитель географії Углуватського навчально-виховного
комплексу «Дошкільний навчальний
заклад-загальноосвітня школа I-III ступенів»
Христинівської районної ради Черкаської області

ЯК МОЖНА УКРАЇНУ НЕ ЛЮБИТИ?

Уроку-подорож з елементами тренінгу

МЕТА: сприяти вихованню в учнів патріотичних почуттів, любові до України, пошани до власної історії, держави; формувати національну самосвідомість, патріотизм, привити обов'язок – берегти і зміцнювати рідну державу.

ОБЛАДНАННЯ: презентація, фото видатних українців, плакати «Я люблю Україну!», «Україна моєї мрії», «Я вірю в майбутнє твоє, Україно!», ілюстрації з краєвидами України, зображеннями міст, промислові пейзажі, картини страждань, війни.

*Багато держав є, людей і мов різних,
Та кожному мила одна лиш, єдина,
Найкраща з усіх, то є рідна країна,
Мені наймиліша – моя Україна.*

Учитель. Дорогі друзі! Вітаю вас на нашому першому уроці, який ми присвячуємо Україні. Країні в якій ми народились, живемо. Землі мальовничій, багатій та нескореній.

(Учень читає вірш на фоні презентації)

Учень.

Як можна Україну не любити?

*Пшеничний колос і вишневий сад,
Повітря травами нагріте,
І тихий неба зорепад?
Як можна не любити роси,
Які дарує теплий ранок,
І розпускають верби коси,
У чистих водах їх купають.
Як не почути солов'я,
Який виспіває горласто,
Любити землю і поля –
Хіба не в цьому наше щастя?
Полин степів, лет журавля,
Ранній туман, неба блакить,
Кожного дня, кожна мить – любити!*

Учитель. Саме слова «Як можна Україну не любити?», стануть темою нашої першої в цьому навчальному році зустрічі, епіграфом нам послужать рядки:

*Багато держав є, людей і мов різних,
Та кожному мила одна лиш, єдина,
Найкраща з усіх, то є рідна країна,
Мені наймиліша – моя Україна.*

– Як ви розумієте ці слова?

(Діти висловлюють свої думки)

I. Зупинка «Я люблю Україну!»

Учитель. Наш урок пройде як подорож по просторах нашої країни. Давайте подивимось, за що ми любимо Україну. І розпочнемо ми свою мандрівку з освідчення в любові до своєї землі. У вас на партах знаходяться ягідки калини, яка є одним із символів України, напишіть на них за, що ви любите Україну, продовжуючи речення, що починається словами «Я люблю Україну за ...».

(Діти пишуть і клеять ягідки на ватман де написано «Я люблю Україну!» і намальовано листочки від калини)

Учитель.

*Я люблю свою Вкраїну,
Я люблю свій рідний край.
Луг і річку, і калину,
Соловейка й тихий гай.*

II. Руханка «Що я знаю про Україну?»

Учитель. «Що я знаю про Україну?» називається наша наступна зупинка. Я читатиму твердження, а ви плескаєте в долоні, коли твердження вірне.

1. Україна є найбільшою країною в Європі.
2. Україна стала незалежною в 24 серпня 2004 року (24 серпня 1991)
3. В Україні живуть українці.
4. Герб України – Тризуб.
5. Головна в Україні річка – Дунай.
6. Столицею України є місто Львів.
7. М. Вербицький та П. Чубинський – автори Гімну України.
8. Україна знаходиться в Центральній Європі.

9. Середземне море омиває Україну.
10. В Україні на заході знаходяться гори Карпати.

III. Зупинка «Наша історія»

Учитель. Україна – чудова країна, яка має багату, складну та давню історію. З основними віхами якої ви ознайомились в п'ятому класі і будете знайомитись і надалі. Історія України – це особистості, які боролись за її свободу.

(Учням демонструються фотовидатних українців.)

Ваше завдання назвати хто зображений на фото, вказати його рід діяльності та що він зробив для України.

*Яка страшна Вкраїни доля:
Король і цар, султан і хан —
Всі рвалися до золотого поля,
Всі завдавали незагойних ран.*

1. Богдан Хмельницький, гетьман, спробував збудувати незалежну державу.
2. Тарас Шевченко, поет, художник, писав про важку долю українців.
3. Іван Франко, письменник, поет.
4. Ярослав Мудрий, князь, створив перший збірник законів «Руська Правда».
5. Петро Сагайдачний, гетьман.
6. Михайло Грушевський, історик, перший президент УНР.
7. Леся Українка, поетеса, патріотка.

IV Зупинка – колаж «Україна моєї мрії».

Учитель.

*Україно, ненько мила!
Найдорожчий в світі край.
Розправляй же, рідна, крила,
Розвивайся, процвітай!*

Давайте колективно створимо колаж України, якою б ми хотіли її бачити.

(Учні на ватмані, де зображено карту України, із запропонованих ілюстрацій створюють, колаж «Україна моєї мрії». Роблять висновок, якою вони бачать Україну.)

V Зупинка «Український віночок».

Учитель.

*Україна моя починається
Там, де туга моя кінчається.
Край дороги, як пісня чаїна,
Починається Україна.*

Українці співучий народ, а українська пісня – душа нашого народу. Пісня супроводжує людину все життя. В пісні вся наша історія. Тож давайте згадаємо пісні про Україну і заспіваємо їх.

VI Зупинка – проект «Я вірю в майбутнє твоє Україно».

Учитель.

*Я вірю в майбутнє твоє Україно!
У слово, у мову, твою солов'їну,
У гордість твою, неподільну і сильну,
Ми вірим у тебе, ти – наша країна!*

Україна – наша рідна земля. Ми тут живемо. На ній багато зелених лісів, високих гір, безмежних полів, квітучих садів і глибоких річок. А що ми можемо зробити для цієї землі, для її процвітання.

(Діти на вирізаних квітах, рослинах-символах України пишуть, що вони можуть зробити для своєї землі. Озвучують написане і клеять на ватман у формі віночка. Роблять висновок.)

VII Вправа – мікрофон «Живи й процвітай, Україно моя».

Учитель.

Моя Україно!

Я вірю, що дух твій ніколи не згасне.

Ти совість народу, незгасна зоря,

Живи й процвітай, Україно моя,

Для миру, для щастя, любові й добра.

24 серпня 2016 року наша країна відсвяткувала свою 25 річницю незалежності, або 25 день народження. В такі дні іменинникам бажають усіляких гараздів. Давайте і ми побажаємо нашій країні...

(Діти по черзі висловлюють свої побажання Україні)

Учень.

Україно велична !

Я твій громадянин, я прагну підростати

Тягнусь пагінчиком до сонця і тепла.

Моя свята і рідна Україно – мати,

Я все зроблю, щоб ти завжди цвіла.

Щоб цвіла Україна моя,

Ми даємо обіцянку нині,

Вчитись так , щоб набуті знання

Пригодились моїй Україні.

Бажаю вам бути гідними громадянами своєї країни, любити її, робити кращою, багатшою, успішнішою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давидчук І.В. Моя батьківщина – українців велика родина. / І.В. Давидчук// Географія – 2015. – № 5-6. – С. 44.

2. Козлюк С. А. Гео-еврика «Україно, ти для мене диво». / С.А. Козлюк// Географія. – 2014. – № 17-18. – С. 78-79.

Л.Д.Івченко;

Ж.М.Степанець,

учителі української мови і літератури

Драбівського навчально-виховного

комплексу «загальноосвітня школа

I-III ступенів ім. С.В. Васильченка-гімназія»

Драбівської районної ради Черкаської області

«ЯК ТЕБЕ ЛЮБЛЮ Я, КАЛИНОВИЙ КРАЮ!»

Урок-екскурсія

МЕТА: ознайомити учнів з основними історичними подіями становлення державності України; формувати відчуття приналежності до України, усвідомлення себе українцем, почуття особистої відповідальності за долю держави та українського народу; формувати почуття патріотизму та національної свідомості; виховувати любов до Батьківщини; розвивати мовлення та мислення, вміння працювати в групах.

ОБЛАДНАННЯ: відеоролик «Молитва за Україну» (<https://www.youtube.com/watch?v=ImIzAsOtNOQ>); звукозапис пісні «Хай живе вільна Україна» у виконанні гурту «Львівські музики» (<http://music.i.ua/player/1849879/45270/529424/>); презентація «Закуток дитинства»; відеопрезентація «Мальви».

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Учитель.

*Любимо Вкраїну, та не сліпо,
Щирим серцем, чистою душею.
І не можемо жити, мов без хліба,
Ні вона без нас, ні ми без неї.*

Олександр Підсуха

(Перегляд відеоролика «Молитва за Україну»

<https://www.youtube.com/watch?v=ImIzAsOtNOQ>)

Вітаю вас із першим уроком вашого першого дня в школі. Сьогодні мова піде про Україну, яка, як спалах любові, у кожному серці щирого українця – назавжди.

II. Повідомлення теми першого уроку

III. Слово вчителя: екскурс у минуле. Історична довідка (повідомлення учня)

В історії української держави відбувалося багато різних подій, які залишили свій відбиток і вплинули на розвиток української мови і культури.

Близько 1000 років тому на території України була середньовічна монархія – Київська Русь, яка проіснувала до XIII століття. Після її розпаду утворилася нова суверенна держава – Галицько-Волинське князівство (XIII-XIV століття). Цей період в історії України був насичений боротьбою українського народу за свою незалежність з Польщею та Литвою. І тільки після того, коли Богдан Хмельницький у 1654 році здобув перемогу над польськими військами, Україна знову була позначена на карті Європи, але вже як Запорізька Січ.

Період козацької України і Незалежність українців тривали не довго. Україна була розділена між Польщею і Російською імперією, і цей період затягнувся на сторіччя. Тільки в 1918 році, після тривалих революційних боїв, була зруйнована монархія Російської імперії, і 22 січня 1918 року IV Універсалом Україна проголосила про свою незалежність і створення УНР.

Продовжуючи боротьбу за свою незалежність, Західна Україна змогла звільнитися від Австро-Угорської імперії, і 1 листопада 1918 року була створена Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР).

Наступні роки були дуже складними для України, так як йшли запеклі бої за її територію, і ні Центральній Раді, ні Директорії не вдалося відстояти і захистити

Україну. Але всі їхні дії привели до того, що Україна вже почали визнавати багато країн, дух українського населення було піднято настільки, що воно було готове стояти до кінця за свою свободу і незалежність. Тим не менш, Україна була приєднана до Союзу Радянських Соціалістичних Республік, тому місцева влада виявилася не в змозі протистояти потужному сусідові зі сходу і радянської ідеології.

Входячи до складу СРСР, Україна формально зберегла деякі права і ознаки незалежності і суверенності: територію, органи влади, герб, прапор, гімн і Конституцію, яка була написана за подобою і правилами СРСР.

Наступний період в історії України до 1990 року був направлений на прагнення стати незалежною і суверенною. Україна активно брала участь у багатьох міжнародних зібраннях та в роботі міжнародних органів. У липні 1990 року Верховна Рада УРСР затвердила історичний документ – «Акт про державний суверенітет», а в серпні 1991 був затверджений «Акт про незалежність України».

Сьогодні, згідно 1-й статті Конституції України, «Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою».

(Учениця декламує уривок з вірша П. Внучко «Моя Україна»)

Моя Україна!

*Тут Шевченко ходив,
Тут писала згорьована Леся,
Тут козацькі фортеці,
Немов вартові на посту.
Ти – хранителька див,
Що заховані в храм піднебесся.
Ти зуміла здійснить
Свою світлу прадавню мету.
Древня Київська Русь
Стала знов молода, як держава.
І юнацькі річниці
Відзначаєш щоліта тепер.
На твій слід помолюсь –
Незабутня історія й слава,
Вмита дово-красою,
Як дівчина в Чистий четвер.*

IV. Вікторина «Козацькі забави».

- Що зображено на гербі України? (тризуб)
- Що символізує герб України ? (слово воля)
- Що символізує прапор України і які кольори має ?(блакитний – чесність, вірність, небо, повітря; жовтий – могутність, силу, багатство, шляхетність, віру, милосердя, справедливість)
- Хто такі козаки? (вільні люди)
- Назвіть елементи козацького одягу (шаровари , жупан, сорочка, кожух, шапка, кушак).
- Для чого козаки носили такі просторі штани та жупани? (щоб вільно себе почувати в бою).
- Назвіть гетьманів України (Б.Хмельницький, М. Кривонос, Б. Вишневецький).

- На якому інструменті грали козаки? (кобза)
- Яка із тварин була найкращим товаришем козаків ? (кінь)
- Хто такий отаман ? (людина, яка стояла на чолі запорожців)
- Яку зброю носили козаки ?(шаблі , пістолі , булава)
- Якою була їжа козаків ? (хліб та сіль)
- Народними символами України є ... (верба, калина, тополя, барвінок, вишня, вишитий рушник).
- Головою нашої держави є? (Президент)
- Президентами України в різні роки були? (М.Грушевський, Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Ющенко, В. Янукович).
- У дні державних свят його вивішують на будівлях? (державний прапор)
- Величальна пісня , що лунає під час урочистих свят , називається... (гімном).
- Найвищим законодавчим органом України є ...(Верховна Рада).
- Державним гімном України є пісня ... («Ще не вмерла України ні слава...»).
- Авторами Державного гімну є ... (П. Чубинський і М. Вербицький).

V. Полемічна бесіда «Що таке патріотизм?»

Учитель. Звертаючись до історичного минулого української нації, осмислюючи його духовні цінності, ми бачимо кращі риси наших предків: патріотизм, волелюбність, повагу до своєї нації. Але чи легко бути патріотом? Чи вважаєте ви себе патріотами своєї держави? Чому?

Прослухайте вірш В. Самійленка «Патріоти» і висловіть міркування.

*Два хлопці укупі стояли,
А третій дививсь оддалі,
Як ті гаряче розмовляли
Про долю своєї землі.*

*Один у широкій промові
Народні права боронив;
Він докази всі наукові
По пунктах як слід розложив.*

*Народну окремість натури,
І склад особливий думок,
І давність своєї культури,—
Довів він усе те з книжок.
А другий про теє доводив,
Як дійде народ своїх прав,
І в поступі інших народів
Він місце йому показав.*

*Так двоє вели язиками
Роботу для краю свого,
Гукали й махали руками,
Де річ вимагала того.*

*А третій не мовив нічого:
Він мовити красно не міг,*

*Але задля діла святого
І жив він, і в землю б поліг.*

*Ті двоє, з балачки втомившись,
Веселі собі розійшлись,
А третій стояв зажурившись
І наче дивився кудись.*

*Але він не тую картину
Вбачав, що круг нього була;
Він бачив душею Україну
І все що вона добула.*

*Вбачались йому патріоти
Із купою слів голосних,
А поруч мільйони голоти,
І темність, і вбожество їх.*

(Звукозапис пісні «Хай живе вільна Україна» у виконанні гурту «Львівські музики»)

VI. Вправа «Мікрофон» «Що для мене значить моя маленька батьківщина?»

Учень.

*Краю мій зелений, вічная дорога,
Та безсмертник в полі, в небесах гроза
— Припаду я серцем до твого порога,
Як твоя кровинка, як твоя сльоза.*

М. Стельмах

Коли я чую слово Батьківщина, мені пригадується старовинна колиска. Батьківщина — це люди, які жили на нашій землі до нас. Вони орали землю й сіяли, раділи й плакали, співали пісні. Це наші предки.

А наша колиска — це наше рідне село, рідна хата, мати й батько. З рідної хати починається для мене Батьківщина.

Учениця читає вірш П. Внучко
«Закуток дитинства» (презентація)

*Як тебе люблю я, калиновий краю!
Тут моєї долі зіронька зійшла.
В снах тебе малюю і з доріг вертаю,
В закуток дитинства, до мого села.*

*А воно вдяглося у зелені шати,
Килимами трави стеляться до ніг.
Все, що не збулося, тільки їм казати
Можу на одинці, в тиші вечорів.*

*Таїна вечірня душу огортає.
Стомлена зозуля у гаю кує.*

*У житах манірно жайворон співає,
Коник пустотливий в травах роси п'є.*

*З піднебесся зорі дивляться пророче.
Жебонить тихенько синє джерело.
Вербоньки розлогі і купальські ночі –
Це моя колиска, це моє село.*

*Заплітаю в коси калинове гроно.
Стежка споришева кличе до воріт.
Мов дитячко босе, знов мене пригорне
Рушником квітчастим батьківський поріг.*

*У які дороги не водила б доля,
Як би не манили райдужні світи.
Болі і тривоги розділю з тобою,
Зауток дитинства, острів доброти.*

VII.Інтерактивна вправа «Обери позицію»: «Я – проти війни!».

Учитель. Ми хочемо миру рідній Україні. Але говорили сьогодні більше про війну, про те, що болить кожній небайдужій українській людині. Болить за маму, яка хоронить єдиного сина, болить за молодого юнака, який у двадцять років став безпорадним інвалідом, болить за Україну, яка впродовж не одного століття розплачується невідомо за які гріхи кров'ю свого народу.

(Перегляд відеопрезентації «Мальви»)

Учень.

*Із плином часу відгримить війна.
Вкраїні вкриє коси сивиною.
Кому потрібна взагалі вона,
І нащо називається війною?*

Учитель. Із ваших обґрунтованих позицій «Я – проти війни!» ми можемо стверджувати, що «Ми – проти війни!».

VIII. Акція «Голуб миру» (робота в групах)

Учитель. Сьогодні ми проведемо акцію «Голуб миру». Ми виготовили символічних голубів, на яких напишемо найщиріші наші побажання у підтримку воїнам АТО та передамо їх волонтерами. (Учні зачитують побажання). Нехай ці голубки принесуть мир та спокій нашій Батьківщині, припинять кровопролиття та страждання тисячі українців. Нехай повернуть додому батьків, синів, чоловіків та братів, щоб спокій запанував у душах та серцях людей.

IX. Підсумок.

Учитель. Пам'ятайте, діти, ви – майбутнє України. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і його мелодійну мову. Шануйте себе і свою гідність!

Учень.

*Засіваю добром
Кожну душу й віддалену хату.
Український народе,
Я надійна опора твоя.
Поквітаюсь із злом,
Хоч його аж занадто багато,
Щоб у сивих віках
Розцвіла Україна моя.*

Учениця.

*Земле рідна, святая, у веснянім розмаї,
Ти квітуй і шануйся серед добрих людей.
Я в низькому поклоні тебе щиро вітаю
Запашним коропаєм у твій ювілей!*

Л.С.Снігур,
учитель Шельпахівської
загальноосвітньої школи I-III ступенів
Христинівської районної ради
Черкаської області

НАШ ДІМ УКРАЇНА

Сторінками усного журналу

МЕТА. Поглибити знання учнів про незалежну Україну та її державні символи, про минуле нашого народу, його звичаї, традиції, розширювати кругозір учнів; розвивати навички зв'язного мовлення, виразного читання поетичних творів; захопити красою, благородством народних звичаїв; виховувати в учнів почуття поваги до минулого українців, любов до рідного слова. Виховувати у дітей глибокі почуття любові до рідної землі, її культури, побуту, символів і звичаїв, пробуджувати пізнавальні інтереси до історії української нації, бажання примножувати родинні традиції, берегти свою національну символіку та культуру; виховувати почуття патріотизму та національної гордості, формувати переконаність у нетлінності духовних скарбів України.

ОБЛАДНАННЯ. Зображення державних символів України, мікрофон, музичні записи Державного Гімну України та пісні Ярослава і Христини Борухи «Наш дім Україна», з українськими народними піснями та «Піснею про рушник» (сл. А. Малишка), жовто-блакитні кульки.

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

Звучить пісня Ярослава і Христини Борухи «Наш дім Україна»

Учитель.

Добрий день, любі діти.

Сьогодні на вас чекає не зовсім урок, а мандрівка сторінками усного журналу.

СТОРІНКА 1.

Історична. 3 давніх давен до сьогодення.

*На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і лани...*

*Та тільки одна на землі Україна,
А ми її доньки й сини.
Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть.
Та тільки одну батьківщину
Ми знаєм — її Україною зευть.*

*Мій рідний край,
Мій край чудовий — Україна!
Тут народились ти і я.
Тут над ставком верба й калина,
Чарівна пісня солов'я.
Все найдорожче в цілїм світі.
Бо тут почався наш політ.
Цвітуть волошки сині в житї,
Звідсїль ведуть дороги в світ.*

*І найдорожча рідна мова
Джерельцем радісно дзвенить.
І мила пісня колискова,
Чумацький Шлях кудись зорить.
Усе найкраще і єдине,
І радощі усі, й жалї...
Мій рідний краю, Україно!
Найкраще місце на землі!*

Н. Красоткіна

Учитель. Українці — це корінний народ України, який упродовж тисячі років живе на цій землі. Ми прямі нащадки давніх трипільців, арїїв, галлів-кельтів, скїїв, сарматів, антів, русів, козаків. Це наші пращури створили наймогутніші держави Європи — Антський Союз та Київську Русь. Це наші прапрадіди створили найдемократичнішу та найефективнішу модель держави — Запорозьку Сїч. Українці створили астрономічний календар і музичні інструменти, складали та співали пісні, винайшли воза-мажу, одомашнили коней і корів, винайшли плуг і зорали ріллю.

Українці першими спорудили комфортні триповерхові будинки і почали виплавляти рудне залїзо, винайшли ткацтво і гончарство, написали першу у світі Конституцію (Пилипа Орлика), розробили теорїю космічних польотів. Українці є власниками унікальних родючих чорноземів та спадкоємцями надзвичайно багатї і славної історїї.

24 серпня 1991 року назавжди залишиться особливим днем у серці кожного українця, бо саме цього дня ми відзначаємо головне державне свято України — День Незалежності.

Привїтний і світлий наш сонячний дїм.
Як радісно й весело жити у нїм.
Тут мамина пісня і усмішка тата,
В любові й добрі тут зростають малята.

Дзвінка наша пісня до сонечка лине:
«Мій сонячний дім — це моя Україна!»

Л. Шменко

– Скажіть, за що ми любимо і поважаємо Україну?

СТОРІНКА 2.

Краєзнавча. Куточки, які варто відвідати.

(Презентація з повідомленнями)

Слайд 1. Черкаси. Бульвар Шевченка

Бульвар Шевченка — головна вулиця Черкас. Тут особливо шанують пам'ять видатного поета, адже його поховано в Черкаській області. Бульвар проходить через усе місто — із заходу на схід, це траса, що з'єднує Чигирин і Канів, де розташована могила Т.Г. Шевченка.

Біля Обласного драматичного театру до 150-річчя народження Тараса Григоровича, 1964 року, встановлено пам'ятник. Бронзовий Кобзар стоїть на постаменті в оточенні висічених із граніту персонажів його творів.

1995 року на бульварі, поряд із будівлею Палацу культури «Дружби народів», до 400-річчя із дня народження гетьмана Богдана Хмельницького встановили пам'ятник народному герою.

Недалеко розбито сквер із водограєм, що виходить на черкаський Хрещатик.

Навпроти скверу знаходиться будова, де в травні 1989 року відкрито єдиний у світі музей однієї книги — «Кобзаря» Т. Г. Шевченка. Тут із 18 по 22 липня 1859 року поет жив у родині купців першої гільдії Цибульських, про що свідчить меморіальна дошка на фасаді. Триповерховий будинок поставлено 1852 року, відтоді він протягом тривалого часу лишався місцевим «хмарочосом», вивищуючись над Черкасами.

Слайд 2. Черкаси. Вулиця Хрещатик.

У Черкасах, як і в Києві, є Хрещатик. Вулиця проходить через майдан Слави. Тут 1985 року за спеціальним проектом, удостоєним Шевченківської премії, споруджено будівлю Обласного краєзнавчого музею, що став одним із найбільших за площею (близько 3000 м²) музеїв України. Колекція налічує 80 тисяч експонатів.

Від музею широка алея веде на Пагорб Слави, де знаходиться меморіал із монументом «Батьківщина-Мати».

Колись на цьому пагорбі було древнє Черкаське городище, але, на жаль, будівельники меморіалу не звернули уваги на залишки Черкаської фортеці XVI століття й Свято-Троїцьку церкву. Пам'ять про оборонну споруду збереглась у назві вулиці, що проходить поряд, – Замковий спуск.

З оглядового майданчика меморіального комплексу видно мальовничі плавні Кременчуцького водосховища і сквер Богдана Хмельницького біля підніжжя пагорба.

Слайд 3. «Черкаське море».

Прикраса Черкас — штучне «Черкаське море», Кременчуцьке водосховище. У районі міста його ширина — понад 11 кілометрів. Навіть за гарної погоди іншого берега майже не видно. Улітку на довгих піщаних пляжах працюють розважальні комплекси. Можна покататися на яхті під вітрилом, на водному мотоциклі, скупатися в прохолодній дніпровській воді.

Кременчуцьке водосховище з'явилося після спорудження в 1959-1961 рр. греблі в районі міста Світловодськ Кіровоградської області. Згодом там було збудовано Кременчуцьку гідроелектростанцію.

Слайд 4. Канів. Шевченківський національний заповідник.

Канівський заповідник посідає особливе місце серед інших визначних місць Черкаської області. Тут, у місті Канів, знаходиться могила Т.Г. Шевченка – Великого Кобзаря, чия творчість була дороговказом для багатьох поколінь українців. Саме в Каневі, на Чернечій горі, заповів поховати себе видатний поет.

1925 року територію навколо могили Шевченка оголошено заповідником, а Чернечу гору перейменовано на Тарасову.

Комплекс заповідника містить Літературно-меморіальний музей, найбільший в Україні пам'ятник Тарасові Шевченку, хрест, який колись стояв на його могилі, парк. Крім того, відкрито для відвідування так звану «Тарасову світлицю» — хату, що її Шевченко доручив купити своєму братові. У ній він так і не встиг пожити.

Слайд 5. Канівський природний заповідник.

Канівський природний заповідник — мальовнича місцевість у лісостеповій зоні України, на лівому березі Дніпра і дніпровських островах. Рельєф заповідної зони розмаїтий: тут стоять порослі лісом Канівські гори, між ними розкинулись глибокі яруги. Привертають увагу Монаша та Мар'їна гора (224,4 м.), Княжа гора (221,2 м.), на якій виявлено залишки давньослов'янського поселення Рідня.

Дуже красиві Зміїні острови Канівського водосховища, вкриті столітніми дубами та соснами з багатим підліском і різнотрав'ям. Тут ростуть сон-трава, очерет, конвалії та інші рослини.

Екологічними стежками заповідника проводять екскурсії київські, черкаські й канівські туристичні фірми.

Слайд 6. Корсунь-Шевченківський.

У місті Корсунь-Шевченківський, на острові Коцюбинського, що на річці Рось, зберігся чудовий палацовий комплекс, який належав колись польським аристократам Понятовським, а згодом – російським дворянам Лопухіним. 1994 року його долучено до складу Корсунь-Шевченківського історико-культурного заповідника.

Палацовий ансамбль складається із в'їзної брами з прибудовою, власне палацу, триповерхового флігеля, швейцарського будиночка, колишніх приміщень стайні, каретної, лазні, манежу й будівлі контори. Тепер на території комплексу працюють історичний музей, картинна галерея, музей історії Корсунь-Шевченківської битви й кілька виставкових залів. У цих залах улаштовують виставки робіт сучасних художників, концерти, конференції й навіть справжні бали.

Біля палацу розмістилася експозиція просто неба – виставлено військову техніку часів Великої Вітчизняної війни. Вона нагадує про відому Корсунь-Шевченківську військову операцію 1944 року, одну з найбільших битв Великої Вітчизняної війни.

Слайд 7. Чигирин.

Містечко Чигирин відоме тим, що в ньому колись була столиця козацької держави, заснованої за Богдана Хмельницького.

Від фортеці козаків лишилися самі руїни, але їх поволі відновлюють. На Чигиринській горі зберігся так званий бастіон Дорошенка. Біля джерела, що постачало захисникам фортеці воду, – камінь, на якому козаки гострили шаблі.

1915 року на Чигиринській (Богдановій) горі встановлено пам'ятний хрест на честь героїв битв із польськими й турецькими завойовниками 1596 – 1597 й 1677 – 1678 років. 1967 року тут було споруджено величний пам'ятник Богдану Хмельницькому.

Біля підніжжя гори, поряд із козацьким цвинтарем, розмістився музейний комплекс гетьмана – архітектурна домінанта Чигирини. Музей становить частину Національного історико-культурного заповідника «Чигирин».

Слайд 8. Суботів.

Село Суботів, назва якого походить від тутешньої річки Суба, у XVII столітті було родовим маєтком Богдана Хмельницького. Де народився великий гетьман, достеменно не відомо, але багато істориків припускають, що це сталося саме тут, у Суботові. Садиба Хмельницького не збереглася, проте вціліла прекрасна Іллінська церква, храм оборонного типу, чудовий зразок українського бароко. Її гетьман побудував у 1651 – 1656 рр. як свою майбутню усипальницю.

У Суботові сталися сумні події, що стали прологом до початку козацької національно-визвольної війни. 1647 року, скориставшись від'їздом господаря, на садибу напав власник сусіднього маєтку, польський підстароста Данило Чаплинський зі своїми поплічниками. Злодій розграбував і зруйнував будинок, малолітнього сина Хмельницького відшмагав до півсмерті, а наречену Богдана викрав і зробив своєю дружиною. Хмельницький вимагав відновити справедливість у суді, але там над ним посміялися. Тоді сотник звернувся до короля Владислава IV, якому до того служив вірою й правдою. Правитель на це відповів: «А чому ж козаки, маючи шаблі за поясом, не захищають самі своїх привілеїв?» Так вірнопідданий перетворився на супротивника, який зумів закликати до зброї та очолити пригноблене Річчю Посполитою українське козацтво.

Слайд 9. Умань. Дендропарк «Софіївка».

Дендропарк «Софіївка» – одне з найвідвідуваніших місць України, найвідоміша цікавинка області.

Будівництво маєтку та парку на березі річки Кам'янка було розпочато 1796 року на прохання дружини Станіслава Потоцького — Софії. Саме на її честь парк було названо Софіївкою. Потоцький доручив планування та будівництво талановитому архітекторові Людвігу Метцелю.

Парк знаходиться біля річища, його прикрашають стави, фонтани й каскади. Головна алея прокладена вздовж мальовничого схилу річкового берега, де розташовані Тарпейська скеля з Березовою альтанкою та групи мальовничих каменів. Алея веде до Павільйону Флори на Нижньому ставку, вздовж берега якого встановлено скульптури, улаштовано гроти та бельведер. Незабутні враження залишаються після відвідування Великого водоспаду, за яким іде Верхній став – відкрита місцина зі спокійним водним плесом. Від Верхнього ставу можна пройти до оранжереї, а потім – до Китайської альтанки. За нею починається паркова зона – Нова Софіївка. Нова частина парку становить захисну зону, перебираючи на себе функцію міського парку, де відпочивають містяни.

Стара та нова частини поєднуються в ландшафтно-паркове утворення. Головну алею доповнює кільцевий прогулянковий маршрут і система стежок, якими можна потрапити до найцікавіших ділянок.

Слайд 10. Умань. Центр міста.

На вулиці Жовтневої Революції, яка веде до центру міста від залізничного вокзалу, збереглося кілька старовинних будівель, пам'яток архітектури: колишня чоловіча гімназія (1896 р.; сьогодні агротехнічний технікум), колишня лікарня (1902 р.; де нині знаходиться краєзнавчий музей). На вулиці Коломенській варто звернути увагу на костел Успіння Богородиці (вул. Коломенська, 2), побудований 1826 року в стилі класицизму коштом Олександра Потоцького. Зараз у будівлі костелу діє картинна галерея.

Вулиця в центрі вирізняється будівлями колишніх готелів, зведених на початку XX століття, спорудами василіанського монастиря й торговими рядами XVIII століття.

Слайд 11. Шпола.

Шпола – невелике провінційне містечко Черкащини, розташоване у верхів'ях річки Шполка. З 1851 року тут працює цукровий завод, один із найбільших у країні.

На в'їзді до міста з боку Сміли й Черкас стоїть пам'ятний знак, який повідомляє, що Шпола – це географічний центр території України. Знак встановлено 2004 року.

На околиці містечка, в урочищі Дар'ївка, зберігся палац середини XIX століття, зведений у стилі класицизму. Навколо палацу розбито дуже мальовничий Дар'ївський парк. На його території ростуть могутні 200-літні дуби. У палаці розміщується дитячий інтернат.

Слайд 12. Тальне

Палац Шувалових.

Справжнє архітектурне диво можна побачити в місті Тальне. Тут, хоч і в занедбаному стані, зберігся замок, створений у XIX столітті (тоді замків уже не будували).

Споруду виконано в стилі модерн, однак у її оформленні відчутні елементи різних архітектурних напрямів. Основний мотив – риси французьких замків епохи Ренесансу. По кутах будівлі височать вежі з банями та шпилями, центральна вежа прикрашена ліпленням картушем із гербом і латинським афоризмом.

Замок оточує старовинний парк зі столітніми листяними деревами. Його визнано пам'яткою садово-паркового мистецтва державного значення.

Замовником і власником мисливського замку на Черкащині був граф Петро Шувалов, російський державний діяч. У своєму маєтку, крім палацу, аристократ побудував цукровий завод (працює й зараз), пивоварню, млини й кінний завод.

Слайд 13. Ліскове. Палац Даховських.

У селі Ліскове, (Монастирищенський район), на березі мальовничого ставу, височіє розкішний палац кінця XIX століття, зведений у стилі англійської готики – резиденція польських шляхтичів Даховських. Замовником був Казимир Даховський, англоман і любитель британської архітектури й культури.

Палац із червоної цегли нагадує середньовічний замок: верхівки високих веж прикрашені зубцями й декоративним рельєфним геометричним орнаментом.

Парк в англійському пейзажному стилі прикрашено штучно насипаним острівцем, що дістав назву острів Коханья. На жаль, відвідати палац не можна ні самотійно, ні з екскурсією. У ньому розташовані військові комори, а будівлю обгороджено високим парканом. Можливо, колись ситуація зміниться і любителям архітектури все-таки дозволять милуватися палацом, до речі, одним із небагатьох на Черкащині.

Слайд 14. Кам'янка. Тясминський каньйон

Тясминський каньйон – природне визначне місце Черкащини. Річка Тясмин у районі Кам'янки має круті гранітові береги, стрімкі скелі вивищуються на 12-15 метрів. За течією річки трапляються невеликі гранітові острівці, що надають каньйону дуже мальовничого вигляду.

Каньйон не тільки важливий для водного й пішохідного туризму, він є цінним науковим об'єктом. Тут ростуть рідкісні види мохів та інших рослин.

Усе це змушує вчених порушувати питання про надання Тясминському каньйону статусу пам'ятки природи державного значення.

Слайд 15. Буки. Буцький каньйон

Буцький каньйон знаходиться в околицях селища Буки (Маньківський район).

Селище Буки розташоване на річці Гірський Тікич, на берегах мальовничого каньйону, утвореного гранітовими скелями заввишки до 20 метрів. Буцький каньйон – пам'ятка природи місцевого значення.

На вході до каньйону, одразу за мостом автотраси Буки – Київ, знаходиться двометровий водоспад Вир. Вода зі страшенним гуркотом скочується по величезній гранітовій брилі.

У районі водоспаду в XIX столітті був водяний млин, а вже за радянських часів там побудовано невелику гідроелектростанцію, одну з перших в Україні. Вона існувала недовго, її закрили через нерентабельність, утім, деякі гідротехнічні споруди збереглися й досі.

Гірський Тікич – популярне місце для водного туризму. Туристичні фірми й просто любителі активного відпочинку влаштовують тут сплави на катамаранах, байдарках і каяках.

СТОРІНКА 3.

Мій родовід.

Розповіді учнів про предків за фотографіями на стенді.

СТОРІНКА 4.

Магія Української пісні

1. Прослуховування.

Мандри – Не спи моя рідна земля.

Пророки – Україна.

Пісня про Україну. Я люблю Україну

Україна – Благословенна Богом земля

2. Виконання.

Н. Май «На нашій Україні»

*На нашій Україні і небо голубіше,
На нашій Україні і сонце на тепло,
На нашій Україні дівчата наймиліші,
На нашій Україні і пісня на добро.*

Приспів:

*У саду калина, на ставку верба,
Пісня журавлина – радість і журба,
Сонячна долина, стежка в споришах,
І співа пташина, як моя душа! (2)*

*На нашій Україні і зорі найрясніші
І хата біла-біла, неначе у вінку.
На нашій Україні молитва найсвятіша
І пісня солов'їна в вишневому садку.*

Приспів (2)

Тіна Кароль. «Україна – це Ти»

*Моє ім'я – Батьківщина,
Лелеки легке крило.*

*Моє ім'я – Україна
І сонечка тепло.
Моє ім'я – Вишиванка,
Я – хрестик на полотні.
Моє ім'я – синє небо,
Я – сонях малий під ним.*

Приспів:

*Татові слова:
Україна – це я!
Мамині пісні,
Україна – це ти!*

*Моє ім'я – Степ широкий,
Моє ім'я – Хліба смак,
Останній шкільний дзвіночок,
Над сивим Дніпром туман.
Моє ім'я – то Надія,
Моє ім'я – то Любов,
Моє ім'я – чиста мрія,
І віра, що з нами Бог!*

Приспів. (2)

*Моє ім'я – колискова...
Моє ім'я – то є Воля...
Моє ім'я – то Родина...
Моє ім'я – добре Слово,
Що збереже цей світ!*

Приспів.

3. Колективне виконання.

Наталія Бучинська. «Моя Україна»

*Ти шляхом праведним, святим
йшла до волі, Україно.
Ти перед ворогом своїм
не ставала на коліна.
Ти до омріяних зірок
йшла крізь терна. (2)
Ти в душах сіяла добро,
наче зерна. (2)*

Приспів:

*Є на світі моя країна,
де червона цвіте калина.
Гори, ріки і полонина –*

*це моя Україна.
Є на світі моя країна,
найчарівніша, як перлина.
В моїм серці вона єдина.
Це моя Україна.*

*Де б я на світі не була –
ти зі мною, Україно.
Ти – моя мати, що дала
мені мову солов'їну.
Тут я пила із джерела
чисту воду. І до рання
тут я п'яніла без вина
в ніч медову від кохання.*

Приспів

*Ти до омріяних зірок
йшла крізь терна. (2)
Ти в душах сіяла добро,
наче зерна. (2)*

Приспів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна. Путівник. 500 куточків, які варто відвідати. Укладач Воронцова Ю.С. – Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2011.

С.В.Сахно,
учитель математики;
Л.М.Агапова,
учитель математики;
Н. Ф. Власенко,
учитель математики;
М.Ю Солодовник,
учитель інформатики;
Ю.П.Грабова,
заступник директора з навчально-виховної
роботи Черкаської загальноосвітньої школи
I-III ступенів №19 Черкаської міської ради Черкаської області

«НАША ДУМА, НАША ПІСНЯ НЕ ВМРЕ, НЕ ЗАГИНЕ...»

Урок-змагання

МЕТА: поглибити знання учнів про Україну; формувати в них національну свідомість; розвивати пізнавальні інтереси школярів; виховувати любов до рідної землі, повагу до її історичного минулого і сучасного, шанобливе ставлення до символів нашої держави.

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: Класна кімната.

ТРИВАЛІСТЬ ПРОГРАМИ. 45 хвилин.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: Ноутбук, проектор, акустичні системи, відеоапаратура, роздавальний матеріал.

ОБЛАДНАННЯ: плакати із зображенням Державного Прапора України, Державного Герба України, малюнки учнів на тему: «З Україною в серці»

КОСТЮМИ: українське національне вбрання.

Епіграф:

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...*

Т.Г. Шевченко

*Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову
І мову її солов'їну*

В. Сосюра

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Теоретична частина. (Для запуску презентації на «Презентація» слід натиснути play.bat)

Урок розпочинається з перегляду відеоролика в якому відображається краса та неповторність природи нашої землі, багатство та вишуканість історичних пам'яток.

Учитель. Ми живемо в прекрасному та мальовничому краї – Україні. У всі часи українцям були притаманні такі риси, як доброта, працелюбність, повага до інших людей, прагнення до краси та духовності. Це є рисами ментальності нашого народу. І як важливо любити свою землю, цінувати її, ще український поет Василь Симоненко казав: «Можна все на світі вибрати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину».

Справжніми українцями були такі письменники, як Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко та багато інших митців, які в кожному слові прославляли Україну. На чужині не зрікалися рідної мови Іван Багряний, Улас Самчук, Євген Маланюк, Василь Барка, які популяризували нашу мову та культуру за кордоном.

На сучасному етапі Україна на шляху національного відродження. Адже повертаються давно забуті традиції, рідна мова стала, за висловом Д. Павличка, «господинею у рідному домі».

2. Практична частина

Учитель має розподілити учнів порівну на 2 команди. Учасникам пропонується пройти всі етапи змагання. Виграє та команда, яка набрала більше балів. Після проходження кожного етапу гри з'являється частина пазлу.

Результатом проходження всіх турів гри стане зібраний пазл із зображенням карти України.

Учитель. Тож перевіримо, наскільки ви справжні українці та як добре знаєте свою Батьківщину! Я оголошую про початок нашої гри. Перший раунд називається

«Україна видатна». Ваше завдання: на картках записати, кого або що зображено на картинці. Кожна правильна відповідь – 1 бал команді. Після кожної картинки команди показують свою відповідь і звіряються з відповіддю на екрані.

(Вікторина-диск)

1. Яку православну святиню зображено?
(Києво-Печерська лавра)
2. Хто зображений на фото?
(Михайло Грушевський)
3. Кому належать слова?
(Тарас Шевченко)
4. У якому місті розташовані зображені пам'ятники?
(м. Одеса)
5. Хто зображений на фото?
(Леонід Каденюк)
6. Кому належать слова?
(Леся Українка)

Учитель. Другий раунд має назву «Україна мальовнича». Нагадую, що в цьому раунді важливо відповідати на запитання швидко і чітко. Питання адресуються двом учасникам. 1 бал заробляє той, хто першим дасть правильну відповідь.

Отож, починаємо:

1. Назвіть найвищу вершину Кримських гір.
(Роман-Кош)
2. Назвіть крайню південну точку України.
(Мис Сарич)
3. Яке озеро в Україні найбільше?
(Ялпуг)
4. У якому заповіднику знаходиться єдиний в Європі унікальний куточок землі якого ніколи не торкався плуг?
(Асканія Нова)
5. Де знаходиться найстаріший дуб в Україні?
(с. Буда Черкаської області)
6. Назвіть місце, що є вузькою піщаною косою довжиною 113 км., а шириною від 250 м. до 8 км.
(Арабатська стрілка)
7. Назвіть національний дендрологічний парк України.
(«Софіївка» м. Умань).

Учитель. Підсумуймо перші два етапи. А поки рахуються бали, оголошую третій етап «Україна невідома». Учасники команд розповідають про маловідомі події в житті українців, але досить значущі для нашої держави і цілого світу.

Учень 1.

Вакцини проти чуми та холери

Володимир Хавкін створив перші в історії вакцини проти чуми і холери. Він працював у лабораторії Мечникова спочатку в Одесі, а пізніше в Парижі. У Франції Володимир Хавкін винайшов протихолерну вакцину. Уряд царської Росії відмовився застосовувати винахід політичного противника московської імперії. Після відмови застосовувати протихолерну вакцинацію в ряді країн Європи, Хавкін з 1896 року працював в Індії, де створив першу в історії вакцину проти чуми. Зусилля вченого знайшли підтримку в уряді Великої Британії. Експерименти з винайденими вакцинами Хавкін найчастіше проводив на своєму організмі. В Індії було вакциновано понад 4

мільйонів людей. Видатний вчений був призначений головним бактеріологом країни та директором Бомбейської протичумної лабораторії. Пізніше ця лабораторія була перетворена на Інститут Хавкіна.

Учень 2.

Компакт-диск

Прообраз компакт-диска наприкінці 1960-х рр. винайшов аспірант Київського інституту кібернетики В'ячеслав Петров. Тоді розробка мала суто науковий характер і не була пов'язана з музикою. Оптичний диск був створений для гігантської електронно-обчислювальної машини.

Учень 3.

Гнучкий суперконденсатор

Фахівці з Львівської політехніки придумали гнучкий тканинний суперконденсатор, який працює на сонячній батареї і може зарядити навіть мобільний телефон. Пристрій – компакту систему енергозбереження, котра гнеться і кріпиться до будь-якої поверхні. Це український винахід увійшов у топ-100 кращих досліджень і розробок світу 2011 року за версією впливового американського журналу R&D Magazine.

Учень 4.

Капсула життя

Цей спеціальний контейнер із людьми на борті в разі аварії катапультиється з літака і м'яко приземлюється. Винахідник – український інженер Володимир Татаренко. Він запатентував свій витвір ще 2013 року. Втім, лише тепер на його рятувальну капсулу звернуло увагу поки що суспільство. Чому геніального винаходу, що мав би рятувати людські життя, й досі не реалізували, й він залишається тільки на папері? Капсулу вмонтовано у фюзеляж літака. Спеціальними роз'ємними кріпленнями тримається всередині судна, має парашутну систему. Якщо ж виникає аварія-контейнер катапультиється за кілька секунд і м'яко приземлюється або приводнюється.

Учень 5.

Хірургічний шов-блискавка

Здається неймовірним винахід полтавця Віталія Запеки – хірургічний шов-блискавка. Не треба знімати шви після операції, щоб потім знову їх накласти на теж місце після наступної – цю проблему вирішує пластикова блискавка. Ні гною, ні шрамів, ні голок, ні перев'язок, ні швів. Сама блискавка до тіла клеїться за допомогою клейкої перфорованої плівки на подобі пластиру, щоб шкіра могла дихати в районі кріплення. Патент на Sarek винахідник отримав ще в 2002 році, проте їм зацікавилися лише в 2006-му. На думку автора, такий шов незамінний при ДТП, навчаннях на полігонах – неартеріальну кровотечу шов-змійка зупиняє за лічені секунди! Важливо, що накласти шов може навіть людина без спеціальної підготовки, наприклад, сам постраждалий. Далі людина відправляється до хірурга, який, розстебнувши шов, виконає свою роботу, і просто застебне його, щоб рана зрослася рівно і з мінімальними слідами. Розробку шва молодий інженер почав ще в 1992 році – після того, як хірург накладав йому шов на живіт без анестезії. Довгі експерименти призвели до шести видів блискавок для різних ситуацій – для планових операцій, для позапланових, з дренажем або без. Хірурги оцінили винахід – ще б пак, крім очевидної користі для пацієнта пластикова шов-блискавка скоротить час операцій. За словами винахідника, українські банки відмовлялися давати позику на клінічні випробування з довгостроковим поверненням коштів, тому він звернувся за кордон – революційною ідеєю зацікавилася 24 країни.

Учень 6.

Рентген

Українець Іван Пулюй за 14 років до німця Вільгельма Рентгена сконструював трубку, яка згодом стала прообразом сучасних рентгенівських апаратів.

Він набагато глибше, ніж Рентген проаналізував природу і механізми виникнення променів, а також на прикладах продемонстрував їх суть. Саме Іван Пулюй першим у світі зробив рентгенівський знімок людського скелета.

Учитель.

Четвертий етап має назву «Україна мудра». Отже, перекладіть українською сталі вирази та запишіть відповіді на картці.

Бить баклуши – *байдики бити*.

Мутить воду – *каламутити воду*.

Нести чепуху – *верзти дурниці*.

Честь и хвала – *шана і хвала*.

Погружаться в работу – *занурюватися в роботу*.

Лёд тронулся – *крига скресла*.

В расцвете сил – *у розквіті літ (сил)*

Учитель. Оголошується початок наступного завдання, яке називається «Україна хазяйновита». Я маю дві картки для капітанів, і вони повинні за 2 хвилини показати, що написано на картці. Скільки слів команда відгадає, стільки балів і отримає.

1 команда Рогач, вишиванка, гопак, борщ, козак, кобза.

2 команда Рушник, плахта, колядка, вареники, сало, трембіта.

Учитель. Наступний етап має назву «Україна освічена». Вам потрібно пояснити значення українських слів. Кожній команді по черзі загадують українські слова. Ваша задача знайти правильне пояснення. Наприклад, такі слова:

філіжанка – невелика чашка для кави;

печеня – запечене, смажене м'ясо;

осоння – сонячне, залите промінням місце;

нівроку – гарний, красивий, хороший;

цеберко – відро;

обійстя – двір, подвір'я.

3. Підсумки

На екрані з'являється складений пазл образу карти України.

Учитель. Отже, країна, у якій ми живемо багата і своїми природними ресурсами, і науковим потенціалом, і мудрими, яскравими народними традиціями.

Зберегти, примножити славу і красу нашої Батьківщини – задача кожного громадянина.

Чи вважаєте ви, діти, себе причетними до цього?

Який внесок кожного з вас у розвиток держави?

1. Своїми успіхами у навчанні ви вже зараз формуєте майбуття; саме від вас, ваших знань і вмінь буде залежати рівень наукового, культурного, економічного розвитку країни.

2. Культура спілкування, яку ви виявляєте в повсякденні, повага один до одного, шана до дорослих, відповідальність за свої вчинки – яскрава проекція того, які стосунки будуть створені у дорослому житті та який рівень культури дістанеться нащадкам.

3. Створення сильної, справедливої, культурної держави – це справа кожної людини, яка розуміє власну відповідальність за все, що відбувається навколо.

М.М.Рудь,
педагог-організатор Ковтунівського НВК
«Загальноосвітня школа I-III ступенів -дошкільний
навчальний заклад» Золотоніської районної
ради Черкаської області

ПОДОРОЖ АЛЕЄЮ НАЦІОНАЛЬНО-ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ

Урок-квест

НАВЧАЛЬНА МЕТА: ознайомити учнів з історією українського державотворення; активізувати пізнавальні прагнення гравців та контролювати їх творчий пошук; учити цінувати традиції; поглибити знання учнів про шляхи становлення незалежності нашої держави.

РОЗВИВАЮЧА МЕТА: розвивати пізнавальну діяльність учнів; розвивати в учнів національно-патріотичний світогляд, патріотичні почуття до своєї Батьківщини, формувати риси свідомого громадянин; розвивати вміння аналізувати та синтезувати матеріал, причинно-наслідкові зв'язки, порівнювати і робити висновки.

ВИХОВНА МЕТА: виховувати патріотичні почуття; сприяти розвитку бажання вивчати історію власного народу, усвідомлювати багатовекторність географічного положення нашого краю через ігрове завдання; виховувати почуття дружби, взаємовиручки; виробляти навички діяти колективно, підпорядковувати особисті інтереси спільним; формувати навички доброзичливого спілкування з людьми.

ІГРОВА МЕТА:

- формується перед учнями у вигляді ігрового завдання та здійснюється ними;
- передбачає розширення навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом.

ІГРОВІ ДІЇ: Гра розрахована на 1 академічну годину уроку чи позакласного заняття. У ній беруть участь декілька гравців, об'єднаних в команди або окремі гравці.

ПРАВИЛА ГРИ

- Визначаються метою навчання та змістом гри;
- обумовлюють характер та спосіб ігрових дій;
- організовують та спрямовують поведінку учнів, розвивають колективізм;
- мають навчальний, організуючий, дисциплінуючий характер.

НАВЧАЛЬНІ ПРАВИЛА

- ДОПОМАГАЮТЬ ВИЗНАЧИТИСЯ учням зі своїми діями;
- посилюють ігрові дії;
- уточнюють спосіб виконання ігрових дій

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ КВЕСТУ.

В школі формуються команди з 4-5 учнів 5-8 класів. Важливо, щоб до команди входили учасники не з одного класу, бажано по одному з кожного класу + капітан (або фоторепортер). Якщо кількість учнів в класах недостатня (малокомплектна школа) – в квесті можуть приймати участь не команди а учасники індивідуально.

Всі учасники змагань повинні мати зручний одяг та взуття, ручку та маршрутний лист, отриманий на жеребкуванні.

Ведучі (учні 8 – 11 класів), одягнені в українські національні костюми, мають підготувати все необхідне для проведення змагань на своїй станції (олівці, папір, питання і завдання тощо)

Кожна команда повинна мати:

- 1) На початку гри кожна команда презентує себе (назва, девіз)

2) Після проходження усіх станцій квесту фіксується час, витрачений на маршрут. Виграє команда, яка витратила найменше часу на свій маршрут.

3) Учасники квесту повинні бути знайомі з основними принципами гри у квест.

4) Команда має чітко дотримуватися маршрутного листа. Якщо порядок проходження станцій порушено, команда отримує штрафні бали. Кожна невірна відповідь також обкладається штрафом – додатковими хвилинами.

Квест – це індивідуальне або колективне виконання завдань, яке вимагає продуктивного мислення в процесі змагання, швидкої реакції, прагнення до перемоги та відчуття відповідальності за свої дії.

ХІД КВЕСТУ

(Учасники команди та вболівальники збираються на подвір'ї школи.)

Звучить пісня «Добрий день, матусю Україно» у виконанні Жені Тимошенко).

Виходять ведучі в національних костюмах.....

Голова учкому. Доброго дня усім присутнім, а також тим, хто вирішив спробувати свої сили у квесті «Подорож по алеї національно-патріотичних знань»!

Сьогодні ми зібралися не просто так, а щоб показати, що ми гідні слави наших предків, що є ще порох у наших порохівницях. Історія України – це значним чином історія визвольних воєн та запорізького війська. Зі зброєю в руках починали наші предки історичне минуле, тоді, коли організовували свою державу над Дніпром та зазначували її кордони від Чорного моря до Північних лісів і від Карпат до Кавказу і не одне сторіччя грудьми заслоняли Європу від нашествия варварів, а козацькі походи Чорним морем до Туреччини здобули нації лицарську славу.

Наш квест проходить у час, коли вся Україна святкує срібний ювілей незалежності держави.

Упевнені, що ви успішно подолаєте усі випробування квесту, і ми вже скоро зустрінемося на цій же станції, щоб привітати вас з перемогою. У пригоді вам стануть ваші знання з історії, української мови і літератури, музики та, навіть, трудового навчання, а також логіка, витримка, кмітливість, згуртованість та бажання перемогти. Отже, познайомимося з героями сьогоднішнього змагання: вітаймо оплесками команди-квестори!

Голова учкому (президент школи) по черзі викликає команди для представлення.

Ведучий. Не помилюся, якщо скажу, що результат квесту наполовину залежить від підготовки команд-учасниць, ще на 30% від їх бойового настрою та зібраності, але не останню роль відіграє і її величність фортуна! Нехай вона буде справедливою та прихильною до всіх в однаковій мірі, а за правильністю і чесністю квесту простежить наше професійне журі, з яим настав час познайомитися ближче!

Журі

До головного складу журі квесту входять:

Директор школи - голова журі;

Заступник директора з навчально-виховної роботи;

Президент школи;

Журі на станціях – старшокласники.

Станції:

1. Наша мова калинова
2. Конституція України
3. «Наша творчість, тобі, Україно!»
4. «Героями не народжуються...»
5. «Свічка пам'яті»
6. «Вони боролися за незалежну Україну»
7. «Ми – єдині»
8. «Україна-вишиванка».
9. «Акт відновлення Української держави»
10. Декларація про державний суверенітет України
11. Конкурс капітанів
12. Калейдоскоп

Завдання для учасників на кожен станцію

Наша мова калинова

1. Дати пояснення прислів'ям: «Одним пальцем і голку не втримаєш», «Де відвага, там і щастя», «Кінь на чотирьох, та й то спотикається» тощо. (*Роздрукувати прислів'я задалегідь*)

2. Прочитати вірш одного з класиків української літератури (*обирають за власним бажанням, напам'ять*)

Конституція України

1. Коли українці відзначають День ухвалення Конституції? (*Точна дата, місяць і бажано, рік прийняття*)

2. Пояснити, чому для держави таким важливим етапом в державотворенні є прийняття Конституції

«Наша творчість, тобі, Україно!»

1. Намалювати головні символи України (*Герб, Прапор, за бажанням калина, пшениця, писанка, вишиванка тощо*).

2. Виконати Гімн Держави.

«Героями не народжуються...»

1. Що означає слово «козак»? Як утворилися козацькі поселення? Де виникла головна фортеця Січі? Чому Січ назвали Запорізькою?

2. Що означає слово «побратим»? Назвати прізвища воїнів Ато зі свого села.

«Свічка пам'яті»

1. Назвати точно роки Голодоморів, а також кількість померлих односельчан.

2. Назвати дату, коли в Україні вшановують Героїв Небесної Сотні. Вшанувати хвилиною мовчання всіх полеглих від рук ворогів українського народу.

«Вони боролися за незалежну Україну» (*В кабінеті інформатики*)

Учні мандрують за допомогою комп'ютера (тести). Гравець обирає відповідь, яку він вважає правильною, й дізнається: чи правильно він відповів на запитання; коротку інформацію стосовно цієї теми (*навіть якщо дав правильну відповідь*); інструкції про подальші дії.

1. Назвати ім'я засновника столиці України.

2. Назвати ім'я князя, який запровадив християнство на Русі.

3. Хто був першим гетьманом Запорізької Січі?

4. Назвати ім'я і прізвище гетьмана, який очолював козацьке військо під час Національно-визвольної війни 17 століття.

5. Хто був першим Президентом України?

«Ми – єдині»

1. Назвати дату, коли українці відзначають День Соборності, пояснити звідки виникло це свято.

2. Назвати дату, коли українці відзначають День Гідності.

Україна-вишиванка 1. Коротко розповісти про народні звичаї, пов'язані з використанням вишитої символіки (в одязі, інтер'єрі тощо)

2. Продемонструвати своє вміння вишивати (1 хв.)

«Акт відновлення Української держави»

1. Назвати повну дату (число, місяць, рік) проголошення «Акту проголошення незалежності України»

2. Пояснити різницю між проголошенням незалежності і відновленням Української держави. *(На цій станції діти мають отримати інформацію про події 30 червня 1941 року, адже важливо, щоб учні не плутали ці два документи, а розуміли різницю між цими історичними подіями).*

Декларація про державний суверенітет України

1. Пояснити значення терміну Декларація.

2. Назвати дату проголошення Декларації (16 липня 1990 р.).

Конкурс капітанів

1. Військовий човен козаків (Чайка). З якого дерева були ложки у козаків? (Із верби).

2. Назвати ознаки держави (територія, незалежність закони, влада, армія, податки, народ, культура, освіта тощо).

Калейдоскоп

1. Як називається море, в яке впадає Дніпро? (Чорне).

2. Яка найвища географічна точка в Україні? (гора Говерла)

Підсумки гри (Показник рівня засвоєння знань, досягнень у розвитку розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення і т. ін.).

Перемогу здобуває той, хто першим закінчить мандрівку і дасть всі правильні відповіді. Кожна команда, виконавши всі завдання, (або ж якщо вийшов час) повертається на подвір'я школи, де підводяться підсумки. Обов'язково виноситься подяка всім подорожуючим, адже вони доклали зусиль і демонстрували свої знання, вміння і таланти.

Перемагає команда, яка першою дійшла до фінішу.

О.І.Кунцевич,

учитель Кам'янської загальноосвітньої
спеціалізованої школи I-III ступенів №2 з
поглибленим вивченням окремих предметів
Кам'янської районної ради
Черкаської області

**НАША УКРАЇНО! МИ – ТВОЯ НАДІЯ,
МИ – ТВОЄ МАЙБУТНЄ Й ЗАПОВІТНІ МРІЇ**
Урок-вікторина

МЕТА: виховувати почуття гордості за свій народ, поглибити знання учнів про історію, природні ресурси, культурну спадщину України; виховувати почуття патріотизму; сприяти розвитку пізнавального інтересу.

ХІД УРОКУ

I. Організаційна частина.

Організація класу до уроку. Привітання з Новим навчальним роком, побажання успіхів. Створення комфортної психологічної обстановки, психологічне налаштування. Оголошення теми уроку:

Наша Україно! Ми – твоя надія, Ми – твоє майбутнє й заповітні мрії

II. Основна частина.

1. Перегляд відеоролика про клас « Ми від «А» до «Я»».

Тези вчителя. Україна - це отча земля, рідний край, де ми народилися. Широки і чарівні простори, прекрасні села і міста. Могутньо котить до Чорного моря сиві хвилі найбільша річка України - Дніпро. Буйною зеленню шумлять на його берегах сади, ліси. Золотистим морем розливається безкраїми нивами жито-пшениця.

Пригадайте карту України. На ній позначено кордони української землі. На півдні нашу державу омивають теплі моря - Чорне й Азовське, є в нас чудові гори. Простір землі, заселений українським народом великий. Щоб його перетнути, потрібно пішки йти із заходу на схід 90 днів, долаючи щодня по 30 км.

Слайд

Україна найбільша країна Європи, займає 0,41% світової території суші, на якій проживає 0,85% населення планети і яка приносить 0,20% світового валового національного продукту.

На території України зосереджено 1/4 всіх запасів чорнозему на планеті. Чорноземні ґрунти при правильній обробці дають найбільшу кількість врожаю. Під час Другої Світової війни німецькі солдати навіть вивозили чорнозем на поїздах.

Учитель. А зараз ми проведемо **вікторину** «Чи знаєте ви Україну?»

1. У якій півкулі знаходиться на карті наша Батьківщина? (*У східній*).
2. На якому материку ми живемо? (*Євразія*).
3. Які країни межують з Україною на півночі? (*Білорусь*).
4. З якою державою Україна межує на сході? (*Росія*).
5. Коли країна проголосила свою незалежність? (*24 серпня 1991 року*).
6. Де знаходяться географічний центр Європи? (*На території України в Закарпатській області поблизу с. Ділове*).
7. Як називається найвища вершина Карпат? (*Гора Говерла, 2061 м*).
8. Яка найбільша річка в Україні? (*Дніпро*).
9. Найкоротша головна вулиця з усіх столиць світу, але в той же час одна з найширших і найкрасивіших (*Хрещатик у Києві. Її довжина всього 1225 м*).
10. Яке найбільше озеро в Україні? (*озеро Сасик*).
11. Де знаходиться географічний центр Європи? (*В Україні, біля містечка Рахів, в оточенні мальовничих Карпат*).
12. Найдовша печера України («*Оптимістична*») і знаходиться на Поділлі. Це *гіпсова печера на глибині 20 м протяжністю 216 км*
13. Автор однієї з перших у світі Конституцій (*Пилип Орлик - гетьман Запорізького війська*).
14. Хто перший в світі розробив літак з найбільшою в світі вантажопідйомністю? (*Конструкторське бюро Антонова, розробили літак з найбільшою в світі*

вантажопідйомністю - Ан-225 «Мрія». Спочатку він проектувався для транспортування космічних кораблів.)

15. У якому році і коли було прийнято конституцію суверенної України? (28 червня 1996 року Україна отримала Конституцію – основний державний документ).

16. Існує малий герб України. Що означає цей символ та коли він був затверджений? (Малий герб України був затверджений 19 лютого 1992 року. Національний символ українців часів визвольних змагань ХХ століття. Тризуб визначався як знак княжої держави Володимира Великого і малий Державний герб України).

17. В якому році і коли суверенна Україна ввела свою грошову одиницю? Як вона називається та чий підпис був зображений на купюрах того часу? (Гривня – національна валюта незалежної України. В обіг гривня ввійшла згідно з Указом Президента України Леоніда Кучми «Про грошову реформу в Україні» від 25 серпня 1996. Грошова реформа в Україні проводилася 2—16 вересня 1996 року, і з того часу гривня є грошовою одиницею України).

18. Ми, українці, гордо називаємо себе козаками. Що означає слово козак? (Слово козак у перекладі із турецького означає воїн, рицар.)

19. Що означає з тюркського «хохол» (Діти неба)

20. Чие ім'я носить головний корабель (фрегат) Військово-Морських Сил України? («Гетьман Сагайдачний» - головний корабель України носить назву в честь відомого козака Петра Сагайдачного.)

21. Хто є головнокомандуючим збройних військ України? (Президент)

22. Скільки гетьманів правило в Україні понад двісті років? Назвіть першого и останнього гетьманів України? (Україною понад двісті років правило 66 гетьманів. Першим гетьманом був Дмитро Вишневецький, останній гетьман – Кирило Розумовський.)

23. Про яке місто йде мова? «Одне з найбільших і найстаріших міст Європи. Розташоване у середній течії Дніпра, в північній Наддніпрянщині. Політичний, соціально-економічний, транспортний та освітньо-науковий центр країни. Окрема адміністративно-територіальна одиниця в складі України». (Київ)

24. В Україні, на території кургану, поблизу с. Нововасилівка Миколаївської області знайдено найдавнішу скульптуру, яка датується V-IV ст. до н.е. Як називається ця скульптура? (Ця скульптура носить назву «кам'яна, або скіфська баба»)

25. Скількома мовами перекладено «Кобзар» Т.Г.Шевченка? (147 мовами народів світу?)

26. Пабло Пікассо захоплювався роботами цієї української художниці. Коли в 1954 році він побачив її на міжнародній виставці картин, то з захопленням зазначив, що її роботи геніальні і порівняв її з відомою художницею Серафін Луїс. Хто ця відома українська художниця? (Білокур Катерина Василівна.)

27. Назвіть свято, яке символізувало об'єднання України? Як зараз називається це свято? (День Соборності України)

28. Про кого йдеться мова "Український стронгмен, володар титулів «Найсильніша людина України» та «Найсильніша людина світу» (2004). Член збірної України, яка виборола титул «Найсильніша нація світу» у 2003 та 2004 роках. Заслужений Майстер спорту України. (Василь Вірастюк)

29. Як звали спортсменку, яка першою на зимових Олімпійських іграх в Ліліхамері (1994 рік) після прийняття Україною незалежності завоювала золоту медаль з фігурного катання? (Оксана Баюл)

Слайд

Перегляд відеофрагмента «Сім чудес України»

Тези вчителя. На конкурсі краси мов в Парижі в 1934 році українська мова зайняв третє місце після французької та перської за такими критеріями, як фонетика, лексика, фразеологія, структура пропозицій.

Учитель. Ми з вами проведемо конкурс «Мовознавство для допитливих». Але перед цим, витягнувши жеребки, поділимося на 2 команди.

Подумати і дати аргументовані відповіді на питання.

1. Скільки звуків у слові «кущ»? (4)
2. Яка буква в українській мові не має відповідного звуку? (Ь)
3. Назвіть слова з префіксом прі - . (Прізвисько, прірва, прізвище)
4. Складіть і запишіть з поданих слів прислів'я про мову.

I команда: Лине, серця, до, а, не, слово, стріла (Не стріла, а до серця лине)

II команда: Хліб, а, слово, на, обід, бережи, на, відповідь (Хліб бережи на обід, а слово – на відповідь)

5. Вимовити скоромовку.

I команда: Босий хлопець сіно косить,
Роса росить ноги босі.

II команда: Бабин біб розцвів у дощ,
Буде бабі біб у борщ.

6. Хто швидше?

Із поданих літер скласти слово.

I команда: Н, А, Р, У, А, К, Ї, К (Українка)

II команда: С, О, Л, О, В, Ї, Н, А (Солов'їна)

7. Учасник має показати за допомогою жестів зміст даних фразеологізмів.

Команда відгадує фразеологізми і пояснює

Водити за носа

Гладити по голівці

Зуб на зуб не попадає

Надувати губи

Ламати голову

Води в рот набрати

Дивитись крізь пальці

Втерти носа

На лобі написано

Гребти гроші лопатою

Лазити рачки

Розкидатися грошима

Підводимо підсумки: яка команда набрала більше балів?

9. Загадки-запитання, загадки-жарти.

1. Що тепліше одного кожуха? (**Два кожухи**).

2. На небі одно, на землі нема, у баби двоє, у дівки нема. (**Літера „Б“**).

3. Коли дурень розумний? (**Коли мовчить**).

4. Що в хаті щодня цілують? (**Чашку**).

5. Що це за гість, що сам себе їсть? (**Свічка**).

6. Жило триста котів і один чоловік. Скільки було там ніг? (**Дві**).

7. У якому місяці люди найменше хліба їдять? (**У лютому**).

8. Що в людині найшвидше? (**Думка**).

9. Що за трава, що й сліпий знає? (**Кропива**).

10. На що борошно в млині падає? (**На купку**).

11. Що посеред землі стоїть? (Літера „М”).

12. Сидять три коти, проти кожного кота сидять два коти, скільки всього котів? (Три).

10. Як утворено назви днів тижня: неділя (не діло), понеділок (по неділі, після неділі), вівторок (вторий день), середа (середина), четвер (четвертий), п'ятниця (п'ятий)?

11. Здійсніть подорож містами України і скажіть, хто вас зустрине: у Києві - киянин; у Донбасі - донбасівець; у Кіровограді - кіровоградець; в Одесі - одесит; у Харкові - (харків'янин); у Чернівцях - чернівчанин; у Львові - львів'янин; у Чернігові - чернігівець; у Сумах - сумчанин; у Полтаві - полтавчанин.

Тези вчителя. Українська нація одна від Львова до Луганська від Чернігова до Севастополя. Сила українців у їх єдності. В ній запорука наших успіхів, нашого порятунку і процвітання. Лише завдяки почуттям національної єдності, злагоди, миролюбності можна зберегти Україну, стати рівними серед рівних. Кожен народ - коваль свого щастя. У нашого народу спільне минуле і майбутнє, своя національна біосфера. Єдність - це мета, вона ж і засіб для досягнення мети [1, с.4].

Полемічна бесіда «**Що таке патріотизм?**».

Питання для обговорення:

Патріотизм - це мода чи самосвідомість нації, що прокидається?

Учні об'єднуються у дві групи. Вони працюють над тезами, обговорюють, добирають приклади. Час на обговорення - до 10 хв. Потім кожна із груп представляє результати власної роботи і проходить обговорення у загальному колі.

Теза для першої групи: «Патріотизм - це мода. Зараз стало модно і вигідно (в моральному і матеріальному відношенні) бути патріотом і заявляти про це».

Теза для другої групи: «Патріотизм - природне почуття кожної нормальної людини. Сучасна українська молодь пишається своєю країною».

III. Підсумкова частина

Тези вчителя. Уміння перетворити почуття в конкретні справи і вчинки на користь Батьківщини і держави відмінна риса українського патріота.

Сотні видатних українців були і залишаються творцями світової історії. Художники і вчені, політики і композитори, актори та письменники - всі вони дають нам можливість за кордоном або у себе вдома з гордістю сказати: «Я - українець».

Черкащина дала світові двох національних геніїв: Тарас Шевченко та Богдана Хмельницького, героїв визвольної війни українського народу Петра Дорошенка та Івана Виговського, гайдамацьких ватажків Максима Залізняка і Івана Гонту, Героя України В'ячеслава Чорновола.

На Черкащині проживають особи 130 етносів. Переважають українці (понад 90%) і росіяни (біля 8%). Також в області проживають білоруси, татари, євреї, молдавани, вірмени, болгары, поляки, цигани та представники інших національностей. Та всіх нас об'єднує любов до України і мрія про сильну, міцну, успішну державу.

Давайте пригадаємо рядки Володимира Сосюри «Любіть Україну, як сонце, любіть...» і процитуємо їх по строфі.

Любіть Україну, як сонце, любіть,

як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і в радості мить,

любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,

вишневу свою Україну,

красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
і сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
коли ти не любиш Україну!

Дівчино! Як небо її голубе,
люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
коли ти не любиш Україну...

Любіть у труді, у коханні, у бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою —
і вічні ми будемо з нею!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / Іван Бех. – Київ : Либідь, 2006. — 272с.
2. Гнатюк В. Національне виховання як складова у побудові громадянського суспільства // Світ виховання. – 2004. – №1. – С. 33-36.
3. Духовні цінності українського народу. – Івано-Франківськ: Плай, 1999. – 294с.
4. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Редкол.: Ю.І. Римаренко (відп. ред) та ін. – Київ : Довіра: Генеза, 1996. – 942 с.
5. Малий словник історії України /В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. – Київ : Либідь, 1997. – 464 с.
6. Мироненко О.М. Українське державотворення: слов.-довід. /Мироненко О.М., Римаренко Ю.І., Усенко І.Б., Чехович В.А. – Київ: Либідь, 1997. – 560 с.
7. Полюга Л.М. Українська мова в процесі духовного відродження українського народу: (про збереження і тяглість нац. свідомості) // Україна: Культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 1. – Київ : Наук. думка, 1992. – С. 208 – 212.
8. Українська державність у ХХ столітті: Історико-політ. аналіз /О. Дергачов (кер. Авт. Колективу). – Київ: Політ. думка, 1996. – 448 с.
9. Хто я? Хто ми?: Хрестоматійний збірник для дітей молодшого та шкільного віку (склали Л.Мариневич, М.Хейма). – Харків: Поліграфічні послуги, 1999.
10. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української Державності: Курс лекцій: Навч. посіб. – Київ: Либідь, 1999. – 480 с.
11. Яременко Н., Устич Ю. Методичні рекомендації щодо організації патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів. [Електронний ресурс] / Н. Яременко, Ю. Устич. – Режим доступу: <http://ukrintschool.org.ua/training/patriotichnevikhovannja.html>

Т.А.Забой,

заступник директора з виховної роботи;
О.В.Большакова,
педагог-організатор Ватутінської спеціалізованої
школи I-III ступенів №1 Ватутінської міської ради
Черкаської області

УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО! Я ДЛЯ ТЕБЕ НА СВІТІ ЖИВУ

Урок-відеовікторина

МЕТА: зміцнювати почуття національної гідності; виховувати усвідомлення себе дітьми великої нації: з глибоким історичним корінням, високою культурою, розширити знання дітей про козацьку добу в історії рідного народу, її значення для українців; наблизити учнів до джерел національної історії і культури, виховувати відповідального і політично свідомого громадянина.

ОБЛАДНАННЯ: дошка, макет карти України, українська символіка, проектор, екран, комп'ютер, різнокольорові паперові стікери у формі серця, фломастери.

Клас прикрашений кульками, на дошці розташований макет України, на партах фломастери та різнокольорові паперові стікери у формі серця

ХІД УРОКУ

Під час демонстрації відео кліпу на пісню «Україна – це ти!» у виконанні Т. Кароль звучать слова вчителя:

Кожна людина з великою любов'ю і душевним трепетом згадує те місце, де вона народилася, де промайнуло її дитинство, дитинство з дивосвітом-казкою, з материнською ласкою у затишній батьківській оселі. То родинне вогнище, маленька батьківщина кожної людини. То її велике «Я», з якого починається людина, родина, батьківщина і вся наша велична й неповторна у світі Україна.

Україна! Скільки глибини у цьому слові... це золото безмежних полів, бездонна синь зачарованих небес. Тихі плеса річок, сині очі озер і ставків. Це безмежні степи і ліси, зелені долини і луки, Карпатські верховини і донецькі простори, Полісся і Крим, біленькі полтавські хати і велич міських краєвидів – все це наша Україна.

Сьогодні на уроці ми пригадаємо звичаї нашого народу, життя славних козаків, вшануємо всіх, хто стоїть на захисті нашої держави.

На фоні пісні Н. Май «У моєму краї» учні читають вірші

Учень 1. Україна в давній славі, в козацьких пригодах,
На завітчаних левадах, в рідних синіх водах.
Україна в тих долинах і високих горах,
На степах буйних, широких у гаях, у борах.

Учень 2. Україна в білих селах, у густих садочках,
У хрещатому барвінку, у синіх квіточках.
Україна на яворах пташкою співає;
На стрілецькій могили голову схиляє.

Учень 3. Україна в чорноземі, що родить пшеницю, -
В глибинах, що дають нафту і сіль-сировицю.
Україна в рідній мові і в пісні прекрасній, -

Україна в рідній школі, в майбутності ясній.

Учень 4. Україна в чистих хатах, і в сільській церковці, -
У дитячому серденьку, в розумній головці,
Україна в ясних зорях, в сонці, що над нами, -
І в очах добрих, ясних рідненької мами.

Учитель. За Дніпровими порогами, за південними дорогами,
За степами, за широкими, наші прадіди жили.
Мали Січ козацьку сильную, цінували волю - вольную,
Україну свою рідную, як зінницю берегли.
Сподіваюсь, що коли наші юні козачата підростуть, то будуть сильними, вірними
синами нашої неньки України.

Перегляд відеокліпу «Юні сучасні козаки»

Учитель. Кожен поважаючи себе українець знає історію свого народу, зокрема історію козацтва. Пропоную вам декілька завдань, щоб перевірити свої знання. Кожен хто знає відповідь на питання піднімає руку, а потім відповідає.

Запитання до відеовікторини №1

Що означає козацьке слово:

1.Писар. 2.Жупан. 3.Китайка. 4.Оселедець. 5.Курінь.

Учитель. Козаки були досвідченими людьми. Багато з них навчались в єзуїтських колегіумах та братських школах, вивчали давньогрецьку, латину, знали татарську мову. Могли вільно спілкуватися з іноземцями. І, звичайно, шанували своїх ватажків, символіку та традиції.

Пропоную конкурс знавців з історії життя козацтва «Тільки тим історія належить, хто за неї бореться й живе».

Відеовікторина №2

- Як козаки голили собі голову?
- Який одяг носили козаки?
- Як козаки могли перечекаати небезпеку де-небудь при березі чи в плавнях?
- Яким чином повідомляли на велику козаки про небезпеку?
- Для чого козаки випалювали в степу високу траву?
- Як називався козацький ватажок?
- Як була укріплена Запорізька Січ?
- Назвіть найвідомішого гетьмана України?
- Які ви знаєте символи влади гетьмана України?

Вчитель. А зараз я назву вам речі, які були необхідним атрибутом українців під час народних свят чи обрядів. Вам необхідно назвати свято чи обряд, в якому ця річ використовувалася, і як саме? Хто знає відповідь – піднімає руку. І так запитання:

1. Калита пов'язана з яким святом?	(Андрій)
2. Маска кози, зірка, мішок, кутя.	(Святвечір)
3. Крашанки, паски.	(Великдень)
5. Рушник, коровай, шишки.	(Весілля)

Вчитель. Наступний конкурс – запитання - відповіді:

1. Народні пісні на Різдво.	(колядки)
2. Додайте: «Мені тринадцятий...».	(минало)
3. Перша збірка Шевченка.	(Кобзар)
4. Народне оповідання про фантастичні події.	(легенда)

5. Віршований твір, який співається.	(пісня)
6. Усна народна творчість одним словом.	(фольклор)
7. Опис зовнішнього вигляду людини.	(портрет)
8. Місто, де похований Тарас Шевченко.	(Канів)
9. Державні символи України.	(гімн, герб, прапор)
10. Новорічне символічне дерево в Україні.	(ялинка)
11. День незалежності України.	(24 серпня)
12. Назвіть дерева-символи України.	(верба, калина, тополя)

Учень. Не треба більшого щастя, щоб лиш Україна розвивалася, зміцнювалася, а ми, її громадяни, робили все для того, щоб вона якнайшвидше стала в один ряд з передовими країнами світу.

Учень. Дійсність сьогодення нашої Української держави полягає в жорсткій боротьбі за свою свободу і незалежність, за право на самовизначення свого подальшого розвитку. А почалося все з Майдану.

Перегляд відео кліпу «Ми – українці». (На фоні музики Пливе кача учні читають слова).

Учень. Слава героям Небесної сотні!
Ви дивитесь зверху з пустої безодні.
Помолімося разом, щоб все було добре,
Щоб краще жилося і мир був, і спокій.

Учень. Слава всім тим, хто свободу відстояв!
Помолімося всі разом за небесну сотню,
Кров пролилась на Майдані за свободу й волю.
Не дали гнилій системі ставити на коліна,
Нашу неньку – Україну й полягли за неї.

Вчитель. Як і кожен волелюбний народ українці прагнуть бути незалежними господарями на рідній землі. Кращі сини і доньки України мечем, волею і відвагою здобувають славу і незалежність для свого народу, своєї держави. В цій священній борні вони свідомо йдуть на смерть, віддаючи найвищу ціну за щастя своєї Батьківщини.

Перегляд відео пісні «Повертайся живим» присвячена бійцям АТО.

Вчитель. Вам незабаром доведеться відповідати за життя нашої країни. Адже не дарма говориться: «Держава будується не в майбутньому вона будується сьогодні». Ви своїми знаннями, своєю працею маєте доводити свою любов до держави. Хочеться вірити, що ви зумієте зробити це гідно, щоб не стидаючись, кожен міг би сказати: «Я — громадянин України! Це – моя Україна».

А зараз прошу виконати вправу «Мрії про Україну» Кожен з вас на кольоровому стікері у формі серця має написати своє бачення України в найближчому майбутньому, озвучити його і розташувати на макеті карти України.

(Учні виконують завдання на фоні музики Т. Петриненка «Україна»)

Вчитель. Пам'ятаймо, що ми є нащадками славних українських козаків. Любіть Україну, шануйте її народ. І хай над нашою землею завжди сяє сонце.

Пісня у виконанні Гайтани «Сонце нам сяє»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пісня «Повертайся живим» [Електронний ресурс].– Режим доступу:<https://www.youtube.com/watch?v=WLLuh1jVOjk>
2. відео «Юні сучасні козаки» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=tytkPDR3jH4>

3. пісня «Україна - це ти» [Електронний ресурс].- Режим доступу:<https://www.youtube.com/watch?v=076EyPEVWuU>

Л.В.Ковач,
учитель української мови,
літератури та зарубіжної літератури
Ватутінської загальноосвітньої школи
№2 Ватутінської міської ради
Черкаської області

«МИ - ЄДИНА УКРАЇНА»

Гра-подорож

МЕТА: формувати знання про Україну як незалежну державу з давньою славетною історією, багатою культурною спадщиною, власною валютою; виробляти громадянські якості: патріотизм, людяність; розвивати у дітей прагнення бути свідомими громадянами України; спонукати дітей до розуміння своєї значущості в країні; виховувати почуття гордості й любові до Батьківщини, етичну поведінку, почуття товариських стосунків, повагу до рідних.

НАОЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ: карта України, прапор України, малюнки дітей, фотографії, презентація, відеоролик, вишитий рушник, вислови, купюри української валюти.

МУЗИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ: "Діти України" (виконавиця Світлана Весна).

ІГРОВІ АКЕСУАРИ: кольорові метелики, сердечка.

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ: учні 7 класу.

ОБЛАДНАННЯ: мультимедійний проектор, екран.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ: гра - подорож (повідомлення, вікторина, відео, інсценізація).

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Учитель. Любі мої семикласники, я щиро вітаю Вас з початком нового навчального року! Сьогодні той день, з якого продовжиться дорога в майбутнє для кожного з вас. В усі часи освічена людина користувалася повагою. Треба навчатися, щоб знати, діяти, жити. Упевнена, що зерна науки зростуть у ваших юних душах урожаєм мудрості та натхнення. Нехай світлим, радісним і плідним буде кожен ваш день. Ростіть здоровими, свідомими громадянами нашої держави, справжніми патріотами, досягайте високих результатів у навчанні, будьте активними у громадському житті.

II. Основна частина

Відео «Ми – єдина Україна»

Учитель. На сьогоднішньому уроці ми з вами говоритимемо про таку рідну і ще зовсім не звідану Україну як незалежну державу з давньою славетною історією, багатою культурною спадщиною. Зустрінемося з її відомими громадськими діячами, які у свій час уславили нашу державу своїми вчинками, розумом, своєю любов'ю до своєї нації, які стояли на захисту її кордонів. Пройдемо з вами її найкращими шляхами, містами та селами. Ми побуваємо у наймальовничіших куточках нашої держави, згадаємо її традиції. Зустрінемося з її героями. Сподіваюсь, що почуте та побачене

сформує у вас почуття гордості й любові до Батьківщини. Ви пишатиметеся, що народилися в Україні, завжди любитимете дорогі серцю місця. Захочете стати такими ж великими патріотами як Т.Г. Шевченко, Л. Українка, Б.Хмельницький, Г. Сковорода.

Учитель

Презентація 1-2 слайд

(Робота з картою)

Знаходиться наша держава у центрі Європи. І межує вона з Росією, Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Молдовою, Румунією. Її площа 604 тисяч кв. км.

Із півдня Україну омивають два моря: Чорне та Азовське. Є в Україні гори Карпати, Кримські. Є багато річок та озер. Мінеральних вод та унікальних місць. Наша земля народила багатьох вчених, винахідників, талановитих поетів, письменників, співаків, діячів мистецтва, культури, науки. Вона відома полководцями, гетьманами!

Нам з вами лишається плекати, берегти та примножувати її багатства. Вчитися, щоб прийти на зміну тим геніальним людям!

Подивіться на карту України. Дайте мені відповідь:

- ❖ Столиця України *(Київ)*
- ❖ Найбільша ріка України *(Дніпро)*
- ❖ Найвища гора *(Говерла)*
- ❖ Крайня східна область *(Луганська)*
- ❖ Крайня західна область *(Закарпатська)*
- ❖ Козацька столиця *(Чигирин)*

Міста, які названі на честь великих українців *(Івано-Франківськ, Хмельницький та ін.)*

- ❖ Які гірські масиви є на території України? *(Карпати, Кримські гори)*
- ❖ Моря, які омивають береги України *(Азовське, Чорне)*
- ❖ Назви яких міст складаються з двох слів? *(Біла Церква, Кривий Ріг та ін.)*
- ❖ Яке місто Харківської області має щось спільне з виноградом? *(Ізюм)*
- ❖ Яке місто нашої країни омивається обома його морями? *(Керч)*
- ❖ Ви дали правильні відповіді, а це означає, що ви добре знаєте та цікавитесь своєю державою.

III. Практична робота «Побажання рідному краю».

У вас на партах лежать кольорові метелики та сердечки. На кожному з них напишіть слова або побажання нашій рідній Батьківщині. Давайте ж з вами прикрасимо нашу карту чарівними словами та загадаємо бажання, щоб у нашій державі, нарешті запанував мир та злагода. Щоб наші кордони охороняла не важка зброя, а добросусідство.

(Діти чіпляють на карту метелики та сердечки проговорюючи слова з написом: **МОЯ КРАЇНА (Я бажаю їй)** - сильна, вірна, єдина, квітуча, братерська, сонячна, соборна, мирна, боголюбива, промениста, сердечна, житницька, калинова, співоча, незкорена, славна, смерекова, нездоланна, витривала, героїчна, невмируща, неділима, вишивана, козацька, цілісна, вишнева, рідна, привітна, гостинна, родюча, пшенична, батьківська, милосердна, згуртована).

Учитель

(Вірш М. Хоросницької «Моя Україна»)

МОЯ УКРАЇНА

Моя Україна — широкі простори:

Поля і левади, долини і гори...
Молитва і пісня, і слово натхненне,
—З чого почалась Україна для мене?..
Чи з пісні тієї, що в небо злітає,
Чи з рідної мови, що звуками грає,
А чи з «Отче нашу», що мати навчає?..
Із пісні, дитино, що в небо злітає,
Із рідної мови, що звуками грає,
І тієї молитви, що мати навчає,
Твоя Україна себе починає.

Пісня (виконують учні класу) «Діти України»

Дав нам Бог лани широкі і степи й поля!
Дав нам Бог гори високі, ріки і моря!
Дав нам Бог гаї зелені, пісню солов'я!
Дав нам Бог молитву неба, мамині слова!

Приспів:

Діти України, квіти України!
Діти України чисті, як сльоза!
Діти України, квіти України!
Діти України це ти і я!
Діти України, квіти України!
Діти України це ти і я!

Дав нам Бог чудову мову, слово кобзаря,
Душу сповнену любові, мудрості й добра!
Тож співаймо українці, разом ти і я,
Що би квітами рясними розцвіла земля!

Приспів.

Учитель. Діти, подивіться на карту, як вона змінилася! Наша Батьківщина ніби увібралася в кольори веселки! Саме так ми можемо змінити її. Добрими вчинками, міцними знаннями. Наша подорож сьогодні буде не просто Україною.

Україна – здавна славилася своїми культурно-історичними пам'ятками. Сьогодні ми здійснимо екскурсію мальовничими куточками нашої Батьківщини за допомогою національної валюти – гривні.

У різні історичні періоди слово "гривня" означало мідяну монету у дві з половиною копійки, згодом - у три, і, нарешті, назву "гривеник" дістала у народі срібна монета вартістю у десять копійок.

Назва "гривня" походить від прикраси з золота або срібла у вигляді обруча, який носили на шиї (тобто — на "загривку"). Частіше за все це були м'яко закруглені обручі, з кінцями у вигляді голівок левів, прикрашені кольоровою емаллю. Перше згадування "гривні" у значенні грошової одиниці зустрічається в "Повісті минулих літ". Тобто вже у VIII-IX ст. при здійсненні торгових операцій.

IV. Презентація.

Слайд 3

На одній гривні ми бачимо зображення князя Володимира Святославовича (Володимир Великий). Він був київським князем у 978 – 1015 роках. Це один із найвидатніших діячів Київської держави. Він значно розширив і зміцнив кордони Київської Русі, завершивши об'єднання усіх руських земель у складі однієї держави.

Але більш відомий Володимир нам хрещенням Русі. У 988 – 989 роках він увів християнство як державну релігію, ліквідувавши багатовікове язичництво. Це сприяло розвитку культури Русі, поширенню писемності, створенню перших шкіл і бібліотек.

За Володимира Святославовича територія Києва була розширена й захищена новими валами з кам'яними вежами, побудована Десятинна церква, князівський кам'яний палац. Володимир розвивав політичні, економічні й культурні зв'язки з Візантією, Польщею, Угорщиною, Чехією, західноєвропейськими країнами.

Слайд 4

На реверсі (зворотна частина) банкноти зображено Київський дитинець (Град Володимира) Це містечко було обнесене земляним валом та ровом, які пролягали вздовж північних схилів [Старокиївської гори](#) на схід до урвища в районі сучасного [фунікулера](#) в місті Київ. Територія дорівнювала близько 12 га.

Слайд 5

Наступним місцем нашої подорожі є банкнота номіналом дві гривні із зображенням Київського князя Ярослава Мудрого.

Слайд 6

За роки його князювання для захисту кордонів від нападу кочівників була побудована нова оборонна лінія, так звані Ярославові вали, вздовж річок Сули, Стугни, Росі, Трубежа. У 1036 році війська русів розгромили печенігів біля Києва. На честь цієї перемоги в 1037 р. був закладений Софійський собор. Русь підтримувала тісні стосунки з Візантією, Німеччиною, Угорщиною, Францією і скандинавськими країнами. Міжнародне становище держави Ярослав закріпив сімейними зв'язками з багатьма європейськими правителями.

На реверсі зображено історичну пам'ятку епохи Ярослава Мудрого – Софійський собор.

Слайд 7 – 8

У літописах закладенин собору датуються 1017 або 1037 роком. Храм був закладений Ярославом Мудрим. Київський Софійський собор був однією з найбільших будівель свого часу. Загальна ширина храму — 54,6 м, довжина — 41,7 м, висота до зеніту центральної бані — 28,6 м. Собор має п'ять нав, завершених на сході апсидами, увінчаний 13-ма верхами, що утворюють пірамідальний силует, і оточений з трьох боків двома рядами відкритих галерей, з яких внутрішній має два яруси.

Слайд 9-10

П'ять гривен переносить нас в епоху козацтва, звитяжну сторінку історії України. На передній частині банкноти портрет гетьмана Богдана (Зіновія) Хмельницького.

Це видатний український державний і політичний діяч, полководець, засновник української гетьманської держави. Місцем його народження вважається Суботів. Походженням з дрібної української шляхти (по матері – з козацької родини). Освіту здобув в одній із київських шкіл та у Львівській єзуїтській колегії, добре знав декілька мов, історію, юриспруденцію, військову справу. З юнацьких років Хмельницький перебував на військовій службі. Брав участь у походах проти Кримського ханства, а в часи повстань 30-х років XVII ст. виступав на боці козаків.

Слайд 11

У січні 1648 р. на Запорозькій Січі він піднімає повстання, поклавши тим самим початок Українській національній революції. Під час національно-визвольних змагань виявив себе як тонкий дипломат, досвідчений стратег. До кінця свого життя Хмельницький проводив незалежну внутрішню політику, прагнучи зміцнити міжнародні позиції України. Помер у Чигирині та похований у Суботові в Іллінській церкві.

На зворотній стороні п'яти гривень зображено Іллінську церкву в Суботові, де і похований Хмельницький.

Слайд 12 (відео)

Слайд 13

Наступна наша зупинка – десять гривень. На першому плані зображено Івана Мазепу.

Слайд 14

Майбутній гетьман народився в с. Мазепинцях на Київщині в українській шляхетській родині. Навчався в Києво-Могилянській колегії, а також в єзуїтській колегії у Варшаві. Протягом 1656-1659 рр. жив за кордоном, де в Німеччині, Італії, Франції та Нідерландах вивчав військову справу, дипломатію, іноземні мови. 25 липня 1687 р. на Коломацькій раді Івана Мазепу обрано гетьманом України. Одержавши гетьманську булаву, він прагнув об'єднати в єдиній державі всі українські землі – Лівобережжя, Правобережжя, Запоріжжя, Слобожанщину. Мазепа передбачав побудову в Україні держави західноєвропейського зразка із збереженням традиційного козацького укладу. Гетьман намагався використовувати свій вплив на російського царя Петра I і зв'язки з московськими вельможами для збереження прав і вольностей Гетьманщини. Українські полки брали активну участь у війнах Московії з Кримським ханством і Туреччиною.

Слайд 15

На реверсі банкноти – Успенський собор Києво-Печерської Лаври

Успенський собор Києво-Печерської лаври - один з найдавніших храмів Київської Русі, унікальна пам'ятка архітектури, а також усипальниця багатьох видатних осіб.

Протягом багатьох століть він був однією з найбільш шанованих святинь Православної Церкви. Успенський собор був першим кам'яним храмом на території монастиря. До його спорудження насельники відправляли служби у дерев'яній церкві на честь Успіння Божої Матері, що знаходилась над печерами. Декілька століть простояв храм, сплюндрований, пограбований, зруйнований татаро-монгольськими ордами Батия. І лише в 1470 р собор був відновлений князем Сімеоном Олельковичем, тоді ж в храмі з'являються рельєф Оранти та триптих Богородиці і засновників Антонія та Феодосія. Природність зображення в асиметрії складок одягу та підібраними кольорами. Рельєф Оранти виконаний більш професійно, ніж триптих і можливо раніше за нього.

Слайд 16

Далі нашу подорож продовжує банкнота номіналом двадцять гривень, на якій зображено видатного українського письменника, ученого і громадського діяча Івана Яковича Франка.

Народився майбутній письменник в родині сільського коваля. Закінчив гімназію в Дрогобичі. В 1875 р. вступив на філософський факультет Львівського університету.

Учитель. А що я вам про нього розповідаю? Ось він і сам! Іване Яковичу, проходите! Ми тут говоримо, як ви попали на купюру у двадцять гривен. Поділіться з нами про ваше життя.

Іван Франко (учень класу). Чим тільки не довелося мені займатися! Я і поет, і прозаїк, драматург, вчений, етнограф, фольклорист, історик, філософ, Соціолог, економіст, журналіст, перекладач, громадсько-політичний діяч. Перше моє кохання це попівна Ольга Рошкевич. Але після мого арешту батьки дівчини заборонили нам спілкуватися.

Жив я у Львові сорок років. Тут і творив. Кожна вулиця пам'ятає мене, кожна хата, кожен парк. Я присвячував їм свої вірші, був щиро захоплений містом.

На сніданок любив пити каву з булкою, на обід — квашені овочі, суп з додаванням квасу, кропиви, грибів. Я ніколи не палив, а випити міг хібащо пива.

Навчаючись у гімназії, я виявив феноменальні здібності: міг майже дослівно повторити товаришам інформацію, яка подавалася вчителями на заняттях.

Зібрав бібліотеку, в якій нараховувалося близько 500 книжок і українською, й іншими європейськими мовами. Переклав українською мовою твори близько 200 авторів із 14 мов та 37 національних літератур. Вільно володію 14 мовами.

Підписувався багатьма псевдонімами — Джеджалик, Брут Хома, Мирон, Живий, Кремінь, Марко. Писав твори не лише українською, а й польською, німецькою та іншими мовами. Я був першим українським письменником, який відважився жити з праці пера.

Учитель. Дякуємо Іване Яковичу за цікаву розповідь про себе. Тепер ми розуміємо, за які заслуги вам випала честь бути на нашій національній валюті!

А ще ім'я Івана Яковича носять вулиці у Києві, Вінниці, Дніпропетровську, Сімферополі, Керчі, Луцьку, Львові, Миколаєві, Одесі, Сумах, Черкасах, Чернівцях, Хмельницькому, Кіровограді та Луганську. Ім'я письменника носить вулиця в Монреалі. Його ім'я носить обласний український музично-драматичний театр, освітні заклади та інші установи краю. Навіть ціле місто має його ім'я!

Слайд 17-18

На зворотному боці банкноти – зображення Львівського оперного театру.

Львівський оперний театр збудований за проектом архітектора Зигмунта Горголевського. Будівлю порівнювали з Паризькою та Віденською оперою. Саме тут втілені майже всі архітектурні стилі тодішньої Європи. Помпезність відчувається, коли стоїш перед фасадом споруди. Відчувається величезний вплив мистецтва.

Слайд 19

Наступною в нашій екскурсії є п'ятидесятигривнева купюра, її прикрашає портрет Михайла Сергійовича Грушевського – історика, літературознавця, публіциста, політичного і державного діяча, голови Української Центральної Ради.

Народився в м. Холм (нині територія Польщі). По закінченні Київського університету (1890) провадив дослідницьку роботу в наукових установах Львова і Києва. Водночас брав участь у громадському житті – засновник Товариства українських поступовців. У 1917 р. обраний головою Української Центральної Ради. За гетьмана П. Скоропадського перебував у підпіллі, а з 1919 р. – в еміграції (Відень, Прага, Берлін, Женева, Париж). У 1923 р. він був обраний дійсним членом ВУАН, у 1924 р. повернувся на Україну і очолює кафедру історії України, історичний відділ. У 1929 р. Грушевського було обрано академіком АН СРСР.

Слайд 20

Реверсна сторона банкноти містить зображення будинку Центральної Ради (сучасний Будинок вчителя в м. Києві).

Будинок вчителя — культурно-просвітницький заклад у системі позашкільних виховних закладів освіти міста Києва. Заснований 1922 року як Будинок працівників освіти. У 1934 році був реорганізований у Київський міський будинок вчителя. При ньому проводять науково-педагогічні семінари, конференції, діють колективи художньої самодіяльності, різного роду гуртки для вчителів та школярів (зокрема, танцювальні та хорові).

Слайд 21

Нарешті ми дісталися стогривневої зупинки. Її прикрашає портретне зображення молодого Тараса Григоровича Шевченка.

Інсценізація балади Т.Г. Шевченка «Тополя»

Слайд 22 -23

На зворотній стороні ста гривень міститься зображення сліпого бандуриста з хлопчиком – поводитирем на фоні Дніпра.

Слайд 24

Передостаннім етапом нашої екскурсії є двісті гривень. На самій купюрі – портрет відомої поетеси Лесі Українки.

Народилася в дворянській родині; дочка письменниці Олени Пчілки. Вірші почала писати з малку, а в 13 років, з'явився перший друкований твір.

З дитинства хворіючи на кістковий туберкульоз, Леся Українка була змушена багато років жити на півдні. Освіту здобувала вдома. В юні роки вивчила багато іноземних мов. Драми й драматичні поеми Лесі Українки написані переважно на історичні й міфологічні сюжети. Її твори збагатили українську літературу новими темами й образами. Підняли українську драму до рівня передових досягнень світової драматургії. Вони перекладені багатьма іноземними мовами.

Слайд 25

Реверс купюри прикрашає зображення башти Луцького замку.

Цей замок є одним з найбільших і найдавніших в Україні. Побудований в основному останнім великим князем Галицько-Волинської Русі Дмитром-Любартом у 1340–1385 роках, він, разом з додатковим Окольным замком, служив столичною резиденцією уряду і глави держави. Саме роль останньої столиці Галицько-Волинської держави, спадкоємиці Київської Русі, робить цей замок незвичайним від усіх замків України. У свій час він також вважався фортифікаційною пам'яткою старовини Литви, Польщі і Росії.

Слайд 26

І нарешті – п'ятсот гривень. На передній частині банкноти – портрет Григорія Савовича Сковороди – українського мислителя, прозаїка, поета, філософа.

Народився в с. Чорнухи на Полтавщині. Походив із козацького роду. В 1734-1753 рр. з перервами навчався в Києво-Могилянській академії. В 1741-1744 рр. був співаком придворної капели в Петербурзі. В 1745 р. з місією генерала Вишневського виїхав до Угорщини в м. Токай, де перебував до 1750 р. У 1751 р. деякий час викладав поетику в Переяславській семінарії. У 1753 р. працював учителем сина багатого поміщика, а потім здійснив подорож до Москви. Майже рік провів у Троїце-Сергієвій лаврі, поповнюючи свої знання в її бібліотеці. Після повернення на Україну знову посідає місце домашнього вчителя до 1758 р. У 1759-1768 рр. викладав у Харківському колегіумі. В 1768 р. був запрошений читати курс етики у додаткових класах при колегіумі. Останні більш ніж 25 років життя Сковорода мандрував Слобожанщиною.

Слайд 27

На зворотній стороні купюри - Циркульний (Ковніровський) корпус Києво-Могилянської академії.

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ (Київська Академія) - один з перших загальноосвітніх вищих навчальних закладів у Східній Європі. Бере свій початок від заснованої у 1615 р. Київської братської школи, яка відігравала важливу роль у боротьбі проти національно-культурного гніту українського народу. Славетні діячі української та світової історії - Петро Могила, Петро Конашевич-Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа постійно підтримували Академію, допомагаючи її студентам та професорам.

Протягом всієї історії український народ не мав іншої інституції, яка б справила більший вплив на розвиток його освіти, науки, культури, ніж Києво-Могилянська академія.

V. Підсумок уроку.

Учитель. Ось ми з вами і завершили подорож Україною. Хочу завершити наш урок зверненням до вас рядками вірша Шевченка :

Любіть Україну
Краплиночку раю,
Любіть її мову
Чудову благаю.

До вас я звертаюсь,
Нове покоління,
Ви наше майбутнє,
Ви наше коріння,

В землі, що полита,
Козацькою кров'ю.
Живе Україна
Героїв любов'ю.

Любіть її гори,
Поля та долини,
Дніпро сивочолий
І гроно калини.

Любіть її мову,
Таку солов'їну,
І пісню любіть,
Бережіть Україну!
Не маємо права
Її забувати,
Для нас Україна –
Це рідная мати!

Тоді – ми народ,
Тоді – ми держава!
То ж будь, патріотом,
Землі рідній слава!

ДОДАТКИ

Слайди про Україну (28-35)

Мукачівський замок Паланок

На західній околиці Мукачева, на вершині 68 – ти метрового згаслого вулкану, гордо стоїть, оспівана легендами і легендарною бойовою славою середньовічна фортеця - замок Паланок.

Сама природа створила цей замок непереможним. За всю історію існування він жодного разу не був підкорений у відкритій і чесній боротьбі. За його спиною, на горизонті, з краю в край розляглися Карпати. Там, за перевалами, - Україна, невідомий для європейця Схід.

Ужгородський замок

Кажуть, цей замок, розташований на вершині Замкової гори над містом - один з найдавніших в Україні, має вже більш як тисячу років. Тисячу - вдумайтесь в цю цифру. Зведений ще в кінці X століття. По сьогоднішній день в стінах замку розташований Закарпатський краєзнавчий музей. При вході в Ужгородський замок перше, що бачиш - могутнього залізного Геркулеса-Геракла, який от-от подолає отруйну Лернейську гідру.

Хотинська фортеця

На правому березі Дністра поблизу невеличкого містечка Хотин Чернівецької області, яке нещодавно відзначило свій тисячолітній ювілей, височіє легендарна Хотинська фортеця. Ця твердиня має стіни близько 50 метрів заввишки і товщиною шість метрів. Але грізний вигляд фортеці, який зберігся й донині, не врятував її від кривавих битв. Найбільше прославився Хотин у військовій кампанії 1621 року. Тоді під стінами фортеці зустрілися 150-тисячна турецька армія і об'єднані війська Польщі та українського козацтва. За твердженнями істориків, поляки разом з українцями святкували перемогу, яка захистила від поневолення західну Європу, вісім днів поспіль.

Музей під відкритим небом (Ужгород)

Інтер'єри музею — побут різних етнічних груп населення Закарпаття кінця 18-го — початку 19 ст. — знайомлять з найкращими творами декоративного прикладного мистецтва. Зігріті життям багатьох поколінь будівлі старого села стають в наш час унікальними музейними експонатами, дають можливість на власні очі переконатися в нелегкій реальності давнього українського села.

Музей в Ужгороді – один з перших в Україні. Були досліджені десятки сіл, садиб, окремих будівель, щоб перевезти в музей найбільш цінні пам'ятки архітектури – житлові, господарські, виробничі споруди, предмети побуту та знаряддя праці.

Село Великі Сорочинці.

Озеро «Синевир»

Озеро Синевир справедливо вважається найкоштовнішим природним скарбом Національного природного парку "Синевир" і є однією з візитних карток Українських Карпат. Воно розташоване на висоті 989 метрів над рівнем моря, має середню площу 4-5 гектарів, його середня глибина становить 8-10 м, максимальна - 22 м. Існує легенда, згідно якою мальовниче озеро утворилося від потоку сліз графської доньки Синь, на місце, де її коханого, простого верховинського пастуха Вира, було вбито камінною глибою за наказом підступного графа. Насправді ж озеро утворилося в результаті потужного зсуву, викликаного землетрусом, близько 10 тисяч років тому. На висоті

989м гірські кам'янисті породи вирости на шляху швидкого струмка, утворивши греблю і повністю перегородивши вузьку долину. Улоговина, що при цьому виникла, заповнилася водою трьох гірських струмків. У прозорій воді озера добре почувуються форель озерна, райдужна та струмкова.

Долина нарцисів

Долина нарцисів – це одне з найкращих місць в Україні. Яке розташоване в урочищі Кіресі між річками Тиса і Хустець, куди щорічно приїздять тисячі туристів, щоб відчувати пахощі й аромати чарівних квітів. Нині Долина нарцисів – це унікальний біосферний заповідник, що займає площу 256 гектарів. На цій же території росте майже 500 видів рідкісних рослин, багато з яких занесені до Червоної Книги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довідник цікавих фактів та корисних знань[Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-ivana-franka>

Л.М.Малимон,
учитель зарубіжної літератури;
В.О.Опалінська,
учитель української мови і літератури
Коврайського навчально-виховного комплексу
«загальноосвітня школа I-III ступенів-
дошкільний навчальний заклад»
імені Г.С.Сковороди Золотоніської районної ради
Черкаської області

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Урок-літературно-музична композиція

МЕТА: формувати у школярів ціннісне ставлення до Батьківщини, розвивати в учнів почуття гордості до минулого та сьогодення рідного народу; виховувати почуття поваги до духовних скарбів народу, патріотизму, національної гордості та любові до рідного краю.

ОБЛАДНАННЯ: державні символи України, плакати з висловами «Всяк повинен знати свій народ, а в народі пізнати самого себе», «Хто зберіг любов до краю і не зрікся роду, тільки той віддав всю душу, все, що зміг, народові», аудіо записи та кліп українських пісень, фільми, презентація «Черкашино моя », стрічки синього та жовтого кольору, заздалегідь підготовлені матеріали фото-квесту на сайті школи.

ХІД УРОКУ

Мій народе! Хай святиться твоє ім'я !

Є.Плужник

Звучить пісня Світлани Весни «Мій рідний край»(кліп)

Учитель. У кожного народу є свої святині, елементи народної самобутності, улюблені речі, дерева, тварини. Українці мають свої давні символи та обереги, які

споконвіку шанують і бережуть: хліб-сіль на вишитому рушнику, українська пісня, запальний танок, вишивка і вишиванка, червона калина, великодня писанка, хрещатий барвінок, кобза та бандура.

Показ відеофільму «Українські візерунки»

Інтерактивна гра «Сонце України». Учитель пропонує перерахувати символи України, написати на тоненьких смужках (промінцях) і прикріпити до намальованого на дошці сонця Батьківщини.

Вікторина «Моя Україна»

- Назвіть Президентів України.
- Хто автор музики і слів Гімну України?
- День незалежності України...?
- Яка країна здобула перемогу на Євробаченні 2016?
- Які моря омивають кордони держави?
- Перший український космонавт..?
- Якими словами починається Гімн України?
- Що символізують кольори нашого прапора?

Організація флешмобу «Ланцюг єднання» (за допомогою жовтих та синіх стрічок утворити прапор України)

Перегляд фільму «О боже єдиний, здійсни мою мрію»

Інсценізація

(входить дівчина з терновим вінком у руці)

Невпинний час страждань, людського болю
Нам відраховує і днини, і хвилини.
Вінець терновий, оповивши волю,
Лежав і на чолі, й на серці України.
Культуру, прадідами пещену віками,
Ламав, калічив і кидав в багно,
Розплющив він колючими руками
Ту віру, що народжує добро.
Намірився і дух до рук своїх прибрати
Страх сіяти і душу засмітити,
Хотів би брата він направити на брата,
І мову батьківську занапастить.
Він міг би довго душі нам косити,
Принажувати і вбивати людину,
Ні, досить цей вінець носити,
Ти долі іншої достойна, Україно!
(кидає терновий вінок, одягає український і йде)

Звучить пісня Т. Петриненка «Україна»

Учитель. Пропоную вам завітати на конференцію працівників ЗМІ, зокрема відвідати зал: «Україна сьогодні»

Інтерактивна вправа «Галерея»

(На дошці плакати, учні підходять, записують матеріал, коментують.)

Назви композицій: «Визнання», «Нова держава у центрі Європи», «Коли є добра воля», «Культурне життя», «Новини спорту».

Учитель. Дорогі діти, ми з вами народилися на черкаській землі і для нас із вами Черкащина – не тільки географічний центр України, а й її духовне серце.

Учениця. Я люблю тепло твоїх стежин, де в сади Дніпрова синь вплелася.

В серце вріс і древній Чигирин, і священний закуток Тараса,
І славетна канівська гора, й слово Кобзаря благословенне!
Піснею любові і добра стала ти, Черкащино, для мене!!!

Учитель. Слово передаємо вчителю географії, який завітав на наш урок.

Учитель географії. НАЙМОЛОДША В УКРАЇНІ

На карті наймолодша в Україні Черкаська область займає місце в самому центрі держави...

На щедро наділених природою землях сучасної області здавна жили люди. Про це свідчать археологічні пам'ятки найдавнішого періоду кам'яного віку – палеоліту. Серед них – відоме поселення мисливців на мамонтів в селі Межиріч Канівського району, що датується 20-15 тис. років до нашої ери. А в західній частині краю майже 6 тис. років тому набула поширення всесвітньо знана трипільська культура – яскраве явище стародавньої історії Європи. За своїм соціально-економічним і культурним розвитком трипільці підійшли до рівня цивілізацій Стародавнього Сходу та Єгипту.

У часи, коли Дніпро ще мав назву Борисфен, а українські землі в античних джерелах звалися Скіфією, на території краю жили працьовиті і волелюбні люди – скіфи-орачі. Їх городища зосереджувалися переважно у басейні річки Тясмину, а займалися вони землеробством і у VII ст. до нашої ери вели жваву торгівлю з античними містами-державами Північного Причорномор'я та Грецією.

В період створеної Богданом Хмельницьким Української козацької держави середини XVII ст. землі Черкащини відповідно до тогочасного адміністративно-територіального поділу перебували у складі Чигиринського, Черкаського, Уманського, Корсунського, Канівського та Кропивнянського полків.

В кінці XVII ст.. і впродовж майже всього XVIII ст. більшість земель краю – у складі Київського воєводства Польщі, з 1795 р. – у складі Російської імперії. В 1920-х роках – це частина колишніх Шевченківської (Черкаської), Уманської та Золотоніської округ, а пізніше районів переважно Київської, а також Полтавської, Вінницької, Кіровоградської областей.

Подальшому розвитку краю сприяло утворення в 1954 році Черкаської області, яка за час свого існування сформувалася не лише як адміністративно-територіальна одиниця, а й важливий економічний та культурний регіон України зі своїми особливостями господарювання, своєрідними рисами побуту і духовності.

Скарби минувшини і сьогодення дбайливо зберігають музеї та історико-культурні заповідники Черкащини. Далеко за межами краю відомі провідні освітні і культурні заклади – Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, лауреат Національної Шевченківської премії Черкаський академічний заслужений український народний хор, академічний музично-драматичний театр імені Т.Г.Шевченка.

Сьогодні Черкаська область – квітучий край з багатою історією і самобутньою духовною культурою. Черкащани завжди дбали про свою землю, самовіддано захищали її у годину воєнного лихоліття, збагачували у мирній праці, примножуючи славні традиції своїх попередників. І сьогодні вони чесно і сумлінно працюють на благо свого народу і держави.

Презентація «Черкащино моя».

Вікторина про Черкащину.

1. У якому році створену Черкаську область? (1954).
2. На якій горі поховано Т.Г.Шевченка? (Чернеча).
3. На якій річці стоїть м.Черкаси? (Дніпро).
4. Яка найбільша залізнична станція Черкащини?(ім.Шевченка).

5. Де похований Б.Хмельницький? (Суботів).

6. Де знаходиться музей Г.С.Сковороди? (Каврай).

7. Які райони розташовані на лівобережжі Черкащини? (Золотоніський, Драбівський, Чернобаївський).

8. Назвіть назви декількох районів правобережної Черкащини (Звенигородський, Смілянський, Чигиринський, Тальнівський).

9. Яку ще назву мала річка Дніпро? (Борисфен).

Фото-квест «З Україною в серці» (Обрати визначне місце, сфотографуватися, розмістити фото на сайті школи).

Учитель. Золотоніщина – яскрава квітка у пишному букеті України .

Учениця 1. Цвітуть сади у квітні білопінно,

Хвилює в травні пісня солов'я –

Це часточка держави Україна,

Це все Золотоніщина моя.

У червні спіють ягоди рум'яні,

У липні колос золотом сія –

Це все багатство дорогого краю,

Це все Золотоніщина моя!

Левад зелених килими шовкові,

Заплави повноводного Дніпра,

Бори соснові, молоді діброви –

Це все Золотоніщина моя!

Тут миле все.

Якою дзвонковою

Здається в сяйві сонячного дня

Вода Золотоношки і Супою!

А це ж Золотоніщина моя!

Дивлюсь, як ранки, росами умиті,

Стрічає в полі трудова сім'я.

Це значить – люди щирі й працьовиті.

І це – Золотоніщина моя!

Цвіти, мій краю, врожаями слався,

Пишайся іменем, що золотом сія!

В ім'я майбутнього, во ім'я щастя

Держай, Золотоніщино моя.

В. Кобзаренко.

Учитель. У золотому вінку Золотоніщини моя маленька батьківщина село Коврай, яка славиться відомими людьми. Тут з 1753 по 1759 проживав мандрівний філософ, поет, музикант Г. С. Сковорода. Народилися поети Охрім Варнак та Антон Бондар. Уродженці Кавраю – Педько Василь Федорович (Герой Радянського Союзу) та Нерух Григорій Степанович (Герой Соціалістичної праці). Свято бережемо пам'ятку 18 століття – винний погріб родини Томар та пам'ятаємо втрачену назавжди, одну із трьох найкращих в Україні – Троїцьку церкву, що зруйнована у 1983 році. **Звучать ц.дз.**

Учитель. Дзвони України... Сьогодні, мабуть, важко знайти людину, яка б, почувши їхній мелодійний спів, не прислухалася до його чарівної гармонії, не спробувала розгадати його втаємничений зміст, що ясніше сприймається на рівні підсвідомого, ніж досягається розумом. Дзвони давалися в посаг і на спасіння душі, і вважалися жодне село – вони були для загалу і оберегом, і вісником, і джерелом виховання почуття прекрасного.

Учитель. Ось і закінчується урок про рідну Україну, яка розташована у самісінькому серці Європи, яка замилює всіх своєю неповторною природою, зачаровує співучою мовою і мелодійними щемливими піснями, яка має багатовікову історію, а найголовніше – яка є твоєю Батьківщиною.

Ти – творець майбутнього України, яке починається вже сьогодні. Тому думай, яку сторінку ти сам впишеш у велику історію рідної країни.

Перегляд фільму «Україна єдина». Звучить пісня М. Баскова «Ти - моя Україна»

А.А.Лівецький,
учитель історії і географії
Михайлівської загальноосвітньої
школи I-III ступенів
Кам'янської районної ради
Черкаської області

ТВОРЦІ ДЕРЖАВИ: З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Урок – конференція

МЕТА: виховувати в учнів національно-патріотичні почуття, розуміння важливості події здобуття незалежності Україною, повагу до історичних діячів-патріотів Вітчизни. Прослідкувати етапи українського державотворення, розвиток українського патріотизму в різних історичних періодах та становлення патріота - будівника України.

Обладнання: мультимедійний проектор

Форма проведення: урок-конференція

ХІД УРОКУ-КОНФЕРЕНЦІЇ

Учитель нагадує учням, що днями, 24 серпня ми урочисто відзначили надзвичайно важливу дату - 25 річницю Незалежності нашої держави України. **«Ланцюг асоціацій».**

Учитель пропонує учням висловити свою думку про те, що на їх думку означає слово «Незалежність».

Після висловлювання учнів вчитель узагальнює сказані учнями слова та разом з учнями наводить загальні риси притаманні поняттю «незалежність».

Наголошує на важливості даної події в житті кожної країни. Особливо важливою незалежність їхньої країни стала для українців, адже сотні років наші предки боролись за незалежність нашої країни, проносячи через роки любов до рідної землі, живучи **« з Україною в серці»**

Учитель пропонує учням заглибитись в історичне минуле нашої країни та пригадати ті події, тих людей, що крок за кроком наближали таку важливу і довгоочікувану незалежність нашої держави.

Робота в групах:

Учитель нагадує учням, що вони завчасно були розподілені на групи і отримали завдання підготувати виступи до конференції:

1-група про будівників держави Русі-України;

2-група про козацький період будівництва держави;

3-група про події української революції 1917-1920 рр.

(виступи учнів та розповіді вчителя супроводжуються презентацією розробленою відповідно до плану роботи учнів у групах)

1-група

Учитель у вступному слові дає загальну характеристику даного періоду історії, наголошує на його важливості на шляху побудови Української держави.

Розпочинає виступи 1-група, яка повинна розповісти про князів – творців Русі-України. За погодженням з учителем учні повинні були підготувати матеріали про князя Ігоря і князя Володимира та їх діяльність на захист та розбудову держави.

(Орієнтовні матеріали для повідомлень учнів з наведено в додатках)

Після того як учні виступили, учитель робить загальний підсумок: у діяльності князів Русі ми бачимо не лише прагнення до збереження державності, а і прояви любові до рідної землі та патріотичні почуття.

2-га група

Учитель у вступному слові дає загальну характеристику періоду козаччини її ролі в історії України, наголошує на важливості діяльності козаків у побудові Української державності.

Учасники 2-ї групи готують розповіді про добу козаччини, їх прагнення до побудови самостійної держави, про державотворчу діяльність Б. Хмельницького.

(Орієнтовні матеріали для повідомлень учнів з наведено в додатках)

Учитель доповнює розповіді та робить висновки: за доби козаччини ми спостерігаємо значну активізацію національно-патріотичних почуттів, що проявляються в боротьбі українців з іноземними поневолювачами, та в прагненні до побудови власної самостійної держави.

3-тя група

Вчитель наголошує на тому, що на козацтві розвиток українського державотворця -патріота не завершується, він продовжується, і наступною сторінкою в процесі побудови державності є період української революції 1917-1920 рр. пропонує виступити третій групі.

Учні розповідають про діяльність українських патріотів у добу Української національної революції. Зазначають, що в їхній діяльності чітко простежується розуміння національної ідентичності українців як нації та прагнення до національної незалежності та створення власної державності.

(Орієнтовні матеріали для повідомлень учнів з наведено в додатках)

Після виступу групи, учитель доповнює їхні розповіді, вдаючись до історії рідного краю, зазначає, що на території Черкащини велася активна боротьба за незалежність. Яскравим прикладом чого є Холодноярська та Мліївська республіки, розповідає про їх діяльність.

Учитель дякує учням за їхні доповіді. Розповідає про патріотів-українців, що у 1991 році мирним шляхом вибороли незалежність нашої держави, наголошує на виключній важливості даної події у житті нашої молоді держави, про успіхи України і українців здобуті за час незалежності.

Учитель зазначає, що нажалі і сьогодні українцям доводиться боротись і відстоювати свою свободу. Розповідає про сучасний стан на Сході, про бойові дії, про патріотів-воїнів, що захищають мирне життя українців. Наголошує на тому, що лише

патріоти можуть стати справжніми захисниками України і про те, що ми повинні бути вдячними і поважати їх.

За можливості учням можна показати короткий фільм про сучасні бойові дії на сході України.

Мікрофон. Вчитель запитує учнів чи змінилось в ході уроку їхнє уявлення про поняття «незалежність» після почутого сьогодні, пропонує на основі почутого і побаченого сьогодні сказати кожному з учнів кількома словами, що для них значить незалежність України.

Наприкінці заходу, підводячи загальний підсумок, учитель ще раз дуже коротко нагадує названі сьогодні основні віхи становлення українській незалежності, наголошує на важливості даної події, тому, що лише в незалежній державі людина може бути справді вільною. Учитель закликає учнів пам'ятати, шанувати і поважати тих, хто сотнями років виборював українську незалежність, бо саме завдяки їх діяльності ми живемо в незалежній державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шамрай М.Г. Етапи державності України / М.Г. Шамрай. – Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2003. - 244 с.
2. Цибульова Л.В. Довідник класного керівника. – Харків: Веста, 2007. – 160 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Матеріали до виступів 1-ї групи:

Князь Ігор – захисник Русі-України

Князь Ігор - головний герой пам'ятки. Він воїн, політичний діяч Русі, зображений хороброю та благородною людиною. Для нього характерні сувора, спокійна відвага та рішучість. Він нехтує «знаменнями» так само, як будь-якою небезпекою взагалі. Головні рушії його поведінки – честі слава. Не маючи можливості взяти участь у поході у 1184 році, Ігор, запальний та честолюбний, побоюючись підозри у небажанні виступити проти половців, вирушив у похід самостійно. І навіть сонячне затемнення, лиха прикмета на ті часи, не зупинило князя. Він тільки промовив слова воїнам, які пізніше стали крилатими: «Браття і дружино! Лучче ж би потятим бути, аніж полоненим бути». Ігор закликав русичів або «голову свою положити, або напитися шоломом з Дону». Князь має усі риси ідеалізованого, справжнього оборонця рідної землі - вірність, відданість Батьківщині, стійкість, хоробрість, мужність тощо. Відступити перед небезпекою йому здавалося ганебним. Коли вислані вперед розвідники сповіщають йому про несприятливість становища для руського війська, Ігор каже: «Якщо так вернутися, не бившись, сором буде нам гірше смерті».

Змальовуючи Ігоря з його доблестями та вадами, у стосунках з іншими князями та у боротьбі з ворожою навалою, автор зображує ще й узагальнений образ Руської землі, яку треба любити і берегти. Цей намагається робити Ігор. Головним задумом автора було закликати Київську Русь до єдності, особливо перед загрозою з боку давніх ворогів-половців. Образ головного героя теж слугує цій меті.

<http://referat.hhos.ru/2013-09-10-19-00-56/4102-7777-0010-909544tg.html>

Додаток 2

Володимир Великий та його військова реформа

Величезна увага приділялася захистові кордонів. Особливого значення при цьому надавалося укріпленню південних кордонів. Для захисту південних земель Київської Русі від печенігів було наказано збудувати цілу низку укріплень по річках Трубеж, Сула, Стугна, та ін. Підступи до Києва прикривали потужні земляні укріплення з дерев'яними конструкціями, так звані Змійові вали.

Після відходу варягів з місцевого елемента постала і княжа дружина. Володимир особливо дбав про її розвиток та добробут. Літопис передає характерний епізод. Одного разу дружина почала нарікати для князя: "Лихо нашим головам – мусимо їсти дерев'яними ложками, не срібними". Тоді князь наказав викувати для дружини срібні ложки і при тому сказав: "Сріблом і золотом не здобуду дружини, але дружиною здобуду срібло і злото!". Цей епізод показує, що Володимир особливо дбав про боєздатність і благополуччя війська. То ж значення цієї реформи саме собою очевидне – адже без боєздатної армії годі було думати про свій авторитет, а значить, про перетворення Русі на могутню державу.

http://osvita.ua/vnz/reports/world_history/32284/

Додаток 3

Матеріали до виступів 2-ї групи

Гетьман Війська Запорозького Богдан (Зіновій) Михайлович Хмельницький (1595-1657 рр.)

Досвідчений воїн і дипломат, визначний державний діяч, один з найосвіченіших людей свого часу, Хмельницький, без сумніву, належить до плеяди найвидатніших постатей історії всіх часів. Це вже добре розуміли сучасники гетьмана, вважаючи його національним героєм, порівнюючи з Олександром Македонським.

Народився майбутній гетьман України у родині православного шляхтича Михайла Хмельницького. Початкову освіту здобув у школах Чигирин та Києва. Згодом продовжив навчання в єзуїтському колегіумі у Львові. Опанував польську та латинську мови, а з часом ще й турецьку і французьку.

Він влучно стріляв з лука і ніколи не полишав шаблі. У доброму гуморі міг пограти на бандурі. Не цурався випити меду, горілки чи пива. А в історію України ввійшов як палкий захисник Православної віри.

Як сучасники, так і нащадки оцінювали постать Богдана Хмельницького по-різному. Для одних він був лицарем, за якого Україна встала на ноги, для інших — безжалісним і підступним керманичем.

За своєю вдачею Богдан Хмельницький був яскравим лідером, а тому мав беззаперечний авторитет. Як політик і полководець був скептичним, здатним тверезо мислити. В умовах безперервних війн йому вдалося створити могутнє військо, державне господарство, адміністрацію і фінансову систему.

Усі зусилля Хмельницький спрямовував на забезпечення національних інтересів. У зовнішній політиці не мав пріоритетів, йому часто не щастило із союзниками. Дехто з істориків порівнює українського гетьмана з його сучасником — вождем Англійської революції XVII століття Олівером Кромвелем.

Особливо успішним для Хмельницького видався 1648 рік. Здобувши блискавичні перемоги над польською шляхтою, 23-го грудня у супроводі двохсот старшин і козаків він ввійшов у Київ. Його вітало майже все місто. За словами літописця, кияни раділи гетьманові удесятеро більше, «ніж будь-якому своєму воєводі...».

Слава Хмельницького поширилася далеко за межі України. До нього приходили посли від кримського хана, турецького султана, російського царя Олексія Михайловича. А згодом Богдан Хмельницький отримав грамоту на гетьманство від польського короля.

<http://getmanat.org/khmel-2/>

Додаток 4

Матеріали до виступів 3-ї групи

Українська національна революція

Визначальний вплив на початок Української революції мала Лютнева(1917 р.) революція в Росії, яка сприяла поваленню самодержавного режиму та утвердження демократії. Під її впливом на території України посилюється національно-визвольний рух, який переростає в Українську революцію. Її головний історичний зміст — боротьба українського народу за своє національне і соціальне визволення, створення власної соборної демократичної держави зі справедливим суспільним устроєм.

З перших днів національно-демократичної революції відбувалося згуртування національних сил, і це привело до виникнення загальноукраїнського громадсько-політичного центру, покликаного очолити масовий народний рух — Української Центральної Ради. З ініціативою її утворення виступили українські самостійники.

Розпочавши свою діяльність з нечисленної групи відомих діячів українського національно-визвольного руху, Українська Центральна Рада поступово перетворилася в справжній керівний осередок національно-демократичної революції, своєрідний український парламент. Її вплив далеко переважав вплив рад робітничих і солдатських депутатів, які орієнтувалися, головним чином, на частину міського населення і не українізовані підрозділи армії. Головою Центральної Ради було обрано відомого українського історика, літературознавця, публіциста та громадського діяча Михайла Сергійовича Грушевського (1866-1934 рр.).

Одночасно з проголошенням Універсалу розпочалося створення національного уряду — Генерального секретаріату на чолі з Володимиром Кириловичем Винниченко (1880-1951 рр.).

3 (16) липня 1917 р. Центральна Рада проголосила II-й Універсал, який передбачав поповнення представниками національних меншин та перетворення її на єдиний найвищий орган революційної демократії України.

7 (20) листопада 1917 р. Центральна Рада ухвалила III-й Універсал, у якому проголошувалося утворення Української Народної Республіки (УНР) у межах 9-ти українських губерній. В Україні проголошувались: ліквідація поміщицького землеволодіння, запровадження 8-ми годинного робочого дня, демократичні права та свободи, надання національним меншинам національно — персональної автономії, скасування смертної кари тощо.

Значний вплив на державне будівництво України мали зовнішньо політичні чинники. У грудні 1918 р. радянська Росія оголосила війну УНР. Завдяки підтримки більшовиків в Харкові було проголошено про встановлення радянського уряду УНР.

9 (22) січня 1918 р. Центральна Рада проголосила IV-й Універсал, який проголошував УНР незалежною самостійною державою.

Нерішучість та непослідовність Центральної Ради у внутрішній та зовнішній політиці призвели до того що на весні 1918 р. Україна стала ареною складних політичних подій. Економічна та політична криза, що охопила УНР на весні 1918 р., підштовхнули несоціалістичні сили України здійснити 29 квітня державний переворот. Очолив державний переворот почесний отаман Вільного козацтва генерал Павло

Петрович Скоропадський (1873-1945 рр.). Було проголошено утворення Української держави.

За доби Гетьманату забезпечено економічне піднесення України, досягнуто помітних зрушень в галузі культури та освіти. У листопаді 1918 р. відкрито Українську Академію Наук, президентом якої став Володимир Іванович Вернадський (1863-1945 рр.). Влітку 1918 р. утворено Українську автокефальну православну церкву на чолі з митрополитом Василем Костянтиновичем Липківським (1864— 1937 рр.).

Незважаючи на помітні позитивні зрушення в суспільному та економічному житті України П. Скоропадському не вдалося надовго втримати владу. 13 листопада 1918 р. на таємному засіданні Українського національного союзу розглядалося питання про збройний виступ проти П. Скоропадського. Було вирішено не поспішати з відновленням народної Республіки, а визначити оптимальну форму державного правління після перемоги повстання. Для керівництва виступом обрали тимчасовий верховний орган УНР — Директорію — у складі В. Винниченка (голова), С. Петлюри, Ф. Швеця, О. Андріївського, А. Макаренка.

Загальновизнане право народів на самовизначення дало шанс західним українцям на розбудову власної державності. 11 листопада було утворено виконавчий орган влади — Державний секретаріат на чолі з К. Левицьким, а вже через два дні було затверджено конституційні основи новоствореної держави — вона отримала назву Західно-Українська Народна Республіка.

Уряди ЗУНР і Директорії, намагаючись взаємно зміцнити позиції та реалізувати на практиці споконвічні мрії українців, 1 грудня 1918 р. у Фастові уклали попередню угоду про об'єднання ЗУНР (Галичина, Буковина, Закарпаття) та УНР (Наддніпрянська Україна). Урочисте проголошення Акта з'єднання відбулося 22 січня 1919 р. в Києві.

На жаль, Акт злуки мав декларативний, символічний характер. Сторони, що об'єднувалися, не мали достатньої кількості державотворчих сил, щоб вистояти в складних тогочасних умовах. <http://www.knutd.com.ua/pod-ta-publkat/ukr-history/ukrhistory-revolution/>

Н.О.Бондаренко,
учитель Мельниківської
загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів
Смілянської районної ради Черкаської області

МИ - НАЦІЯ ЄДИНА, ТВОЇ МИ ДІТИ, УКРАЇНО!

Виховний захід

МЕТА: прослідкувати етапи становлення України, формувати в учнів національно-патріотичні почуття, виховувати повагу до історичних діячів-патріотів Вітчизни.

Обладнання: мультимедійний проектор.

Форма проведення: виховний захід.

Перебіг заходу

I. Організаційний момент.

1.1 *Лунає пісня «Діти України» (або відеозапис С. Весна*
https://www.youtube.com/watch?v=t_a15C2KTL4)

Учитель або Ведучий : Вітаю Вас! Сьогодні свято завітало в школу, Перше вересня, і пролунав дзвінок.

Змужнілі, сонцем зласкані улітку,
Ми розпочнемо Перший наш урок.

2.1 Лунає пісня «Слава Україні» (або відеозапис Золоті Ворота

<https://www.youtube.com/watch?v=48nbheDvT1c>)

Слайд-шоу. Слайд 1

Слайд 2

Учень 1: На світі багато чудових країн,
Мені наймиліша, найкраща країна,
Яка піднялася, мов Фенікс, з руїн,
Безсмертна моя Україна.
Ти з давніх віків непокірна була
І волю свою боронила невпинно.
Нарешті збулося - її здобула
Звитяжна моя Україна.

Слайд 3

Учень 2: Тепер ще не легко живеться тобі,
Є в тому, мабуть, особлива причина.
Та все подолає в тяжкій боротьбі
Незламна моя Україна.
Квітує, мов калина, над плесами вод,
Будь в дружбі і праці міцна та єдина.
Хай буде щасливим твій вільний народ,
Прекрасна моя Україно!

Слайд 4

Учень 3: Народе мій, пишаюся тобою:
Моя душа - частинка твого «Я».
Красою правди у святім двобою
Понад Майданом сонця лик сія...
Є нація! Хай знають всі у світі:
Ми є! Народ піднявся із колін!
І переможно сонце правди світить,
Співає гордо наш Державний Гімн.

Звучить Державний Гімн України

<https://www.youtube.com/watch?v=ZVWkb0acVCg>)

Основна частина

1. Пам'ять

Учитель або Ведуча: Полинємо подумки за вікно: шепоче замріяний вітер слова кохання річці синьоокій, день стоїть у шелестах золота та яскравих кольорах осінніх квітів, обнялися небо блакитне і позовкле колосся безкраїх степів. Такою ми бачимо під вересневим сонцем нашу неньку – Україну, яка відзначає цього року 25-річчя своєї незалежності. Пишається вона тим, що зуміла виховати людей, здатних об'єднатися, здобути волю, вибороти справедливість. Українці заявили про себе, як про велику націю, гідну зайняти достойне місце у світовій спільноті.

4.1

Демонстрація відео фрагменту «Революція 2013-2014»
(<https://www.youtube.com/watch?v=HSETk5kLlr8>)

Учитель або Ведуча: Проте, всі Ви знаєте, це ще не все! Продовжує палати українська земля. Далі плачуть матері в Україні. Знову сиротіють українські діти... Триває війна на Сході.

Учитель або Ведучий: Вшануймо пам'ять героїв, що поклали своє життя за Україну хвилиною мовчання.

5.1 «Хвилина мовчання» (<https://www.youtube.com/watch?v=c5XXtuTLbqs>)

6.1 Лунає пісня Володимира Івасюка «Мальви» (або демонстрація відео фрагменту <https://www.youtube.com/watch?v=bBzWUrvYpgA>)

2. Люди, які творять історію

Учні нашої школи не могли залишитися осторонь подій в країні. Ми працювали над Проектом «Захисники України в моєму селі». Зараз до вашої уваги пропонуємо відеофільм-результат нашої минулорічної роботи.

7.1. «Люди, які творять історію» https://vk.com/video?z=video139072922_171717001%2F9803cfc4db7604709f%2Fpl_updates

3. 25-та річниця незалежності

Учитель або Ведучий: Україна – це земля, де ми народилися. Землі, заселені українським народом величезні. Щоб перетнути ці землі, потрібно пішки йти із заходу на схід 90 днів, долаючи щодня по 30 кілометрів. Широкі і чарівні українські простори, прекрасні села і міста України. Столиця України - Київ. Могутньо котить до Чорного моря сиві хвилі найбільша наша річка - Дніпро. Буйною зеленню шумлять на його берегах сади, ліси. Золотистим морем розливається безкраїми нивами жито-пшениця. Цього року Україна святкує 25 річницю незалежності!

8.1 Лунає пісня «Квітка - душа» (або демонстрація відео Ніни Матвієнко <https://www.youtube.com/watch?v=hc7ye6DYYB0>)

4. Історія

Про етапи становлення України, її історію вам розкаже учень-знавець історії.

Слайд 5

Учень-знавець історії: Віддавна на території України існували держави скіфів, сарматів, готів та інших народів.

(Мультфільми Каналу Плюс Плюс Це наше і це твоє <http://plus-plus.tv/dyvys/programy/programs/ce-nashe-i-ce-tvoye-356861.html>)

9.1 Демонстрація мультфільму «Гіпсова печера»

10.1 Демонстрація мультфільму «Карта на кістці»

Відправним пунктом української державності і культури вважається Київська Русь (IX-XIII століття).

11.1 Демонстрація мультфільму «З варяг у греки»

Формування новітньої нації припало на часи визвольної війни XVII століття під проводом Богдана Хмельницького проти Речі Посполитої. Результатом війни стало заснування в Україні козацької держави.

12.1 Демонстрація мультфільму «Чорноземи»

У XVIII столітті козацька автономія була ліквідована.

13.1 Демонстрація мультфільму «Гасова лампа»

Під час української революції початку XX століття постало декілька національних держав: Українська Народна Республіка, Українська держава, Західно-Українська Народна Республіка.

14.1 Демонстрація мультфільму «Трембіта»

15.1 Демонстрація мультфільму «Щедрик»

У 1919 році відбулося возз'єднання українських земель, проголошено Акт злуки.

16.1 Демонстрація мультфільму «Співочі сади»

У 1922 році Українська республіка ввійшла до складу Радянського союзу.

17.1 Демонстрація мультфільму «Літак МРІЯ»

Сучасна держава Україна утворилась у результаті розпаду Радянського союзу 1 грудня 1991 року.

5. Вікторина «Чи знаєте ви Україну?»

Учитель або Ведуча: А зараз ми проведемо вікторину «Чи знаєте ви Україну?»

Яка найдавніша з карт, знайдених у світі?

Найдовший у світі музичний інструмент називається ..., завдовжки він ... метрів і важить ...кілограмів.

З якою метою збудували «Співочі сади»?

Найбільший на планеті літак – це

Де з'явилася перша гасова лампа?

Яка українська мелодія звучить уже понад сто років по всьому світі?

Яка найдовша в світі печера є в Україні?

Як називається найдовша в Україні річка?

Як називається столиця України?

6. Природа

Учитель або Ведучий: Щороку ви поглиблюєте, збагачуєте новим змістом поняття «Батьківщина». Нещодавно «батьківщина» для вас обмежувалось рідною хатою, де вперше пізнали любов мами та опіку тата, ласку бабусі, мудрість дідуся, тепло родини. Проминуло раннє дитинство - і вже стежинка життя привела вас від хати до школи. Саме тут відкрили для себе, що ви не просто діти своїх батьків, а ще й українці, а Батьківщина наша - Україна, велика і прекрасна. Про різноманіття природних ресурсів Ви довідаєтесь від учня – природознавця.

Слайд 6

Учень-природознавець: Природно-ресурсний потенціал України поєднує у собі колосальні запаси корисних копалин і природно-рекреаційних ресурсів. Найважливіші мінерально-сировинні ресурси країни:

Кам'яне і буре вугілля - запаси 45,5 мільярдів тон;
Нафта і газ - 307 родовищ;
Торф - 1,5 тисячі родовищ;
Залізні руди - 27,5 мільярдів тон;
Марганець - 2,3 мільярди тон.

Україна багата на такі корисні копалини, як: нікель, ртуть, титан, боксити, кухонна сіль, сірка, каолін, вогнетривкі глини, облицювальне каміння та інші.

18.1 Демонстрація мультфільму «Сіль»

В Україні нараховується понад 70 тисяч річок та 20 тисяч озер, 9 мільйонів гектарів країни вкрито лісами, що становить 15% від її площі.

Більша частина території України розташована в західній частині Східноєвропейської рівнини. Завдяки теплому клімату, гарному рельєфу і чорноземам, що є третиною світових запасів, в Україні надзвичайно сприятливі умови для сільськогосподарського виробництва.

19.1 Демонстрація мультфільму «Асканія нова»

7. Найбільший скарб - мова

Учитель або Ведуча: Україна - одна з найбільших держав Європи. За офіційною статистикою на 1 січня 2014 року в Україні проживало 45,5 мільйонів осіб. Україна - велика країна, живуть у ній люди різних національностей. Поряд з українцями на території України проживають представники понад 100 національностей. Кожна з національностей плекає свою культуру, шанує свої традиції, береже свою мову. Найголовнішою ознакою, що дає народу України право називатися нацією, є державна мова - найбільша духовна цінність українців. Це найдорожчий скарб, переданий нам попередніми поколіннями, виплеканий у давньому переказі, у народній пісні, у влучній приказці. Пригадаймо слова Панаса Мирного: «Найбільше інайдорожче добро в кожного народу - це мова. Ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, і розум, і досвід».

Мова відіграє важливу роль не лише у становленні націй, але й у житті кожної людини, адже слова мають свою енергетику, а отже - чинять вплив на нас із вами. Детальніше вам розповість група учнів – мовознавців.

Група учнів – мовознавців:

Слайд 7

Перший мовознавець: Якщо в народі відібрати його мову, він зникне, втративши культуру та історію. Ось як про це свого часу сказала Ліна Костенко: «Нації вмирають не від інфаркту, спочатку їм відбирає мову».

Другий мовознавець: Один давньогрецький філософ казав: «Заговори, щоб я тебе побачив». Це дуже символічний вислів із глибоким змістом. Якими побачать українців інші народи, залежить від самих українців. Ми хочемо бути багатомовними та освіченими, хочемо, щоб про нас знав увесь світ, хочемо шанувати та любити рідну мову. Українська мова - це святі скрижалі української нації, тому її слід берегти, пишатися нею, завжди пам'ятаючи про її значення, про її цілющу, відроджуючу силу.

Третій мовознавець: В. Сосюра

Ми з нею відомі усюди,
Усе, що треба, нам є
А хто свою мову забуде,

Той серце забуде своє.
Вона, як зоря пурпурова,
Що сяє з небесних висот.
І там, де звучить рідна мова,
Живе український народ.

8. Конкурс «Мовознавство для допитливих»

Учитель або Ведучий: А зараз ми з вами проведемо Конкурс «Мовознавство для допитливих».

Завдання: Здійсніть уявну подорож містами України і скажіть, хто вас зустрине:
у Києві - (киянин); у Кіровограді - (кіровоградець); в Одесі - (одесити);
у Харкові - (харків'янин); у Чернівцях - (чернівчанин); у Смілі - (сміляни);
у Львові - (львів'янин); у Чернігові - (чернігівець); в Черкасах - черкашани;
у Сумах - (сумчани); у Полтаві - (полтавчани).

9. Видатні українці

Учитель або Ведуча: Слава країни - це не лише її територія, природні багатства, мова... Головний скарб України - люди, які своїми здобутками прославляють країну на весь світ. Слід згадати найвидатніших з-поміж тих, чиї імена назавжди увійшли в історичну пам'ять, у душу народу українського. Про них Вам розкаже група учнів-соціологів.

Учні-соціологи:

Перший соціолог:

Слайд 8

Найвидатніші українці

Слайд 9

Тарас Григорович Шевченко - український поет, філософ, письменник, графік, художник, політик, громадський діяч, і, як кажуть самі українці, духовний батько сучасного українського народу.

Слайд 10

Григорій Сковорода - педагог, поет, просвітитель, філософ, автор трактатів, байок, пісень.

Слайд 11

Микола Лисенко, український композитор, автор опер «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка», «Енеїда», автор дитячих опер і оперет.

Слайд 12

Михайло Грушевський - історик, організатор української науки, професор, автор ілюстрованої історії України.

Слайд 13

Борис Патон - всесвітньо відомий вчений у сфері металургії і технології металів, академік, президент Національної АН України, автор технології зварювання тканин.

Слайд 14

Ігор Тамм - видатний фізик-теоретик, лауреат Нобелівської премії з фізики. Його дитинство пройшло у Єлисаветграді (нині Кіровоград), закінчив Єлисаветградську чоловічу гімназію (1913 р.).

Слайд 15

Микола Амосов - видатний український лікар, учений у сфері серцево-судинної хірургії, біокибернетик.

Слайд 16

Леонід Каденюк - перший космонавт незалежної України, Герой України.

Другий соціолог:

Слайд 17

Відомі українські спортсмени:

Слайд 18

Сергій Бубка (стрибки з жердиною),

Слайд 19

Лариса Латиніна (спортивна гімнастика),

Слайд 20

Лілія Подкопаєва (спортивна гімнастика),

Слайд 21

Ірина Дерюгіна (художня гімнастика)

Слайд 22

Оксана Баюл (фігурне катання),

Слайд 23

Яна Клочкова (плавання),

Слайд 24

Ганна Безсонова (художня гімнастика),

Слайд 25 Слайд 26

Олег Блохін і Андрій Шевченко (футбол),

Слайд 27 Слайд 28

брати Віталій та Володимир Клички, Василь Ломаченко і Олександр Усик (бокс).

Слайд 29

10. Конкурс «Дерево мудрості»

Учитель або Ведучий: У прислів'ях, приказках, крилатих виразах втілені моральні цінності українського народу, які живуть сотні років та висвітлюють найвищу мудрість - як бути Людиною.

Учитель або Ведуча: Зараз ми проведемо конкурс «Дерево мудрості».

(На гілках виробленого з паперу дерева - незакінчені прислів'я. Учня пропонуємо закінчити їх: відшукати з поданих закінчень правильне і помістити на потрібне місце).

«Без верби і калини...» (немає України).

«Людина без рідної землі...» (як соловей без гнізда).

«За рідний край...» (життя віддай).

«Та земля мила...» (де мати народила).

«За народ і волю...» (віддамо життя і долю).

«Жити - ...» (Вітчизні служити).

«Нема на світі другої України...» (немає другого Дніпра).

II. Заключна частина

Учитель або Ведучий: Завершити хочеться рядками останнього запису у щоденнику Олеся Гончара, добре знаного в світі українського письменника-гуманіста: «Дякую Богу, що дав мені народитися українцем».

20.1 Лунає пісня «Благослови!» (або демонстрація відео <https://www.youtube.com/watch?v=IeB1YYGedzQ>)

О.В.Стрижиус,
учитель біології та хімії
Звенигородської загальноосвітньої
школи I-III ступенів № 2
Звенигородської районної ради
Черкаської області

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Урок-змагання

МЕТА: формувати національну свідомість учнів, розширити їх знання про рідну державу; розвивати прагнення бути свідомими громадянами України та її патріотами; формувати повагу до символів України, своїх батьків; спонукати учнів до усвідомлення ними необхідності бути корисними своїй державі; виховувати любов до рідної землі, своєї держави, почуття національної гордості та патріотизму.

ОБЛАДНАННЯ: елементи української хати, аудіо записи пісень, відеокліпи.

Звучить пісня про Україну. Демонстрація відео «Україна»

Є край, де найкращі у світі пісні
І цвітом чарує калина,
Де сонечко вперше всміхнулось мені,
Де дім мій – моя Україна.

Учитель. Ось і промайнуло веселе тепле літечко, закінчилися канікули. Ви, діти, добре відпочили, подорослішали. І ось ви вже стали на наступну сходинку шкільного життя. Вітаю вас. У нас сьогодні свято – День знань.

Асоціативний куц «Україна»

Учитель. Україна...Золота, чарівна сторона. «Земля, рясно уквітчана, зеленню закосичена...» Вдумайтесь, діти, скільки глибини в цьому мелодійному слові...Це золоте полів, бездонна синь зачарованих небес, тихі плеса річок, сині очі озер і ставків. Це безмежні ліси, зелені долини та луки, Карпатські вершини і синя даль Дніпра, Донецькі простори і зоряний Південь, білі українські хати і велич міських краєвидів. Усе це – наша Україна.

А що для вас Україна? Які слова спадають вам на думку, коли ви промовляєте це слово?

Учні пишуть на стікерах свої відповіді й оформляють «асоціативний куц»

Тільки почуття любові і глибокої гордості за Вітчизну разом з вірою у її величне майбутнє дає кожному українцеві, незалежно від того, молодий він чти сивий, чи живе він в Україні, чи в інших краях, право стверджувати: це моя країна, це мій народ, моя Україна!

Кожна країна має свої народні символи. Кольори українських символів – це кольори природи, яку завжди любили українці:золотавий степ, синє небо, синє море,, ріки з жовтим очеретом і рудими скелями. Чисте небо України – символ миру, а пшеничне поле – символ достатку. Які ви знаєте українські народні символи? (*діти по черзі називають*)

Інформаційне повідомлення

Учитель. Говорячи про Україну, ми не уявляємо її без наших прекрасних вишивок. Важливе місце у житті українця посідає вишитий рушник. Без рушника, як і без пісні, не обходилося народження, одруження, смерть людини. Коли син вирушав з дому в далеку дорогу, мати дарувала йому рушник як оберіг від лихаБіла хата.... У ній –

корінь нашого роду, все одвічне, як життя, святе, як мамина пісня. Вона – символ добра і надії.

Лелека Цього красивого птаха в Україні звать по різному: чорногуз, лелека, бусол, бузько. Він є символом сімейного затишку, благополуччя, вірності.

Майже в усіх народів є улюблені рослинні символи.

Учитель. Людина постійно змінює довкілля, пристосовуючи до свого життя. Від такого пристосування потерпає природа. Здоров'я кожної людини характеризують складові: фізична, соціальна, психічна, духовна. Згадаймо користь від деяких рослин, якими лікувалися українці

А у нас сьогодні квест «Українські символи – рослини».

Ви будете виборювати звання «Найкомпетентніший». За кожну правильну відповідь ви будете отримувати ось таку фішку (демонструю фішку). У кого буде найбільше фішок, той і заслугуватиме на почесне звання «Найкомпетентніший»

Ведучий. Майже всі народи мають улюблені рослини, що символізують їх держави. Сьогодні подорожуватимемо у ті далекі часи, коли жило вільне козацтво, природа радувала око, рослини були символічними у використанні.

Сцену прикрашено рушниками, намальований тин, квіти. Козацьке поселення.

Звучать акорди бандури та спів.

Мати перебирає зілля. Козачата бавляться шаблями. Хлопчик та дівчинка підходять до матері.

Дівчинка. Мамо, що ви робите?

Мати. Готую оберіг із рослин для нашого татуса та козаків.

Дівчинка. Оберіг допоможе?

Мати. Авжеж!

Хлопчик. Мамо, а сорочка також татові?

Мати. Так, синку!. Сорочка захищатиме його в бою, а ось ці стеблинки – рослинки, що я вишиваю, є символічним зображенням рослин – оберегів, що ростуть на нашій землі.

Дівчинка. Мамо, ми також хочемо дізнатись про цілющу силу рослин. Ще бабуся багато розповідала про цілющу силу зілля, адже зналася на травах. Вони і захистять, і вилікують, і навіть додому доведуть.

Мати. Біля своїх осель саджали калину, чорнобривці, любисток і мальви. Вони захищали і лікували, тому і вишиваю ці рушники на сорочці.

Звучить аудіо запис пісні «Виростеш ти, сину!»

(Муз. А.Пашкевича, сл.В.Симоненка)

Дівчинка. Мамо, ми хочемо виготовити оберіг для тата, допоможіть нам!

Мати. Діточки, вам слід іти до козака – характерника. Той усе знає про рослин.

Хлопчик. Хто це? Ми його не знаємо.

Мати. О, характерник – це могутній козак, який знається на чарах. Він може один проти ворожого війська вистояти, напустити манну на супротивника, Він знає про магичні властивості рослин, про сили природи. Саме характерники готували обереги для козаків.

Хлопчик. Тоді ходімо до нього та розпитаймо.

Вирушає група дітей (клас)

Мати. Стривайте, діточки, візьміть дідові гостинця! Та будьте чемними!
Сидить характерник, перед ним - горщик, різні мішечки.

Діти. Добридень, вам. Мати передала гостинця, а ми дещо хочемо вас розпитати.

Характерник. Просити? Мене? Та ви знаєте, хто я? Мене ж усі бояться! Від одного мого погляду хмари збираються, від тупоту дерева гнуться! Я одним подихом бурі здіймаю.

Не боїтеся?

Діти. Ні!

Характерник. Тоді кажіть, навіщо прийшли!

Діти. Наш батько вирушає в похід з козаками. Ми вирішили для нього виготовити оберіг з рослин.

Характерник. Хороші діти, що про батька дбаєте. Але щоб знати українські рослини – обереги, ви подолати рівні моїх загадок. Перелік одержить той, хто пройде всі рівні.

І так, починаємо!

Перший рівень.

Ця могутня рослина – символ сили, мужності, незламності. Своім корінням він міцно тримається землі, а його гілки іноді розростаються на десятки метрів. Його дітки виростають навколо батька. Ці дерева старожили відомі по всій Україні, одне з них є у нашому районі

Діти дають відповідь.

Характерник*(Дає фішку тому, хто перший дав відповідь)*

Шепіт – шепіт – шепотинка!

Оживе нехай рослинка!

Характерник бере гілочку, дмухає. Виходить Дуб.

Звучить аудіо запис пісні «Ой на горі два дубки»

Другий рівень.

Характерник. Про цю рослину відомо багато легенд. Ось одна із них.

Напали на нашу землю орди татар. Палили села, забирали у полон дівчат, а старих убивали.

Жила в одному селі надзвичайно вродлива дівчина. Вороги хотіли дівчину полонити. Але вона вирішила втекти. Вибігла в поле – і дістала її ворожа стріла.

Упала дівчина на землю, пролилася її кров, і виріс кущ.

Рослина має лікувальні властивості: лікує від застуди, лікує кашель, зменшує кров'яний тиск. Її садять біля осель.

Діти розгадують.

Звучить аудіо запис пісні «Одна калина»(муз. Р. Квінти, сл. В. Куровського.)

Характерник бере гілочку, дмухає. Виходить Калина

Я червона і п'янка калина,

Я вродлива і лагідна дівчина,

Навесні квітую білим цвітом,

Наливаюсь й досягаю літом.

А коли осінні дні настануть,

ягідки мої червоні стануть.

Характерник вручає фішку переможцю.

Третій рівень.

Характерник. Здавна уславлені в українському народі вироби з цієї рослини. Ми з цієї деревини виготовляємо човни, олівці, корита, кобзи, бандури, вулики,

майструємо дерев'яні ложки, ясла для худоби, дудки, рибальське знаряддя, коші, кошелі. Де росте це дерево – там чисті джерела води. Кусочки деревини кладемо у відро з водою. Вона дезинфікує воду, робить її смачною. Рослина – символ повноти життя, єдності людини з небом, краси, приходу весни.

Про яку рослину я вам розповів?

Переможець одержує фішку.

Четвертий рівень.

Виходить дівчина. Жила я в батька, звали мене Поля. була вродливою й кохала хлопця мужнього. Одного разу напали на нашу землю вороги, ми, дізнались і вирішили захватись у лісі. Рятували своє добро, забирали худобу. Лісовий цар побачив цю метушню, спустився на землю дізнатися, що сталося, побачив вродливу дівчину, закохався і сказав: «Візьму тебе до себе за дружину!». Люди зраділи, що породичаються з могутнім Царем, він їх порятує, а закоханий юнак так злякався за кохану, що знепритомнів. Поля була дуже засмучена. Лісовий цар побачив таке й каже: «На чужому горі свого щастя не збудуєш, нехай вона буде нічия». Ударив палицею і перетворилась Поля на дерево. Люди, які стояли далеко, не бачили, що сталося, почали запитувати: «Де Поля?» і почули «То Поля». Козаки наприкінці весни відзначають свято цього дерева.

Що це за дерево?

Молодці! Ви знаєте багато оберегів неньки – землі.

А чи назвете ви рослини, що ростуть на узбіччі доріг, біля домівок.

Діти. Ми знайомі з ними, але скажіть від чого вони оберігають?.

П'ятий рівень.

Характерник. О, а оце барвінок! Він символізує любов, відданість. Назвіть рослини, завдяки яким козаки лікувалися від хвороб.

Хлопчики. Чебрець, звіробій, ромашка, деревій, мак, полин, подорожник, мати – й – мачуха, будяк.

Дівчатка. При больових пораненнях, щоб хворий спав,, йому давали маковий відвар. Чистотілом лікували шкіряні захворювання. З бруньок тополі готували мазі та відвари, возили із собою, адже вони лікували рани, порізи, опіки. Коли бракувало води, можна було пожувати гілочку тополі – і спрага минала.

Хлопчик. Духмяний запах трав розноситься далеко. Ми ніби переносимось в часи козаччини Запах відчуваємо і сьогодні.

Деревій

Я – деревій,

Кремезний пан!

Міцний, зелений маю стан.

Я людям скрізь допомагаю,

Бо рани гарно заживляю.

Будяк

Я колючий будячок –

Непосидючий козачок!

Це тому, що я несхожий

Ні на одну із квіточок!

Ворог щоб до нас не ліз –

Я йому колючку в ніс.

Голос

Мене забули!
Я ставковий очерет.
я все знаю наперед!
Хату мною укривали,
Козаки з собою брали.

Характерник. Забули про тебе! А хто що знає про очерет?

Хлопчик. Для своїх походів козаки ладнали чайки, а хист хоронитися у воді й годинами чекати на ворога з очеретиною в роті для дихання – це було неперевершено! Щоб захистити військо вночі від ворогів, козаки списами оточували своє військо і вороги думали, що то хащі очерету, обходили подалі трясовину.

Дівчинка. Скільки всяких квітів зростає біля нашої хати, ніби у віночку барвистому наша оселя! Тут і чорнобривці, і любисток, і мальви.

Характерник. Які ж квіти ми покладемо до кошика?

Діти називають рослини.

Характерник відзначає переможця і вручає медаль «Найкомпетентніший» переможцю квесту

Характерник. Я даю кошик із травами – оберегами переможцю. Але до кошика треба додати рідної земельки. Кажуть, що коли запорожці після зруйнування Січі присягали Катерині, то в чоботи під устілки насипали своєї рідної землі, казали: «Будемо служити вірно тій землі, на якій стоїмо». Беріть усі трави, я скажу чарівне слово – і оберіг готовий.

Діти. Дякуємо, дідусю!

Підходять до батька та козаків і дають обереги. Надягають на шию мішечки, у яких знаходяться рослини – обереги.

Гра «Український віночок»

Із квітів – оберегів сплітали віночки, це не просто краса, а й оберіг, «знахар душі», бо в ньому є та чаклунська сила, що біль гамує, волосся береже.

Доберіть квіти і стрічки для вашого віночка.

Вправи: «хвилинка мистецтва» - обговорення малюнків із зображенням рослин – символів України; «Віночок поезій» прослуховування поезій про рослини.

Заключна частина.

Учитель Друзі, хочеться, щоб кожен із вас завжди відчував себе частинкою нашої славної держави. Зрозумійте, що ви – її сьогодення і майбуття, саме ви творите долю Батьківщини. У кожного з вас є можливість зробити свій внесок у її розвиток. Якщо ми житимемо у злагоді, братерстві, поважатимемо, розумітимемо, підтримуватимемо одне одного, якщо у кожного в серці буде гордість і любов до своєї землі – наша Україна розквітне.

Відеозапис «Молитва до України» (у виконанні Р. Лижичко).

Учитель. Наша рідна Україна живе. Вона цвіте каштановим цвітом, молодіє вербовими гілками, співає солов'їним голосом і говорить своєю рідною мовою. Вона, як тополя, гордо стоїть серед Європи. І цей край ми повинні зробити найпрекраснішим. Бо

це – наша рідна земля, яка дає нам силу, наснагу, життя. Україна в нас одна, а сила наша в єдності.

Ведучий.

Золотий цвіт соняшника і неба блакить
Журчання струмочків, чорнобривців цвіт –
Це наша земля,
Це наша країна,
Світ щастя й добра – Моя Україна!

Ведуча.

Любіть свою землю –
Гори, полонини,
Бережіть наше щастя
В ім'я України.
Країна співає, бо в неї є ми,
Хай спів цей лунає
По нашій землі.

Лунає пісня «Україна – це я» (з репертуару К. Бужинської)

Учитель. Щастя, любові, добробуту всім нам!
У миру на нашій землі!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Країно моя – Україно, найдорожча для мене земля. Класному керівнику. – Харків: ВГ «Основа», 2016, - №1, №2, №5.
2. Кондратюк А. З вишневого саду/ А. Кондратюк. – Київ: Молодь, 1991– 123с.
3. Живи, Україно! Живи для краси, і сили, і слави, і волі!. Класному керівнику – Харків: ВГ «Основа», 2012.

С.О.Стрельнік,
учитель української мови Руськополянської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №1
Черкаської районної ради Черкаської області

УКРАЇНА, МИЛА СЕРЦЮ, РІДНИЙ КРАЙ

Урок- квест для учнів 9-11 класів

Мета:

- поглиблювати знання учнів про культуру, історію, звичаї, традиції, адміністративний устрій України;
- формувати відчуття української ідентичності;
- виховувати у школярів любов до рідної землі, свого дому і роду, патріотичні почуття до рідного краю, повагу до історичного минулого, видатних постатей та подій, духовної спадщини, історико-культурних надбань;
- розвивати критичне мислення; вміння працювати у групі, в команді.

Обладнання: Державний прапор України, Державний герб України, карта України, конверти й аркуші із завданнями, презентація.

Форма уроку: квест.

ХІД УРОКУ

Учень.

Мій край чудовий – Україна!
Тут народились ти і я.
Тут над ставком верба й калина,
Чарівна пісня солов'я.
Все найдорожче в цілім світі,
Бо тут почався наш політ.
Цвітуть волошки сині в житі,
Звідсіль ведуть дороги в світ.
І найдорожча рідна мова –
Джерельцем радісно дзвенить.
І мила пісня колискова,
Чумацький шлях кудись зорить.
Усе найкраще і єдине,
І радощі усі, й жалі...
Мій рідний краю, Україно!
Найкраще місце на землі!

Надія Красоткіна

Перед початком квесту відбувається жеребкування. Для цієї роботи учитель готує картки двох кольорів. Отримавши картки синього та жовтого кольорів, діти об'єднуються у команди.

Вступне слово учителя. Діти! Ми з вами одна велика родина і живемо в одній, надзвичайної краси країні. Ви отримали картки двох кольорів. Одна команда – жовтого, інша – блакитного. Якщо стати пліч-о-пліч, то складемо прапор.

Звичайно, це прапор нашої держави – України.

Сьогодні, на першому уроці у 2016-2017 навчальному році я пропоную вам здійснити інтелектуально-пригодницьку подорож у формі квесту. Чи знаєте ви, що таке квест?

Квест (походить від англ. *quest* – пошук, пошуки пригод) – це спортивно-інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання командами або окремими гравцями заздалегідь підготовлених завдань. А подорожувати ми будемо країною, яка у кожного з нас в серці асоціюється із мамою та батьком, рідною домівкою, стежкою, що веде до школи, друзями, пахощами стиглого хліба і блакиттю літнього неба.

Сьогодні ми мандруватимемо рідною Україною!

За кожне, успішно виконане завдання нашого квесту, якась із команд збиратиме окремі слова, які пролунали із вуст відомої і талановитої доньки української землі. Та команда, яка першою складе цитату, й отримає перемогу.

А в серці тільки ти, єдиний мій, коханий рідний краю!

Леся Українка

Завдання І. Історико-географічне

Учитель:Для мандрівника важливо вміти користуватися картою. Ви маєте відмітити на карті України місце, де народилися видатні українці, зображені на грошових одиницях нашої держави. Чи всі ці відомі постаті народилися саме в Україні?

Для довідки:

Володимир Великий – Київ;
Ярослав Мудрий – Київ;
Богдан Хмельницький – хутір Суботів під Чигирином;
Іван Мазепа – с. Мазепинці (нині Білоцерківський р-н Київської області);
Іван Франко – с. Нагуєвичі (нині Дрогобицький р-н Львівської області);
Михайло Грушевський- містечко Холм в Царстві Польському (нині на території Польщі, має назву Хелм);
Тарас Шевченко – с. Моринці Звенигородського повіту Київської губернії (тепер Черкаська область);
Леся Українка – м. Новоград-Волинський (Житомирська область);
Григорій Сковорода – с. Чорнухи на Полтавщині.

Завдання II. Поетичне

Учитель:Благословенна наша земля, багата щедрими людьми, талантами, напрочуд дивовижною природою. Люди, закохані у свій рідний край, оспівують його красу та щедрість у своїй творчості.

Ваше завдання полягатиме у тому, що необхідно назвати автора віршованих рядків.

I. Буває, часом сліпну від краси.

Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є – дорога, явори,
усе моє, все зветься – Україна.

Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори. (*Ліна Костенко*)

II. Народ мій є, народ мій завжди буде,

Ніщо не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й приبلуди,
і орди завойовників-заброд (*Василь Симоненко*)

III. Свою Україну любіть.

Любіть її... во врем'я люте,
В остатню, тяжкую мінуту
За неї Господа моліть. (*Тарас Шевченко*)

IV. Бо вже не я – лише жива жарина

горить в мені. Лиш нею я живу.
То пропікає душу Україна –
та, за котрою погляд марне рву. (*Василь Стус*)

Вона так гарна, сяє так

V. Святою, чистою красою,

І на лиці яріє знак
Любові, щирості, спокою.
Вона так гарна, а проте

Так нещаслива, стільки лиха
Знесла, що квилить лихо те
В її кождіській пісні стиха. (**Іван Франко**)
VI. Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну. (**Володимир Сосюра**)
VII. О люде мій бідний, моя ти родино,
Брати мої вбогі, закуті в кайдани!
Палають страшні, незагойні рани
На лоні у тебе, моя Україно!
Кормигу тяжку хто розбить нам поможе?
Ой боже! (**Леся Українка**)
VIII. Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі (**Олександр Олесь**)

Завдання III. Біографічне

Учитель: Наступне ваше завдання полягатиме у тому, що необхідно назвати видатну особистість української землі маючи лише п'ять слів, які її характеризують.

1. Визволення, війна, Переяслав, козак, Суботів. (**Богдан Хмельницький**)
2. Десятинна церква, Сонечко, тризуб, християнство, Візантія. (**Володимир Великий**)
3. Царгород, древляни, погости, християнство, Аскольдова могила. (**Княгиня Ольга**)
4. Байки, «вічний студент», співак, філософ, пателька (**Григорій Сковорода**)
5. Театр, митець, Герой України, «Вогнем і мечем», 100 ролей (**Богдан Ступка**)
6. Коломак, церкви, бароко, шведи, Бендери (**Іван Мазепа**)
7. «Кращий спортсмен світу», Париж, 6,14м, легка атлетика (**Сергій Бубка**)
8. «Маруся Чурай», шістдесятниця, «Крила», дисидентка, Київ (**Ліна Костенко**)
9. Драматург, Полтава, «Енеїда», масон, вчитель (**Іван Котляревський**)
10. Десна, кіностудія, фільми, гуманіст, режисер (**Олександр Довженко**)

Завдання IV. Краєзнавче

Учитель: Україна – багата країна. Бог наділив цю землю дивовижно мальовничими краєвидами, де є і гори, і моря, і ріки, і степи. А скільки на Україні цікавих історичних місць! Погляньте на ці дивовижні куточки нашої Батьківщини та ідентифікуйте їх.

Національний заповідник «Хортиця»,
Запоріжжя
«Тунель закоханих», Рівненська обл.

Долина нарцисів, Карпати
Гора «Говерла», Карпати

Буцький каньйон, Черкаська обл.

Парк «Софіївка», Умань

Завдання V. Історично-цифрове

Учитель:Українці добре знають ціну незалежності, оскільки й зараз борються за свою свободу. Поєднайте роки й події, які відбувалися в нашій стражденній, але славетній Україні.

16 травня 1648 р.	Битва під Корсунем під проводом гетьмана Богдана Хмельницького.
1702–1704 рр.	Національно-визвольне повстання проти польського панування на Правобережжі.
Травень 1768 р.	Початок Коліївщини – гайдамацького національно-визвольного повстання на Правобережжі.
1813–1835 рр.	Антикріпосницький селянський рух під проводом Устима Кармелюка на Поділлі.
22 січня 1919 р.	Акт злуки УНР і ЗУНР.
28 жовтня 1944 р.	Завершення визволення України від німецько-фашистських окупантів.
24 серпня 1991 р.	Прийняття Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України.
Листопад-грудень 2004 р.	«Помаранчева революція»
21 листопада 2013 р.	Початок Революції Гідності

Завдання VI. Народознавче

Учитель:З давніх-давен в Україні жінки та дівчата вишивали рушники, сорочки, плахти та інший одяг.

Вишиті рушники українці вважали священними оберегами. Рушник супроводжував людину все її життя. Він і тепер залишається одвічним людським символом добра, щастя. Вони не тільки прикрашали життя наших предків. Кожен рушник мав своє значення. Назвіть призначення рушників.

Утирач, Стирок, Покутник, Плечовий, Подарунковий.

Утирач – для рук та обличчя;
Стирок – для посуду, стола;
Покутник – ним обвішували стіни;
Плечовий – пов'язували сватів;
Подарунковий – обрядовий, весільний.

Завдання VII. Смачне

Учитель: Історично Україна славилася своєю багатою кухнею. І понині її страви користуються популярністю не лише на Україні, а й далеко за її межами. Пригадайте та виконайте наступні завдання:

1. Назвати асортимент овочевих страв української кулінарної традиції. (*Борщ, капуста, голубці, квашена капуста, солоні огірки, гарбузова каша, картопляні страви – деруни, коми тощо.*)

2. Назвати найпоширеніші молочні страви, які бували на селянському столі. (*Свіже й кисле молоко, відтоплений сир, вареники, пироги з сиром, колотуха.*)

3. Назвати найпоширеніші страви з борошна. (*Вареники, галушки, млинці, гречаники тощо.*)

Завдання VIII Пісенне

Учитель: Яке диво дивне – народна пісня! Яку владну силу таїть вона в собі! Минають віки, змінюються суспільні устрої, потрясають світ нищівні війни і голодомори, на зміну одним поколінням приходять інші – у кожного свої смаки, свої уподобання. А народна пісня залишається, через усі злигодні й поневіряння проносить вона свій первісний чар, свою нев'янучу молодість. Народна пісня – це душа народу, його історія.

Тож на завершення нашої подорожі допишіть або проспівайте пропущені слова у запропонованих українських народних піснях.

1. В саду гуляла, квіти зривала, –
Кого(*... любила – причарувала*)

2. Служив козак у війську,
Мав років двадцять три.
Любив ...(*... козак дівчину і з сиром пироги.*)

3. Зеленеє жито, зелене,
Хороші гості у мене.
Зеленеє ... (*...жито жінці жнуть, хороші гості мене ждуть.*)

4. Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми ...(*...нашу славу Україну, гей, гей, розвеселимо!*)

5. Рідна мати моя, ти ночей не доспала,
Ти водила мене у поля край села,
І в дорогу ...(*...далеку ти мене на зорі проважала, і рушник вишиваний на щастя дала.*)

6. Україно, Україно,
Після далечі доріг
Вірне серце твого ... (*...сина я кладу тобі до ніг!*)

Учитель: Підіб'ємо підсумки нашої інтелектуально-пригодницької подорожі. Ви зібрали слова і відновили вислів славної доньки української землі Лесі Українки. На мою думку, кожний із нас погодиться із поетесою, адже любов до України вічно житиме у наших серцях. хай новий 2016-2017 навчальний рік пройде з Україною у ваших серцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібліотека Української Поезії – Поетика. – Джерело доступу: <http://poetry.uazone.net/default/pages.phtml?place=symonenko&page=zemne02>
2. Гетьманат – сайт, який містить інформацію про українських козаків, їх традиції і звичаї. – Джерело доступу: <http://getmanat.org/history/>

3. Українське народознавство : Навч. посіб. / За ред. С. П. Павлюка; Передмова М. Г. Жулинського. – 3-тє вид. – Київ: Знання, 2006. – 568 с.
4. Небесна сотня – Джерело доступу: <http://www.nebenasotnya.in.ua/>

Т.А.Завалко,
учитель історії Червонослобідської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №2
Черкаської районної ради

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Урок-роздум для учнів 9-11 класів

*Не дивіться на Україну, як на землю своїх батьків.
Дивіться на неї, як на землю своїх дітей.
І тоді прийдуть зміни...
Святослав Вакарчук*

Мета уроку:

- поглибити знання учнів із історії українського державотворення, проаналізувати події, що сприяли проголошенню незалежності держави;
- формувати в учнів розуміння необхідності єдності та цілісності України, високий рівень національної свідомості, почуття патріотизму;
- спонукати школярів до розуміння значущості особистості у становленні незалежної України та особистої відповідальності за долю своєї держави та українського народу.

Очікувані результати:

Після цього уроку учні зможуть:

- визначати хронологічну послідовність головних подій українського державотворення;
- усвідомити свою значимість для становлення майбутнього держави та своїх нащадків;
- оцінювати внесок окремих діячів у розбудову незалежної України;
- висловлювати власну позицію щодо питання про процеси розбудови незалежної держави в Україні;
- встановлювати за картою місце рідної країни на карті Європи, її територіальну єдність та цілісність.

Обладнання: Конституція України, словник, підбір пісень про Україну, ватман, маркери, роздатковий матеріал, кульки.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вступне слово вчителя. 24 серпня 2016 року вся українська спільнота відзначила 25-ту річницю проголошення Незалежності України.

Поміркуйте: якою є ця подія для населення України? Чому?

Із прогнозованих відповідей учнів: Ця подія на сьогоднішній день є досить важливою та актуальною. Шляхи які долали українці для здобуття незалежності не були легкими.

Пригадаймо відомі нам історичні події, що передували проголошенню незалежної України і постарайтеся розставити їх у хронологічному порядку.

Учні називають події, а вчитель/учень занотовує їх на дошці.
Перебіг історичних подій не можливий без особистостей, які творили історію.
Пригадайте відомі історичні постаті, які боролися за незалежну українську державу.

Учні називають імена, співвідносячи із вказаними подіями.

У підсумку учитель зазначає, що наша країна пройшла нелегкий, у деяких періодах тернистий шлях до незалежності. Проте, здолавши всі перипетії, сьогодні на політичній карті світу є незалежна держава Україна – країна, що займає 603,7 тисяч квадратних кілометрів, має вихід до Чорного та Азовського морів, і оскільки на заході межує з країнами Європейського Союзу тому і обрала європейський шлях розвитку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ.

Вправа «Сонце із променями» (метод «Мозковий штурм»)

У центрі розташований аркуш паперу зі словом «незалежність».

Учні отримують по три чисті аркуші-промінці паперу різних кольорів. Їм необхідно написати на них слова, що асоціюються з поняттям «незалежність». До центрального аркушу учні докладають свої «промінці». Таким чином, отримуємо «сонце» із ключовим поняттям – НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

Кожний промінець – це окреме (інше) слово, у випадку їх повторення промінчики докладаються один до одного. Спостерігаємо, яке слово учні вжили найбільше (найчастіше), який промінець найдовший. Обговорюємо отриманий результат (очікувані слова: свобода, воля, рівність, держава, уряд, політики, радість, українці, суверенітет).

Словникова робота.

На кожній парті лежить словник, учням пропонується знайти визначення терміну «незалежність» і провести обговорення. Якщо на кожного словників немає, це завдання можна провести через спільне обговорення поняття, записаного на дошці / фліпчарті / виведеного на екран.

Незалежність – це можливість приймати самостійні рішення, які підкорюються власним бажанням та інтересам і не потребують зовнішніх вказівок та наказів.

Незалежність для держави – політична самостійність, відсутність підлеглості, суверенітет.

III. ВИКЛАД НОВОГО МАТЕРІАЛУ:

Учитель акцентує увагу на тих подіях, які назвали учні на початку уроку, і в разі необхідності додає до переліку неназвані. Ланцюжок може мати такий вигляд:

22 січня 1918 року – проголошення IV Універсалом Української Центральної Ради незалежності Української Народної Республіки;

1 листопада 1918 року – проголошення ЗУНР;

22 січня 1919 року – проголошення Акту злуки УНР і ЗУНР;

15 березня 1939 року – проголошення незалежності Карпатської України;

30 червня 1941 року – проголошення Акту відновлення української державності;

16 липня 1990 року – ухвалення Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 року – Акт незалежності України;

1 грудня 1991 року – Всеукраїнський референдум на підтвердження Акту проголошення незалежності України.

Цей перелік може бути змінений за бажанням учителя, а також важливим є те, щоб учитель коротко прокоментував кожен дату.

Вправа «Вони відомі всьому світу»

Український письменник, перекладач Михайло Андрусак сказав: *«Я дякую Богові за те, що народився українцем»*.

Учитель пропонує учням скласти асоціативний куц до слова «українець».

Учні виконують завдання в парах.

Очікувані результати: патріот, вільна людина, щирість, гостинність, козак, калина, верба, мир, злагода.

Кожна людина у своєму житті робить щось важливе. Є постаті, які залишаються в пам'яті багатьох поколінь, адже вони зробили те, що прославило державу за її межами.

Учні на початку уроку вже називали відомих діячів. Учитель просить об'єднатися всіх у 4 групи: «Політика і державотворення», «Спорт», «Музика і кіно», «Наука» і за 4 хвилини підібрати відомих всьому світові українців, об'єднавши їх із вже названими іменами та коротко назвати їх досягнення.

Очікувані імена: Михайло Грушевський, Симон Петлюра, Степан Бандера, Віталій та Володимир Клички, Валерій Лобановський, Лілія Подкопаєва, Яна Клочкова, Андрій Шевченко, Святослав Вакарчук, Скрыбін, Руслана, Ігор Сікорський, Сергій Корольов, Борис Патон, Іван Пулюй, Микола Амосов, Кіра Муратова, Сергій Параджанов, Богдан Ступка, Олександр Довженко, Олесь Санін та ін.

Вправа «Подорожуємо Україною»

Кожна з 24 областей України має свої історичні пам'ятки. Об'єднайтеся у 4 групи: Північ, Південь, Захід, Схід та створіть «Листівку свого краю», на якій зобразить ті архітектурні пам'ятки, які б ви хотіли презентувати туристам-гостям.

Учні на ватмані малюють об'єкти для відвідування (ця робота може супроводжуватися піснями про Україну).

Очікувані пам'ятки: Андріївська церква, Києво-Печерська лавра, Святогірський монастир, Хотинська фортеця, Свято-Успенська Почаївська лавра, Софіївський собор, Ільїнська церква, Кам'янець-Подільський замок, Аккерманська фортеця, Цитадель Батуриноскі фортеці, Замок Любарта, Музей Замок Радомисль, Потьмкінські сходи та інші.

Кожна група представляє свій проект «Листівки». Всі вони вивішуються на дошку. Вчитель наголошує на неповторності не лише архітектурних культурних пам'яток України, а і в цілому культурного надбання українців. Бажає учням відвідати їх всі та бути гордим за те, що проживаємо ми в Україні.

Готуючись до уроку, кілька учнів отримали випереджальне завдання: підготувати вірші українських письменників Ліни Костенко, Лесі Українки та Василя Стуса.

Усе моє, зветься Україна

Буває, часом спіпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є – дорога, явори,
усе моє, все зветься – Україна.

Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.

Contra spem spero!

Гетьте, думи, ви, хмари осінні!
То ж тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?
Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!
Я на вбогім сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.
І від сліз тих гарячих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може, квіти зійдуть – і настане
Ще й для мене весела весна.
Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.
Я співатиму пісню дзвінкую,
Розганятиму розпач тяжкий, –
Може, сам на ту гору крутую
Підійметься мій камінь важкий.
В довгу, темную нічку невидну
Не стулю ні на хвильку очей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.
Я не дам своєму серденьку спати,
Хоч кругом буде тьма та нудьга,
Хоч я буду сама почувати,
Що на груди вже смерть наляга.
Смерть наляже на груди важенько,
Світ застеле суворая мла,
Але дужче заб'ється серденько,
Може, лютую смерть подола.
Я не дам своєму серденьку спати,
Хоч кругом буде тьма та нудьга,
Хоч я буду сама почувати,
Що на груди вже смерть наляга.
Буде погляд мій вельми палати,
Може, згинуть всі хмари сумні,
Може, зірка, як буде сіяти,
Ясний промінь пошле і мені.
Смерть наляже на груди важенько,

Світ застеле суворая мла,
Але дужче заб'ється серденько,
Може, лютую смерть подола.
Так! я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні!

Як добре те, що смерті не боюсь я
і не питаю, чи тяжкий мій хрест.
Що вам, богове, низько не клонюся
в передчутті недовідомих верств.
Що жив-любив і не набрався скверни,
ненависті, прокльону, каяття.
Народе мій, до тебе я ще верну, і в смерті обернуся до життя
своїм стражденним і незлим обличчям,
як син, тобі доземно поклонюсь і чесно гляну в чесні твої вічі,
і чесними сльозами обіллюсь.
Так хочеться пожити хоч годинку,
коли моя розів'ється біда.
Хай придуть в гості Леся Українка,
Франко, Шевченко і Сковорода.
Та вже! Мовчи! Заблуканий у пущі,
уже не ремствуй, позирай у глиб,
у суще, що розпуститься в грядуще
і ружею завітне коло шиб.

ЗАПИТАННЯ:

Які відчуття виникли у вас під час прослуховування творів?
До чого закликають нас автори?
Чи можна ці твори назвати актуальними і сьогодні? Чому?

ІV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ.

Чому, на вашу думку, епіграфом нашого уроку стали слова Святослава Вакарчука, які записані на дошці? (учні пропонують свої варіанти відповідей).

Становлення держави, її майбутнього залежить лише від вас – молодого покоління яке розбудовує свою країну для майбутнього – своїх дітей. Яким воно буде залежить від того які знання та вміння ви отримаєте зараз, перебуваючи за шкільною партою, які орієнтири життя ви оберете. Будьте щасливі у своєму житті та нашій незалежній державі – Україні.

Урок закінчується флешмобом.

Звучать пісні гурту «Океан Ельзи», під час яких учнів на шкільному подвір'ї за допомогою жовтих та голубих кульок викладають слова «Незалежна Україна – 25», після цього випускають кульки в небо зі словами «Слава Україні!!!».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібліотека Української Поезії – Поетика. [Електронний ресурс]. – Джерело доступу: <http://poetry.uazone.net/default/pages.phtml?place=symonenko&page=zemne02>

2. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник / В.Я.Білоцерківський. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 536 с.

3. Історія України в документах та цікавих фактах.[Електронний ресурс]. – Джерело доступу: http://kampot.org.ua/ukraine/history_ukraine/

4. Україна. Історія великого народу[Електронний ресурс].– Джерело доступу: <http://litopys.com.ua/>

О.Г. Шевченко,
учитель Михайлівської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів Кам'янської районної ради
Черкаської області

УКРАЇНА – ЦЕ МИ

Урок - діалог для учнів 9-11 класів

*Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що як тато і мама одна.*

Мета:

- формувати у школярів ціннісне ставлення до Батьківщини, шанобливе ставлення до трудових та ратних подвигів співвітчизників;
- розвивати в учнів почуття гордості за славне минуле рідного народу, національної самосвідомості та громадської активності;
- виховувати патріота, який знає і поважає традиції свого народу, трудівника, люблячого свою землю, громадянина, готового захищати Батьківщину.

Очікувані результати:

- виховання ціннісного ставлення до держави, українського народу, його мови, звичаїв і традицій;
- розширення знань учнів про історичне минуле України;
- усвідомлення цінності людського життя.

Форма заняття: урок-діалог.

Поняття:

Національна ідея – це чітко сформульований спільний інтерес абсолютної більшості громадян, який об'єднує їх на шляху до спільної мети.

Патріотизм (з грецької – співвітчизник, батьківщина, вітчизна) – це любов та відданість Батьківщині, прагнення своїми діями служити її інтересам.

Соборність – морально-філософський і соціальний принцип, фундаментальними положеннями якого є: відповідальність усіх за всіх, єдність індивідуального і загального, взаємне духовне збагачення і розвиток.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вступне слово учителя. Ми живемо в особливий час. У серпні ми були присутні на дні народженні нашої держави, яка святкувала своє 25-річчя. Мабуть кожен із вас

стежив і за подіями у нашій країні, і подіями, які проходили за її межами. Тобто, ми з вами є зараз свідками народження нової історії України, саме нової, а не іншої.

У кожного народу є свої пам'ятні дати. За останній період такими стали події 2013-2014 років: Революція Гідності, Майдан, Небесна Сотня...

Питання для обговорення:

На вашу думку, чи змінили свідомість українців ці події? Свою відповідь прокоментуйте.

Вправа «Займи позицію»

Ні для кого не секрет, що сьогодні на Сході України йдуть військові дії. Сили АТО намагаються протистояти тероризму. Більшість жителів Донецької та Луганської областей виїхали із зони АТО.

Цей стан подій знайшов різне тлумачення у різних регіонах країни. Багато хто обговорює: а справа кого ця війна, хто є загарбником, а хто визволителем, хто має воювати у зоні АТО?

Вашій увазі пропонується висловлювання жительки Львівської області. Ознайомтеся, прокоментуйте і висловіть власну позицію.

«Війна там, от нехай там їхні і вмирають. Буде війна тут – не питання, усі мобілізуються за півгодини і виходять боронити свої родини і свою землю (прим. автора – своя земля у західних українців починається за Збручем). Он, до речі, у діда на горищі лежить гарний «шмайсер», тільки змазати треба. Патріотизм – це добре. Їхні їдуть сюди як біженці, а наші хлопці – туди, як захисники їхніх домівок?».

Відповіді учнів. Обговорення.

Важливо! щоб учитель підвів учнів до висновку: що, коли мова йде про честь та гідність твого народу, коли ворожі елементи посягають на територіальну цілісність, коли з'являються зрадники і колабораціоністи, ми не можемо ділити суспільство на «свій» та «інший».

У складні для країни часи обов'язок спільний – бути єдиними, а кожного – захищати. Не має значення де ти живеш, де служив, ким працюєш. Тому ми повинні бути вдячними тим, хто відстоює право України бути гордою державою, хто захищає нас із вами. Жах кожної війни у тому, що гинуть люди. А сьогодні гинуть наші співвітчизники. І наш ще один обов'язок – їх пам'ятати.

Питання для обговорення:

Як ви думаєте, які цінності можуть єднати сучасне населення України?

Відповіді учнів.

Ми маємо пам'ятати, що у кожної людини є лише одна Батьківщина і покликання кожного – бути громадянами, патріотами своєї землі, шанувати традиції, історію свого народу, поважати її закони.

Серед названих учнями цінностей можуть бути щастя, любов, мир, добро, милосердя та ін. А також і патріотизм. Якщо учні цю цінність не назвали, учитель має вивести на неї.

Отже, патріотизм особливо єднає народ.

Ресурсний центр ГУРТ – національний центр суспільної інформації та експертизи (Київ, Україна) у 2014 році провів опитування «Любов до Батьківщини вустах молоді». Молоді люди були із різних куточків України і кожен із них по-своєму визначився із відповіддю.

Ознайомтеся з відповідями.

Визначте одну, головну, яка на вашу думку, є найголовнішою для вас. Поясніть свій вибір і наведіть власні приклади.

- Патріотизм – це любов до Батьківщини (Катерина Габак, донеччанка);
- Патріотизм – це стійка підсвідома асоціація себе з рідною країною (Олег Панфілович, киянин);
- Патріотизм – це любов і відданість. Батьківське почуття, масштабоване з родини на всю країну (Євген Сойкін, одесит);
- Патріотизм у мене проявляється в допомозі іншим людям (Андрій Кужель, чернігівець);
- Патріотизм для мене – це об'єднуватися. Коли почуття національної чи навіть просто людської гідності не залишає місця байдужості (Юлія Дрост, киянка);
- Патріотизм – це робити свою роботу добре... це бути ефективним і буди на своєму місці. Це знати свою мову, свою історію і мати почуття національної гідності. Мати активну позицію і позицію діяльну (Ростислав Галелюк, закарпатець).

Україна – мирна держава, українці – толерантні, ввічливі люди, які з повагою ставляться до будь-якої нації, до будь-якої мови. А тому на території нашої держави проживають росіяни, молдавани, поляки, гагаузи, вірмени та представники багатьох інших національностей. Не потрібно ділити Схід та Захід, Північ – Південь, не можна розділяти мовну приналежність: визначати це російськомовне чи українськомовне місто.

Ми – єдина Україна! Наша сила у єдності, а не у розбраті і сварці.

Наш урок добігає кінця. І ми віримо, що наша Україна буде суверенною, демократичною державою. А кожний із нас має гордо говорити: «Я – громадянин України! А моя держава – це не пляма на карті світу, а країна – вільна, багата, гостинна, щедра, радушна. Завітайте до нас, і ви в цьому переконаєтесь самі».

Заклучна частина

Не ми в Україні, а Україна в нас – це і є формула нефантомного, а справжнього патріотизму. Звідти всі наші прапори, жовто-блакитні стрічки, співання гімну, вишиванки, і звідти – підтримка, допомога, співчуття.

Учитель пропонує закінчити урок Молитвою за Україну, словами Наталії Крісман, поетеси зі Львова.

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

До тебе, Господи, взиваю
І сподівання щирі маю –
Що Україна вільна буде
Від лицемірства і облуди,
Від бездуховності і зневіри
Людців, душею зачерствілих,
Від злої долі та безправ'я,
І тих, які завжди лукавлять,
Від нетерпимості і зради,
Ярма грошей, полону влади,
Від фарисейства лжегероїв
І збайдужілості людської,
Від тих, хто дух український нищить
Забувши все святе та вище,
І наче круків хижка згряя

Україну навпіл розривають,
Розбрату сіючи в нас зерна...
Від цього всього зла, всієї скверни
Зціли, всевишній нас Владико
Щоб вільним став народ великий!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Виховання особистості: сходження до духовності / Іван Бех. – Київ: Літера «ЛТД», 2006. – 272 с.
2. Гнатюк В. Національне виховання як складова у побудові громадянського суспільства / В. Гнатюк // Світ виховання. – 2004. – № 1 – С. 33-36.
3. Сайт Ресурсного центру ГУРТ – Інформуємо громадянське суспільство України. [Електронний ресурс].– Джерело доступу: <http://gurt.org.ua/>

Л.А.Тараскіна,
учитель історії
Черкаської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №32
Черкаської міської ради

ГОРЖУСЯ ТОБОЮ УКРАЇНО, БО ТИ НА ВСІХ У НАС ОДНА

Урок-презентація для учнів 9-11 класів

Мета уроку:

- сприяти формуванню загальнокультурної та громадянської компетентностей учнів;
- розвивати почуття патріотизму, національної гідності, відповідальності за долю своєї Батьківщини;
- збагатити знання учнів про державні та народні символи;
- виховувати гордість за український народ, любов до Батьківщини.

Обладнання: Державні символи України, карта України, ватмани, кольорові олівці, маркери, стікери.

Форма уроку: урок-презентація.

ХІД УРОКУ

Вступне слово учителя. Сьогодні у кожного із нас за плечима літо. Тепле, сонячне, радісне. Кожний період нашого життя – особливий, неповторний. Він формує наш життєвий досвід. А ким ми є сьогодні?

Вправа «Моя візитка»

Учням пропонується вправа, суть якої є особистісне представлення кожного учня.

Час на виконання – до 5 хв. Час на обговорення – до 10 хв.

<i>Я і моя соціальна роль</i>	<i>Я і моє захоплення</i>
<i>Я і мій улюблений колір</i>	<i>Я і моя улюблена музика</i>

Учитель проводить коротке обговорення і особливу увагу зупиняє на першому квадратику «**Я і моя соціальна роль**»: дитина, син/дочка, громадянин, українець/українка, учень/учениця тощо.

Як бачимо, що ми всі різні, але є і таке, що нас об'єднує. Об'єднує нас і наша Батьківщина – Україна.

На білому світі є різні країни
Де ріки, ліси і лани
Та тільки одна на землі **Україна** –
А ми її доньки й сини.

Робота в групах.

Вправа «Асоціативне гроно»

Учні об'єднуються у дві групи. Одна складає асоціації-прикметники зі словом «Батьківщина», а друга – «Україна» (за бажанням асоціації можуть бути прикметниками, синонімами чи словосполученнями).

1 група

Батьківщина

2 група

Україна

Учитель. Про створення нашої Батьківщини є чудова легенда, яка розповідає, що колись давно Бог створив народи і кожного наділив землею.

Наші предки кинулись пізніше, тому землі їм уже не дісталось. От вони й прийшли до Бога. А він у цей час стомився й предки не стали йому заважати. По якійсь хвилі Бог обернувся, сказавши, що вони чемні, гарні люди. Дізнавшись, чого прийшли до нього, запропонував їм чорну землю.

«Ні, – відповіли наші предки, – там уже живуть німці, французи, іспанці, італійці».

«Тоді я дам вам землю ту, – що залишив для раю. Там усе є: річки, озера, ліси, степи. Але пам'ятайте, якщо будете її берегти, то вона буде ваша, а ні – достанеться ворогові».

Пішли наші предки на ту землю, оселилися й живуть до сьогоднішнього дня. А країну назвали «Україною».

А й справді, наша Україна розташована у самому центрі Європи. Вона розкинулася на тисячу кілометрів із заходу на схід і на сотні кілометрів із півночі на південь. Широки і чарівні простори, прекрасні села і міста. Могутньо котить до Чорного моря свої води одна із найбільших річок Європи – Дніпро, на схилах якого розташоване прекрасне місто-столиця нашої Батьківщини Київ.

Погляньте на карту України. Наші землі омивають теплі моря – Чорне й Азовське, на заході здіймаються у небо вершини Карпат. Густі ліси на півночі і безкраї

степи на півдні. Простір землі, заселений українським народом великий. Підраховано, щоб його перетнути пішки, потрібно йти із заходу на схід 90 днів, долаючи щодня по 30 км.

Вправа «Обереги України». Згідно Конституції України нашими державними символами є Герб Тризуб, гімн і прапор.

А чи знаєте ви, що крім державних символів наша держава має ще й народні символи-обереги?

Для цієї вправи бажано було б використати вишитий рушник. Учитель на прикладі показує, що з давніх-давен наші предки використовували символи-обереги у вишивці рушників (сорочок, плахт та ін.).

Серед символіки, яка широко використовувалася у повсякденному житті, рослинні орнаменти – квіти, дерева.

А які рослинні символи України ви знаєте?

(Верба, калина, тополя, волошки, барвінок, мальви та ін.)

Про них люди складають прислів'я та приказки. Невелика перевірка на знання українського фольклору.

Учитель називає частину прислів'я, а учні продовжують:

- *Без **чого?** (верби і калини) нема України.*
- *На городі **де?** (під вербою) стоїть колодязь із водою.*
- *Де **вони?** (волошки), там хліба трошки.*
- *Любуйтеся **нею?** (калиною), коли цвіте, а дитиною – коли росте.*
- *Де срібліє **вона?** (вербиця) – там здорова водиця.*

На дошку вішається ватман.

Учні об'єднуються у 4 групи. Їм пропонується створити такий собі спільний рушник-оберіг, який би оберігав нашу Україну від всіх негараздів.

Кожна із груп має на спільному столі коротку інформацію про символ-оберіг, яку потрібно опрацювати. І вийти до спільного ватману, схематично зобразити оберіг та коротко розповісти, що він означає.

Для групи 1. Одним із найвідоміших символів України є **калина**. В широкому смислі, калина – це символ вогню, українського роду і неньки – України, духовної нескореності й світлої пам'яті. Тому має бути біля кожної хати, біля кожної садиби.

Її назва – від слова «калити», тобто «загартовувати». А в цьому процесі воєдино зливаються дві могутніх стихії – вогонь та вода, і сходяться вони в найміцнішій речовині – металі. Саме завдяки цьому стоїть калина завжди червоною – і в сирі тумани, і в холодні зливи, і в нещадні суховії, й в люті морози.

Своєю стійкістю і невибагливістю калина зв'язує різні пори року – бо як без неї побачила б зима яскраво-червону літню ягоду?! А також калина пов'язує різні історичні епохи – бо звідки взялася б відвага нащадків, якби не було пам'яті про звитягу предків?!

Тож навіть на могилі калина не є символом смерті, а символом людської пам'яті. Вона ще й символ духовного життя жінки, в якому – і дівочість, і краса та кохання, і заміжжя, і родинні радощі та смутки, і сімейне щастя та людське горе.

Для групи 2.

Верба – уособлення працездатності й родючої сили. Вона – образ весни, Батьківщини, України і, разом з цим, жіночого смутку та вдівства.

Дуже жадібна до Сонця і води, до тепла і вологи, які є основою життєдіяльності. А тому надзвичайно живуча: вона може вирости, як кажуть, із звичайного вербового кілка, вбитого в сиру землю.

Разом з тим, верба беззахисна і вразлива, якщо опиниться не в своєму середовищі – холодному і сухому.

Через це схильна до страждань від життєвих негараздів, особливо від душевних, адже холод чи тепло – це від душі. Страждає і від невдоволення тілесного, адже м'яка волога і жорстка сухість приходять через чуття...

На вербі лежить прокляття, бо з неї були виготовлені цвяхи, якими скріплений хрест, що на ньому розіп'яли Ісуса Христа.

Тож верба – символ багатозначний: її негативна роль у розп'ятті Сина Божого викликає невдоволення; та з іншого боку, її невибагливість викликає пошану...

Плакуча верба – символ журби...

Для групи 3.

Волошки (васильки) – символ ніжної і тонкої душевної краси, праведності і святості, душевної чистоти, скромності і привітності.

Вважається, що волошки мають значну магічну силу як оберіг від злих духів, лихої долі та всіляких напастей – витівок лукавого. Тому їх навіть вирощують при садибах, освячують на Маковея та Великого Спаса. Вінки з волошок, сплетені на Зелені свята, протягом року зберігають у домівці.

Особливу силу мають волошки для молодих: пучком волошок кроплять наречених на весіллі; настоєм з волошок окроплюють галявини, де гуляють хлопці та дівчата Купальської ночі; таким же настоєм дівчата вмиваються – і їх краса стає недоступною злим чарам.

Для групи 4.

Мальва – символ любові до рідної землі, до свого народу, до батьківської хати. Уособлює духовне коріння людини, її вірність духовній спадщині предків.

Мальва – давня і надійна берегиня будинку. Народні повір'я свідчать, що добрі душі предків поселяються на мальві і охороняють мешканців оселі. А ще ця квітка дуже гарна, тому не випадково мальви найрізноманітніших забарвлень здавна прикрашали українські садиби. Не було села, а в ньому хати, де б не росли під вікнами мальви – прекрасні обереги нашої духовної спадщини. Всім, хто вирушав у далеку-далеку дорогу, ці квіти нагадували: там земля мила, де мати родила!

Учитель.

У цьому році нашій незалежній Україні нещодавно виповнилося двадцять п'ять років. Вік недовгий. Проте славні предки залишили нам у спадок головне – це велике прагнення бути вільними. Скільки поколінь жило цим настроєм. Зараз ми переживаємо нелегкі часи – на Сході країни йде війна. Але ми віримо у краще майбутнє, ми віримо, що зможемо відбудувати нашу українську державу, доклавши до цього певних зусиль і прагнень, розуму й уміння.

Народ наш, на диво, богатырський, самобутній, талановитий. Земля наша прекрасна, пісня чарівна, і доля народу буде щасливою.

А якою б ви хотіли бачити нашу Україну?

У житті кожної людини бувають чудеса. Пригадаймо казку про чарівну квітку із сімома пелюстками, яка виконувала бажання. Подаруймо таку квітку Україні.

На дошку вчитель вивішує квітку із сімома пелюстками, у центрі слово – «Україна». Учні об'єднуються в сім груп і кожна група пише побажання майбутнього Україні та прикріплює до однієї із пелюсток.

У підсумку

Мрії збуваються, якщо дуже хотіти і намагатися втілити їх у життя. Ми – українці, патріоти своєї Батьківщини. Майбутнє нашої держави буде створене кращими людьми, а ці люди – це ви, небайдужі, толерантні, відповідальні, які не забувають, що в житті єдина Батьківщина – Україна, як мама, як правда, як добро.

Моя Україно, зі святом Тебе!

Н.Хаммоуда, 2014 р.

Моя Україно, зі святом Тебе!

Пишаюсь Тобою, Державо,
Бажаю, щоб небо було голубе,
Щоб ти ще сильнішою стала.

Щоб чобіт ворожий тебе не топтав,
Щоб мир був на Заході й Сході.
Щоб славилась ти серед різних Держав,
Своїм волелюбним народом.

Бажаю я дочкам твоїм і синам
Свободи, і сили, й відваги,
Щоби назавжди показати ворогам,
Що нас просто так не здолати.

Твою Незалежність відважні бійці
Відстоюють в бою великим,
Буде перемога у нашій руці,
Буде і свобода на віки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібліотека Української Поезії – Поетика. – Джерело доступу: <http://poetry.uazone.net/default/pages.phtml?place=symonenko&page=zemne02>
2. Квіткові символи України. – Джерело доступу: <http://laria.com.ua/kvity-i-mystetstvo/kvitkovif-symvoly-ukrajiny.htm>
3. Старікова К.Л. Народні обряди і обрядова поезія / К.Л. Старікова. – Львів: Відділення пед. суспільства, 1994. – 124 с.
4. Чорна К.І. Виховання громадянина, патріота, гуманіста. Навч.-метод. посібник / Катерина Чорна. – Київ: ТОВ «ХІК», 2004. – 96 с.

ПЕРЕЛІК ЕЛЕКТРОННИХ ДОДАТКІВ, РОЗМІЩЕНИХ НА ДИСКУ

1. **Перший урок. Початкова школа** (презентації, відеоролики, слайд шоу до розробок уроків).
2. **Перший урок. Основна і старша школа** (презентації, відеоролики, слайд шоу до розробок уроків).
3. **З Україною в серці** (краєзнавча вікторина, відеоролики про визначних осіб, обласні центри, природні чудеса, замки і фортеці України).

4. *Пісні про Україну* (аудіо файли патріотичних пісень).

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом
Комунальним навчальним закладом «ЧОПОР»
Зам. № 1452 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1